D IV 7

gl. 84

ny 52

Til Det Kongl. Swenska Hushålls
Sällskapet.

Enligt Kongl. Swenska Hushålls Säll=
skapets begäran, at af mig anskaffa
[illegible] plogarnes [illegible], har
jag på Stockholm til Herr Translatoren
Gummer afskickat den [illegible] och all=
mänt brukade [illegible] plogen, som wår enda
[illegible] slag af plog, som i denna och [illegible]
[illegible] [illegible] nyttjas. Om
jag än [illegible] derom, at Kongl.
Swenska Hushålls Sällskapet [illegible] [illegible]
[illegible] denna art af plog och [illegible]
utan [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]=
na slags plog jemte beskrifning om
dess bruk och nytta, ansåg jag onödigt,
at derom något omröra. För den=
na plog begärar jag ingen betalning,
utan [illegible] ödmjukast, at Det Kongl.
Swenska Hushålls Sällskapet täckes
den samma såsom en gåfwa af mig
emottaga.

Hos Kongl. Swenska Hushålls Sällska=
pet får jag [illegible] at i ödmjukhet til
någon belönings [illegible] anmä=
la Skatte-Bonden i Simo församling
Johan Martila med des son [illegible]

der, såsom ödmjukast bilagda Syn-
förrättnings instrument utwisar, genom
[illegible] börjat med [illegible]
och i [illegible], som [illegible] allmän
[illegible] för [illegible] och för
[illegible], utmärkt sig för
[illegible] såsom en god hemmans
brukare. Då han nu [illegible] bibehållen
[illegible], så om han af [illegible]
en [illegible] belöning, utan [illegible]
[illegible] och för den [illegible]
af Kongl. [illegible] Hushålls Säll-
skapet [illegible] bagge-
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Keme
den 5 Augusti 1799.

M. Carrén

Efter Skatte Bonden Johan Marttilas anmodan har
undertecknad i närvaro af dess närmaste grann-
ar och Byelagets Dannemän, samt Byns Ålderman
Henric Marttila besigtigat och uptecknat det betyd-
liga och berömliga arbete han inom, ungefär,
sjö års tid nedlagt å dess innehafvande Marttila
hemman i Simo by och Kemi Socken.

Som ängen är grunden till at hemmanets bruk, dess i stånd
sättande samt widmagt hållande, så har han gjordt bör-
jan med afskrädjande och uttorkande och har deruppå
winnit så mycket, at han nu i stället för 25. Lass, sämsta
hö sort af samla myror kan bärga ungefär 60. Lass
bättre och till stor del hårdwalls hö; och emedan mycket
hö wanligen bort[illegible] i stackar genom långwarigt
höst regn, så har han upsatt på sina ängar 19. hö-
dor större delen med näfwer och en del med bräd
tak, så at han nu kan inrymma allt dess hö i Lador.

Sedan han således satt ängarna i det stånd de
möjeligen kunna sättas, har han gjordt en wacker början
med åker bruket, i synnerhet [illegible] igenom gr-
ofwa rätta och breda diken, utan [illegible] renar, hwilka
diken tillsammans äro till 900. famnar, uphuggande i
[illegible] stenig och [illegible]. Gamla stor hö-
gärna i åkrarna och andra slåtängar hindrande
större och mindre stenar har han uptagit och bortfört,
dels till gärdesgårdar och dels på samla ställen, hwar-
på han kört mull och gjordt således sådanna oländiga
ställen äfwen till åker.

Han har gjordt äfwen en början med sten gärdes
gård på rån emellan sin och dess grannes ägor, hwilken

gärdes gård samt nu warra 40. famnar i en rät linie och wäl upstaplad, gjord af runda och gjämna stenar.

Utom denna sten gärdes gård, har han upsatt 300. famnar [ofvan uti gärdesgården] stående gärdes gård af störar och gärdsell i ställe för hagmark af risor och fallna träd, som efter Landets sed måst brukas, kring ängarna, och hwilka måste årligen repareras, eller så godt, som å nyo upsättas.

Ungefär innom 16. års tid har han upbygt och upsatt wacklar gård med tillräckeliga hus och en ny [illegible] byggning.

Han har ock flyttat et Soldat Torps hus, som wore på wid dess gård, på en [illegible] afstånd. Från dess förställe och der på all förstång [illegible] uptagit hal[illegible] Torpets åkrar, bestående af 1½ Tunneland och satt d[e] i [illegible] af 8. famnars bredd, genom [illegible] dan, samt den kring hagmark med stående gärdesgård.

Utom allt detta har han sjelf upbygt och upsatt en wacklar wäderqwarn, hwilken äro [illegible] gå orten, och den [illegible] hemmanet till godo [illegible]. Dessutom har han upbygt 2ne wacklare Stolp Bodar wid gården och en på Sjöstranden, samt [illegible] brunnar.

Uti Simo Sockn man begynt, med mera alfwar än tillförene, winlägga sig om ängs sköttsel och åkerbruk, har likwäl Marttila framför andra märkt sig och således föregått andra med godt exempel och gifwit upmuntran till idoghet och [illegible] hushållning för dess grannar, samt warit den för-

i församlingen som indelat sin åker i tegar.

Han är ock nykter och beskedelig i sitt lefwerne och anmärkes, at alla hans [illegible] söner äro arbetsamma och beskedeliga, men i synnerhet den äldsta sonen Lars är [illegible], genom hwars begynnande stora, god [illegible], några [illegible] stora och [illegible].

Detta attestera, Simo d. 7. Julii 1799.

J. O. Kranck,
Sacel. in Simo.

Henric Marttila
Marttila + Bonde.

Att förestående Besigtnings Instrument är efter [illegible] uti lagl. Allmän Sockenstämma efter Kallelsen upläst, och för rigtigt erkändt; attesterar Simo den 14de Julii 1799.

M. [illegible]
Contr. Jägest och Stadsfog.

C. J. Nordberg
Härads Fogde.

J. G. [illegible]
Krono Länsman.

Kopp ympningen har varit nyttiad i Kronoby sockn ifrån medlet af detta Seculo, men dock intet så allmänt antagen, at icke vid infallande smitta flera hushåll undandragit sig at nyttia samma förvarings medel; hvaraf händt, det flera barn af samma siukdom undertiden dödt, som Tabellen utvisar.

Mödrarne dägga väl sina barn i allmänhet i denna sockn; men så nyttias dock nappen tillika at föda barnen med ko miölk; hvilken sed äfven torde fortfara, af orsak, at mödrarne nödgas vara på utarbete besynnerligen sommar tider, och så således intet binda barnen vid bröstet, ehuru de sielfva finna och ärkänna det barnen deraf ådraga sig både siukdomar och döden.

Potatoes planteringen har väl i sednare åren vunnit förtroende, men dock intet i den grad som vederbort; en och annan hafver giort myken flit, ibland hvilka får förnämligast nämna Härads Nämdeman och skatte bonden Jacob Emmet i Terijärvi Capell, hvilken i flera år drifvit denna plantering til den högd, at han i sednare åren inbärgat 70. à 80 tunnor så til egit behof som försälning. Och är nämde Jacob Emmet rörande denna plantering

berömvärd i det han med mycken kostnad bygt sig sten källare, at med säkerhet förvara potatoes öfver vintern, för at bispringa behöfvande med utsäde vårtiden.

Hvad Cronoby älf beträffar, så gör vårfloden ej synnerlig skada; de år som äro öfverflödigare snö år är väl svårare vårflod; men sällan har någon kännbar skada timmat, hvarken på åkar eller äng. Älfvens uprensning vore dock en gagnelig sak för nödig båtfart, som i anseende til de många forssar är obrukbar; hvilken uprensning förnämligast skulle befodra mäser och kärrs så väl som träsks utgräfning, af hvilka i Cronoby är en stor myckenhet, som nu til ingen nytta ligga orörde.

Odjur hafva i denna socken varit mycket sällsynte så at den skada de åstadkommit är afringa betydelse; denna sockens skoglöshet, torde vara rätta orsaken hvarföre odjuren intet här stådesvis sta och om de under sina hastiga färder skulle göra någon skada, som en och annan gång händt, så har det dock intet varit af någon betydlighet. På de fem år jag nu varit

Utdrag af Tabeln i Cronoby Socken.

År	Födde		Döde		Döde under 1 år		Döde af koppor		Folk-Num. vart 10de år	
	Mankön	Qvinkön	Mank.	G. kön	Mank.	G. kön	M. k.	G. kön	M. kön	G. kön
1749.	69.	58.	47.	40.	32	20.	—	—		
1750.	65.	73.	39.	45.	30.	29.	—	—	684.	882.
1751.	71.	63.	53.	40.	37.	24.	13.	6.		
1752.	72.	68.	61.	58.	45.	35.	—	—		
1753.	84.	73.	41.	34.	35.	30.	—	—		
1754.	77.	75.	53.	39.	41.	28.	—	2.		
1755.	68.	72.	44.	37.	28.	28.	1.	—		
1756.	85.	82.	67.	82	40.	53.	15.	20.		
1757.	75.	69.	55.	51.	47.	33.	—	—		
1758.	75.	64.	36.	50.	24.	31.	—	—		
1759.	91.	63.	74.	50.	54.	31.	—	—		
1760.	77.	69.	59.	60.	32	35.	—	—	1047.	1163.
1761.	83.	70.	67.	49.	49.	30.	6.	2.		
1762.	77.	82	66.	56.	40.	27.	21.	9.		
1763.	75.	66.	105.	104.	58	60.	40.	36.		
1764.	78.	85.	67.	44.	44.	33.	—	—		
1765.	81.	66.	40.	45.	28.	30.	—	—		
1766.	73.	57.	59.	51.	42.	30.	—	—		
1767.	81.	80.	67.	67.	47.	38.	3.	4.		
1768.	86.	70.	40.	45.	29.	23.	—	—		
1769.	85.	70.	70.	52.	48	24.	4.	6		
1770.	79.	63	83.	93.	46.	41.	8	9.	1157.	1245.
1771.	67.	70.	32.	37.	22	22.	—	—		
1772.	74.	60.	38.	40.	24.	22.	—	—		
1773.	71.	72	56	33.	40.	16.	—	—		
1774.	87.	68	45.	45.	27.	21.	—	—		
1775.	71.	79.	51.	49.	37.	26.	—	—		
1776.	83.	78.	56.	81.	52	67.	7.	9.		
1777.	79.	93.	45.	57.	38.	37.	—	1.		
1778.	87.	79.	79.	46.	60.	30.	—	—		
1779.	93.	99.	60.	56.	48	33.	—	—		
1780.	99.	81.	61.	39.	38.	35.	—	—	1308	1442
1781.	99.	105	86.	81.	56.	62.	12	10.		
1782.	103.	71.	74	41.	41.	33.	2.	1.		
1783.	108.	75.	93	62	62	47.	—	—		
1784.	87.	92	65.	40.	49	26.	—	7.		
1785.	94.	85.	107.	107.	92	79.	18.	11.		
1786.	105.	108.	48.	53	33.	28.	—	—		
1787.	101.	84.	65.	51.	53	43.	—	—		
1788.	103	72	74.	59.	66.	31.	—	—		
1789.	71.	81.	76.	62	51.	45.	13.	7.		
1790.	80.	76.	76.	67.	28.	28.	—	—	1403.	1559.
1791.	86.	89.	66.	62	45.	37.	—	—		
1792.	78.	64.	45.	70.	22	34.	—	—		
1793.	75.	75.	48.	48.	23.	30.	3.	—		
1794.	76.	77.	76.	76.	57.	54.	20.	15.		
1795.	91.	78.	48.	39.	30.	20.	—	—		
1796.	75.	77.	62.	34.	33.	21.	—	—		
1797.	84.	84.	56.	37.	31.	25.	10.	15.		
1798.	76.	64.	39.	36.	25.	24.	—	—	1515.	1702.

Cronoby den 20 Sept. 1799.

Henr. Stålen[illegible]

vid Pastoratet, vet jag intet det et enda af hornboskapen blifvit fält af odiur: undantagande det et och annat får blifvit af håndar rifvit.
Årsvåxten har i allmänhet detta år varit hårlig; Rågen ganska ymnigt gifvande, kornet och hafren, undantagande på få ställen som af torka lidit. Höövåxten har varit något mindre ån vanlig, besynnerligen på mås ängar, som af kala, brist af vår rägn, och kålen våderlek hårrördt. Ingen farsot har visat sig detta år, och således blifver de dödas antal ringa uti denna socken.

Cronoby den 21 Septemb: 1799.

Henr: Aulin

Kan wi med ömhet se så widsträckta
folck- och wärnlösa [illegible]
med grå mossa störa ~~delar af~~
~~wåra näringar~~ tracter aldeles
obebodda, och de andra i den be-
kymmersamma belägenhet
~~för~~ at de icke kunna behålla ute
sina näringar den folk numer
en gång som de wanligen haf-
wa [illegible] af den
plågan af brist på arbetare
[illegible] fosterlandet, och [illegible] wåra
grannar.

Ingen ting kunde derföre
wara mera hederligt för wår
tid och gagnande för wåra efter-
kommande än upstundande och
widtagne de mått och steg hwari-
genom ~~obebodda~~ aflägsna och o-
bebodda widsträckta tracter kunde
upfyllas med närande med-
borgare.

Lappmarken som ligger wid
norra Swerigets gränsor är ett på
widsträckt land at dess populeran-
de ej kan anses som någon af
mindre betydande saker
at kunde uppå. Och fast den-
na del af wårt norra allmänt
hålles för wara af naturen
i många mål missbytt, bara

wi doch aldrig göra oss den tan-
kan at ~~det skulle vara omöjeligt~~
den samma icke en gång
blifwa bebodd.

Alla kostsama medel som
användas på ett lands eller
näringars befrämjande genom
premier, eller någre andra
den öfriga delen af Staten [illegible]
verande författningar, hafwa
erfarenheten ofwertygat
ofta warit aldeles för
gäfwes, och aldrig leda til nå-
got ändamål, utan stadna
uti någon operensa anstalt
~~som~~ hwilka aldrig kunna sig sielfwa bä-
ra.

som medtar få personer

Naturen måste med sådant
sielfmant inwerka, och högsta
magten ej annat än så kan
som ska den rödja de hinder
utom wägen som af författ-
ningarne emot sielfwa bo-
ningen äro lagde.

Fram för allt ~~bör~~ alla up-
bom högsta magten hwari-
bysslo sättja sig med. Nämligen
1° ~~[illegible]~~ besöndra en in-
trakt af lika obebodda län-
der som inom eller utländske
män, at dem obehindrat få
under sielfwa [illegible] oqwarna sig dels bästa hwar gö-
2° Hålla Justitien widmakt
det att skiljer dem emellan
mitt och ditt, efter lagen [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ och domma Brott-

1° N.B. Alla Privilegier och förmåner gäller af hwad namn de wara må blifwa ännu denna gång aldeles kraftlösa

ralista gierningar."
3° Sörja att sådant hägn bör
kronan ~~upbära~~, efter mest
förslutande friheten en mindre
en mest betydande skatt
Hwad nu det första beträf-
far så, mindre en sådan all-
män nänings frihet i denna
[illegible] ~~tjanat~~ kan anses
för ett nytt förbud, som skulle
tydas [illegible] ~~eller~~ de tilförene
af inbyggare [illegible] hwar
[illegible] förmånliga
rättigheter och Privilegier, en
nödigt at utse den tid en sådan
ort som förr tilförene fin-
nes [illegible] bebodd af menni-
skor, eller [illegible] sina tilfö-
rene medelst ~~[illegible]~~ Politiens tilhjelp
reglerade näringar foga
bidragit til Statens och [illegible]
underhåll.

+ hwarest inbyggare

Derefter Kronan, hwarest in-
om liggande land til större
delen har nästan öde behöfwer
ej [illegible] efter det
[illegible] stället som att så-
dant nytt förbud.
Dessa medel [illegible] och så godt
som aldeles obebodda Lappmarker
är ofelbart den samma. Hwar-
est dem emot Norrige stående
de delar som måste bestå af
[illegible] och
[illegible] och [illegible]
den ~~[illegible]~~ trakt och [illegible] foga
bebot af andra än Lappar

för flyttande lappar, och hvil-
ken bör efter [illegible] hushålls [illegible]
stadgade hushålls maxime,
så mycket mindre kan någ-
~~någon~~ förhoppning om [illegible]
[illegible] befolkning, som der-
under att mildare luftstreck
liggande landskapen i Sve-
rige denna gränsehålla sig
egna inbyggare tillen förr
komma allmänna utflytt-
ningen.

Emedan bonde landen
är som ~~denna~~ nu allmänna näringsfång
het blifva på wästra sidan
om sidan om [illegible] Alle-
gränsen, at söder om Umeå dal
[illegible] ifrån fjällryggen
til Umeå träsk under namn
Gränsefjäll en linea
recta, som innefattar Ran
och Gran-fjällbyarne i Umeå
Lappmark, Sör- och Norr Wä-
stra fjällbyn samt Lachte i Piteå-
Lappmark, Kalas och Saris ...
byarne, samt ofwan halfwa delen
af Enontekis i Torneå Lappmark
och af Kiemi Lappmark att hwa-
rannan belägit norr om gränsen
[illegible], hwarest waturdelar
på fjällen i Wästern [illegible]
[illegible]

Alla som innom denna grän-
sen sätta sig neder antingen
[illegible] [illegible] ~~[illegible]~~

af hwad stånd, familie, nation, [illegible] 9
njuta samt alla Privilegier de
och [illegible] måtte, som äro af
Luthersk- eller Reformert reli-
gion, ~~[illegible]~~ skola fram-
för allt ting äga samma handels
fri- och rättigheter, utom hwad
nödigt [illegible] uti [illegible]
[illegible] för rättning
[illegible] enligt lag tillkommer.
[illegible] och [illegible]
de så länge han [illegible] innom
denna gränse bor, med dessa eg-
na inbyggare njuta samma han-
dels frihet.

Men på det nu en tillwäxt
ubo ej måtte så tilfalla at
[illegible] under sig innan jord
och [illegible] stolar, och [illegible]
ge ut alla tiningar [illegible]
mödiga [illegible], [illegible]
[illegible] sig någon [illegible] und
[illegible] ej rättighet större tract
at intaga, än högst 2 qvadrat
mil. Och [illegible] sätta sig
ned på [illegible] [illegible]
rättighet til [illegible]

De så Nybyggare, som på denna
ort til [illegible]
upptagen [illegible]
de [illegible], [illegible]
[illegible] sig bygt-
jord, skog och [illegible]
[illegible] andra [illegible]
[illegible], och bibehållas [illegible]

NB.

innom sina förra närings
inskränkningar så länge
de önska; Men så snart
de gå in uti de andras rättig-
heter i någon måtto, skola
de äfven på lika sätt delta-
ga i andras skyldigheter.

Denna deras borgerliga
frihet, som i sig sjelf icke
annat är än en tillstädjelse
till det, som ingen annan
enlat ~~[illegible]~~ göra, eller
rättare sagt, som ingen och
en [illegible] efter förra att nu
taga bort alla som innom
denna gränts inställ och be-
ägna en fulkomlig och oin-
skränkt närings frihet, och
emedan ~~för~~ innan förut de kunde
gå, hvarmed hvad förmå-
nen naturen i detta afseen-
de landet tagit, eller hvad
närings sätt af dess inbygg-
are nu eller i framtiden
kunde idkas, är nödigt at
dem handteringar inga lagar
eller författningar göras
~~[illegible]~~ eller de med några in-
skränkningar i sina handte-
ringar på något sätt besvä-
ras, utan dem en lika oin-
skränkt rättighet förunnas
så vida det nyttja uti alla landets delar
bekanta eller obekanta för-
måner och tillgångar, samt
förädla alla in- och utländska varor
huru de gitta

som Varor aldrig till
minskas utan at någon
afsättning, och det ännu är
obekant hvad slags varor
handeln ~~til~~ framdeles
gör, är nödigt at de äfven
äga en fulkomlig och oin-
skränkt ~~[illegible]~~ frihet at in-
och utom [illegible] i staden och
landet [illegible] [illegible]
[illegible], och förse sig med
hvad de behöfva [illegible].

Men som ännu föga för-
hoppning gifves til någon
så stora tillgångar, hvar
af någon [illegible] dem
de [illegible], helst i anseen-
de til [illegible] [illegible]
och [illegible] [illegible]
[illegible] för transito-handel
eller på [illegible] fördom
[illegible] minst som
kan ~~de~~ inbyggarena [illegible]
[illegible] äga en fulkomlig
frihet at transportera alla
varor emellan till in-
eller utförsel lofliga
varor, Men med det ut-
trycklige förbehåll, at
de innom detta landet
måste med hvad ~~[illegible]~~ va-
ror de och handla, aldrig
med några tullar och Con-
fiscationer besväras, men
[illegible] utom densamma
[illegible] [illegible]
och [illegible] [illegible]
hvad [illegible] förut om

Deras afskattning af sina
inkomster genom [illegible] ~~[illegible]~~
vinst och vinning.

Dessa voro nu för inte-
ligast de rättigheter som
inbyggarena i Lappmarken
i bonde stånd, och genom
hvilka under [illegible]
de [illegible]
hoppet dess befolkande til
[illegible] Kronan, Sveriges
och Staden. Hvar [illegible]
[illegible] premier, förlägges i
[illegible] på [illegible]
[illegible] utgång, hvar bestätt
~~ingen~~ landbonden [illegible]
på [illegible] på [illegible]
hvar graveras i den Staten
[illegible], hvar [illegible]
[illegible] at flytta dit.

Man [illegible] dessa [illegible]
i betänkande, at [illegible]
dagar [illegible] förmenn, ~~de~~ [illegible]
de [illegible] [illegible]
medborgares [illegible]
åtskilliga millioner ~~[illegible]~~
til Fabriquers och Manufactu-
rers inrättande, som [illegible]
[illegible] i sin frihet och [illegible]
som [illegible]
länge än nu skedt.

Men som ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] inbyggarena
i Lappmarken icke [illegible]
[illegible] en [illegible]
upsigt, om de ~~[illegible]~~

skola kunna inom visst
[illegible] fodral af dem
[illegible] sina skyldigheter
om de nämnde skola äga
bestånd.

Det ena var nödvändigt
om deras själar. Det an-
dra var at de ville [illegible] fred
emellan sig. Det tredje
at de skyddas för utrim-
des öfvervåld.

Til det första fordrades at
de af Kongl. Maj:ts försorg
med Kronans och nyttiga
lärare, dem Kongl. Maj:t
i början såsom [illegible]
[illegible] til någon del lö-
nat, tills de [illegible] til sådant
[illegible] at de sjelfva voro
i stånd at [illegible]
dem, hvilket efter ~~[illegible]~~ i
Landshöfdinge-[illegible] ~~[illegible]~~ och Consisto-
riernes [illegible]
[illegible] Kongl.
Maj:ts [illegible]
[illegible]

Til bibehållande af en
inbördes frid och [illegible]
har bör de i förstone och
til dess de finna sig i ~~[illegible]~~
stånd at föda sina egna
domare lyda under sina
[illegible]. ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ som de dem [illegible]
kan uppkommande tvistig-
heter och brottmål af dem
[illegible] skola; men så snart de
kunna utgöra någon

hwarhellre som sig sielf
ege den frihet att på det sätt
som dem begvämligast
faller wälja sina egna
Domare, hwarmed de likväl (?)
~~hafwa~~ hafwa fullt förtroende
föra; hwilken likmätt
här att tredie en nödvän-
digt måste ombytas, och
hwilken undan hull. de
afwerre så länge han dom-
re ämbetet tillika med be-
dringa behörig försorg.

Utdrag af Inrikes Tidnin-
garne № 29. af den 9. April
1770.

Om Maskar på Fruktträn.

En naturkunnig i Berlin har an-
gifit, at man genom starka
slag och dunkt å den, alla åhr
ifrån den 19. till den 21. Martii, (*)
på hwilken tid de flästa maskar-
ägen skola öpna sig, kan så
skaka des skadliga Insecter, at
de alle deraf skola dö. detta i
fleera åhr bepröfwade medel,
hwarpå ingalunda man gjort bekant,
som en dyrt observation länga-
re sinnen grundad i gamla
wid alle slags ägg utkläckande,
at alla starka slag äro dödeli-
ge för de unga kycklingar
andre fogelar, som finnas i
äggen.

(*) Hurwida hwad kan hafwa afseende
på Climatet, och på hwarje åhrs wäderlek,
hwar igenom utkommelsen; hwil-
ken tid i Swerges norra provincier
hårdt utwäljas skall; ty i Skåne
och Halland, helst på slättbygden, kan
i synnerhet wara någon likhet med Ty-
skalandet, men icke i Swerige
icke så.

Kongl. Finska Hushålls Sällskapet
åt
idoga Medborgare.

N. wid de 3 senare försöken observeras,
at i Tryck(?)en uttryckes Sällskapets Stiftelse dag.

Utdrag af Inrikes Tidnin-
garne N:o 61: af d. 6: Augusti 1770.
Luleå d. 24. Julii.

Uti Inr: Tidn: N:o 94: förledit åhr
begärdes underrättelse, huru blad-
lössen på [illegible] bäst kunna
utrotas; deruti swaras i Inr:
Tidn: N:o 2: den 4. Januarii innewa-
rande åhr, at det med [illegible]
[illegible] Tobak till [illegible]
på daggwåta bladen; men
som denna infection af [illegible]
gar sin tillkomst, lärer omö-
jeligheten ligga i vägen, at
med denna Tobak träffa alla
bladen på et träd, och ännu
swårare då flere träd med
denna ohyran äro [illegible].
Säkraste botemedlet är, at man
gräfwer till rötter på träd
det omkring stammen och
ditförer färsk Swin-gödsel,
den tillstampar och med
jord betäcker, hwilket och hjel-
per för maskar, som N. Åkerm
i Örebro på et ginnande [illegible]
tigt sätt bekant med qwicksilfwer,
enligt Inr: Tidn: N:o 101: för-
ledit åhr.

Om någon wille infinna sig
på [illegible], är öfwer lättaste
sättet, at för deras anmälan-
de efter anwisning giöra
en lindring omkring
stammen.

Kongl. Finska Hushålls Sällskapet
åt
idoga Medborgare.

NB. wid de 3 senare förslagerna observeras,
at i Exergnen uttryckes Sällskapets stiftelse dag.

Förslag til K. Finska Hushålls Sällskapets påtänkta medaille.

1.

K. Gustaf IV Adolphs Bröstbild med wanlig omskrift.

Frånsidan

Calendis Novembralibus
A. MDCCXCVII.
Natalibus ~~[illegible]~~
Optimi Principis
Gustavi IV. Adolphi
Suos debuit Natales
Societas Reg. Oecon. Fenn.

2.

Cereris altare med wanliga attributer.

Omskrift

Tibi serviat ultima Thule

3.

Samlade Emblemer af hwarjehanda Näringar

Omskrift

Cereris sumus omnia munus.

4

Frånsidan

Kongl. Finska Hushålls Sällskapet åt idoga medborgare.

NB. wid de 3 senare förslagerna observeras, at i Exergnen uttryckes Sällskapets Stiftelse dag.

17 23 24

af Hr: Volonteuren Fromholtz Grotts förbättradt sätt at

Bränna Bränwijn

1mo

En godt Tunna à 6 tt fint kornmiöl, med någon under sammen wist benämnad tilsattes af ... jästen 4 kappar malit malt, sedan rör man sammeningen och efter hand med 20 à 24 kannor godt kalt watn uti att wäl ran gioret kan.

2do

Sedan ... [illegible] ... med ... watten wäl ... [illegible]

15.

Förteckning på de Böcker jag hos mig hafwer för L. Bibl. räkning.

Summa Angelica de casibus conscientiæ per fratrem Angelum de Clavasio compilata. argentin: 1495. in folio.
Annalium de Gestis Caroli Magni Imp. Libb. V. in 4to
Godefridi Langii Narratio de capta a Turcis Constantinopoli.
Zachar: ~~[illegible]~~ Schneideri Chronicon Lipsiense.
Joh. Gonzalez de Mendosa, Historia Rerum et morum memorabilium in Regno Chinensi. in 4to
Catalogus Librorum rarissimorum, Joannis Gabrielis Sparvenfeldii. in 4to
Laurentii Odhelii Synagoga bifrons. in 4to.
Theod. Meurers Relationis Historicæ continuatio.
Warhafftiger abdruck der Missiven Caroli IXni Reg. Sveth. an Henricum IVtum Reg. Gall.
Ein Gespräch zwischen der Königl. Mayst. in Spanien und Pater Johan de Neye.
Actio Pacificatoria Belgica.
Ipsa Rei Veritas, per se elidens calumnias assertas in copia quarundam litterarum, ad Sacri Romani Imperii Electores et Principes, datarum.
Warhafftige Verantwortung der Röm. Käyserl. Mayst. Feldmarschalcks Johan Sercläes Tilly.
Copia des durchl. Herrn Mathiæ Schreiben an die Churfürsten des heil. Römischen Reichs.
Georgii Pomeri Epitaphium Doct. Georgii Mülleri.
Original Copey eines Schreibens von einer Evangelischen Matronen an ihren Ehegatten. in 4to.
7. Justiniani Institutiones Juris. in 8vo.
8. Mag. Grotii Historia Gothor. Vandal. et Longobardorum in 8vo.

9. Abr. Angermanni Forum Adiaphororum.
Ejusdem Refutatio Erroris Werbesti de consecratione
Sacramenti Eucharistici. in 8vo.
10. Henning Wittens Memoria Medicorum Decad: II. in
11. Henning Wittens Memoria [illegible] Dec. IV. in 8vo.
12. [illegible] Lob der [illegible]. in 8vo.
13. Isocrates Wolfii in 8vo.
14. Weissagungen von den Zwölf Sibyllen
Von Sibilla und König Salomons Weisheit.
Artzney Buch.
Johannis Chrysostomi [illegible].
[illegible] für die Kinder
[illegible] büchlein. in 8vo.

Volonteuren Grotthusfälts at tillreda brännvin.

1:o Kaltet [illegible] fulle med vatten, at uplöses.
2:o Hvarefter tages 2 [illegible] [illegible] vigt [illegible] ock 2 [illegible]
[illegible] malt, hvilket läggas at [illegible] uti karet hvaraf till
[illegible].
3:o Detta quantum mjöl och malt, [illegible], at man på [illegible]
karet slår ½ ambare kalt watten och med rodret i röras [illegible]
[illegible] af det på sidan liggande mjölet, som det kan [illegible]
man åter tillslår ½ ambare watten och tages med rodret [illegible]
[illegible], hvarmed man continuerar, till dess alt sammans är [illegible]
detta arbete [illegible] at [illegible] personer, [illegible]
[illegible] då [illegible] den andre arbetar
Til [illegible] af ofvannämnde quantum åtgår ungefär 15 à 16 kannor
watn, och är det at märka, at ju bättre [illegible] går, [illegible]
man brännvin [illegible] at [illegible], man [illegible]
[illegible] så at [illegible]
[illegible] dag.
4:o Så snart [illegible] gått, och den på [illegible] kalten [illegible]
[illegible] kalten tages 5 kannor watten
och slås på [illegible] i karet samt med rodret väl omröras. Så snart [illegible]

---

af Hr Volonteuren Gromtroldt 17 | 23 | 24

Groth förbättradt sätt at
Bränna Brännvin

1:mo

En half tunna eller 6 [illegible] fint korn-
mjöl, med någon [illegible]
vigt [illegible] tillsatt af [illegible]
jämte 4 kappar [illegible] malt, [illegible]
väl man [illegible] och [illegible]
med 20 à 24 kannor godt kalt watten
uti ett väl [illegible].

2:do

[illegible]
[illegible]
med kalt watten [illegible]

[illegible] utur kalten, [illegible] uti kalten 2½ kannor kalt
[illegible], at kalten å nyo måtte komma sig at [illegible].
[illegible], [illegible] med 1 [illegible] watten och
[illegible] andra gången 5 kannor watten och slås på [illegible] i karet
[illegible] med rodret, hvarnäst i kalten åter slås 2½
kannor watten at å nyo upbladas. Så snart kalten upblodas gjör man
[illegible], samt tager tredje gången 5
kannor watten och slår på [illegible] under något omrörande. [illegible]
continuerar man til 8 gånger, så at 40 kannor [illegible] watten slås in
[illegible]. [illegible] at [illegible] sig af [illegible] 5 [illegible]
[illegible] med at [illegible] på karet, hvarje gång man slår
[illegible] på [illegible].
När nu alla 8 [illegible] för sig gått, lämnar man karet [illegible]
[illegible] uti 2½ à [illegible] timmars tid.
[illegible] denna tids förlopp omröras [illegible] i karet, och [illegible]
[illegible] så mycket som behöfves til [illegible]
[illegible] den erforderliga [illegible]
karet, så mycket som [illegible], hvarefter [illegible] med
[illegible], at [illegible] til [illegible].
Til ofvanstående quantum fordras ½ stop god [illegible] och 3 stop
[illegible], [illegible] skadar det intet, men [illegible]
[illegible] så [illegible] uti karet så mycket kalt watten
[illegible] som [illegible]
[illegible] i karet och med rodret väl sammanblandas.
[illegible] karet väl betäckas med [illegible]
[illegible] hela [illegible]
[illegible] karet [illegible] låta det gäsa, [illegible] karet
[illegible] väl [illegible].
[illegible] för sig gått, låter man karet så orördt uti
[illegible] dygn [illegible] brännningen på vanligit
[illegible].
Karet uti hvilket [illegible] bör väl [illegible], hvarje
gång.
[illegible] gamla methoden varit [illegible] til ½ [illegible]
brännning, så är det nu [illegible] til ¾ [illegible].
[illegible] som [illegible] med första [illegible], bör väl in-
[illegible] och [illegible].
[illegible] på [illegible] procederar får 5 à 5½ kannor godt brännvin
[illegible] ofvanstående quantum.
Wil man bränna af dubbelt quantum så [illegible] på [illegible] sätt, allena
[illegible], at man då tillslår 10 kannor [illegible] watten, alla 8 gångerna.

At brygga utaf omältadt Korn.

1°. Tages 6 Kappar Korn och 2 Kappar Malt, hwilcket alt malas [illegible] groft, som til vanlig bygd.

2do. Detta gryn [illegible] förut, förr än man vil brygga med 12 [illegible] kalt watten [illegible]

3tio. [illegible] en stor bryggkettil [illegible] watten, at kokas; [illegible] uti kettilen på gryn[et] ofta 6 kannor [illegible] 3 kannor kalt watten [illegible] 6 kannor watten [illegible] 10 kannor watten [illegible] 5 kannor kalt watten at kokas [illegible] 12 kannor watten och väl omröras.

4to. Sedan detta [illegible]

5to. Under den tiden [illegible] 1/2 timma [illegible]

6to. [illegible] 1/2 timma [illegible]

7to. [illegible]

8°. Wid [illegible]

9°. Det bör altid [illegible] med kalt watten [illegible]

10. Wid bryggningen [illegible] 24 kannor [illegible]

af Hr Volonteuren Gromtrolds? Groth förbättradt sätt at
Bränna Bränwijn

1mo

En half Tunna af 6 [illegible] fint Kornmaltsöl, med någon [illegible] tilsatt af någon [illegible] jämte 4 Kappor malit malt, sättes väl man [illegible] och efter [illegible] med 20 à 24 kannor godt kalt watten uti att väl [illegible] kan.

2do

[illegible] sättningen [illegible] med kalt watten wäl [illegible] uti hwilken sedan [illegible] kalt watten at [illegible] 10 kannor watten [illegible] uti det [illegible] i [illegible] med all

Noder

[illegible] derwid, [illegible] om en annan gör det.

[illegible] påminna, at det [illegible] Brödet at ej [illegible] at [illegible] det är bättre [illegible] et år, [illegible] at [illegible] at lifvet utan bröd [illegible]

som af Hr. [illegible] uppgifve, at vara Nor.

roden, wid pass 1¼ timma, at [illegible]
fugnar. Hwarwid märckes, at [illegible]
strax efter 10 kannor watten
tagas utur kettelen, in och ut
i samma kettel gjutas så myc-
ket [illegible] i stället, som åter befo-
dras til kokning; och fortfares
på ofwannämnde sätt 8 särskilta
gångor efter hwarandra; dock
man de sednare gångorna ej
war underkastade så mycket med [illegible]
[illegible], som den första; utan [illegible]
[illegible] likwäl [illegible]
[illegible] hwar gång, och som sedan [illegible]
1. stå at [illegible] så [illegible]
2 til kettelen utan [illegible]
3: uppsjuda

Vörtman

3tio

Efter så kallade 8 särskilda [illegible]
Öfringen [illegible] man [illegible]

Så

stå öppet och orördt 2½ timma
at [illegible]

4o

Ifrån denna tid förfluten,
så blandar man om uti ka-
rat, och uttagen sedan litet
af [illegible] som lägges
i en säck, för at upp[illegible]
[illegible]; hwilken då lägges därun-
der uti och bör wara til 1 skop godt
och färskt, samt 3 kannor [illegible]
drank; och öker denna bland-
ning efter behag af [illegible]
[illegible], samt om så
[illegible] med litet kallt wa-
ten utspädes at den blifwen
wäl sammanlinnd, hwaraf-
ter öfwanhöljes på en [illegible]

5to

4to [illegible]
5to [illegible] den tiden uppkokas en kettel watten, som [illegible] och [illegible] at [illegible] och [illegible] med [illegible] samt förwaras til [illegible]
6to [illegible] stadt orördt uti 1½ timma och ketteln [illegible] så [illegible] at den timma wörten som [illegible] uti kettelen [illegible] åter [illegible] orördt och [illegible] uti [illegible], så länge åter [illegible] kettil watten upkokas, hwilket sedan åter uppkokningen [illegible] och [illegible] med [illegible] samt förwaras til [illegible]
7to [illegible] och ketteln [illegible] wörten i ketteln at [illegible], [illegible] hwarefter [illegible] med wörten [illegible] som wanligit är, och låter man den gå genom [illegible] at den [illegible]
8o Wid [illegible] bör det wäl märkas, at man med [illegible] hwarigenom [illegible] wid [illegible] med många fingertjocka hål uti, så är det [illegible] bättre.
9o Det bör altid märkas, at wörten och [illegible] med kallt watten, [illegible] kallt watten uti och [illegible] om, [illegible] åter begynner gäsa [illegible] at [illegible]
10. Wid bryggningen är at [illegible] tjenligast at [illegible] den [illegible] procederas, får af detta quantum 24 kannor [illegible] som wanligit är. [illegible] tillläggande för [illegible]

[illegible] på lägga [illegible] derwid, [illegible]
om en annan gjör det. 4

4

Man bör [illegible] påminna, at det
är [illegible] wigt för [illegible] at ej
[illegible]
[illegible]. at
det är [illegible] in och [illegible]
ett år, [illegible]
[illegible] tid
at [illegible]
at [illegible] utan bröd [illegible]

som af Hr. [illegible] uppgifs, at vara Nov.

Afswalkning och Gäsning

5:to

Då blandningen uti saften synes vilja begynna gäsa upp, [så] sprutas tillsättningen uti karet med kallt watten, så mycket den blifwer sammanblandad. Hwarpå den upröres[?] [illegible] i karet. Och som man [illegible] blandadt om, öfwer [illegible] karet [illegible] tuban och täcken af[illegible] som öfwerst [illegible] en [illegible] Det [illegible] af [illegible] utslunsku[?]

Utgäsning och bränning

6:to

Utan brännwins wärket uti ett warmt rum så kan man

1. på 3:die dygnet, då bränningen

2. kan wara wärdig [illegible]

3. [illegible]

Anmärkningar

1:mo Det kar som efter tunnebryggnings sättet blifwit nyttjadt

4:to Sedan detta [illegible]
5:to Under den tiden upkokas en kettle watten, som skummas och slås uti at kyle och återwärmes med blandar, samt förwaras til bryggdricks lag.
6:to Sedan wärdet [illegible] uti 1½ tunna och kettlen [illegible] [illegible] uti den tunna wörten som [illegible] [illegible] samt [illegible] uti kettlen [illegible] wärdet åter [illegible] och [illegible] uti karet, så länge åter kettle watten upkokas, hwilket watn efter [illegible] [illegible] och [illegible] med blandar [illegible] samt förwaras til bryggdricks [illegible]
7:to [illegible] dettas [illegible] och kettlen [illegible] [illegible] wörten i kettlen at [illegible] [illegible] [illegible] som wanligit är, och låter man den gå genom [illegible] at den [illegible] [illegible]
8:o Wid [illegible] bör det wäl märkas, at man med [illegible] [illegible] man [illegible] botten med många [illegible] uti, [illegible] det så mycket bättre.
9:o Det bör altid märkas, at wörten och [illegible] med kalt watten, [illegible] [illegible] kalt watten uti och [illegible] om, när det är åter begynner [illegible] så är det lagom at [illegible]
10. Wid bryggningen är at [illegible] [illegible] at [illegible] Om [illegible] procederas, fås af detta quantum 24 kannor [illegible] och [illegible] bryggdricka. N.B. [illegible] tilläggande för [illegible] såsom wanligit är. [illegible] man [illegible]

nyttjadt til 1 tunna, tunnan [illegible] til ½ dito, så wil de blandningen på detta sättet blifwa tunnan[?]

2:o Det kar som nyttjas til inmäskningen, [illegible] hwarje gång det brukas wäl göras rent, tillika med andra kärl som dertil nyttjas, utom som sjelfwa Brännwins pannan[?] [illegible]

Den som noga i acht tar [illegible] reglor kan göra sig försäkrad att af ½ tunna säd få minst

[illegible] så läggas [illegible] deroud[?], [illegible] om en [illegible] giör det. 4

4

Man bör slutligen påminna, at det [illegible] [illegible] at ej [illegible] [illegible] [illegible] at det är [illegible] [illegible] [illegible] ifrån [illegible] och [illegible] [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] at lifwet utan bröd [illegible] wäl kan

som af Hr. [illegible] [illegible] uppgifwe, at [illegible] Nor.

ungefär 9, 10 a 12 kannor godt och [illegible] brännwijn.

Utwärdning för [illegible] til mäskning

Ystas	8 kappar eller 3 [illegible] miöl och 2 kappar malt med 10 a 12 kannor kallwatn.	Ystas	4 kappar eller ½ [illegible] miöl och 1 kappa malt med 5 a 6 kannor kallt watten
Skållas	5 kannor uppkokat watten 8 [illegible] gånger.	Skållas	3 stop uppkokat watten 8 [illegible]
Jäses	med ½ stop färsk jäst eller 3 stop tunndrank	Jäses	med 1 quarter färsk jäst [illegible] 3 [illegible] stop [illegible] drank.

1.
2. Kallt öfwerigt utföljes [illegible] beskrifningen.
3.

Grothens Bryggning

1mo
Males ½ tunna korn med 4 kappar malt helt groft tilsammans.

2do
Ystas grötet af den förut med 24 kannor kallwatn.

3tio
Den följande morgonen upsättes til sjudning en kättel med rent watten uti; och sedan den wäl uppkokadt, slår man undan så mycket kallt watten til, at sjudningen stadnar, samt då genast uttages 12 kannor hwilka slås uti [illegible] karet. Då ystningen sedan en stund warit orörd, så at den fägnar. Hwarwid märkes: Det måste man

4to [illegible]
5to Under den tiden uppkokas en kättel watten som [illegible] och öses uti at [illegible] och [illegible] med [illegible], samt förwaras til bryggdricks [illegible]
6to När wördet stått orördt uti 1½ timma och kättlen beifwit [illegible] så öses af den tunna wörten som satt sig på karet, uti kättlen [illegible] kokas up, samt å nyo slås på karet [illegible] wördet åter lämnas orördt och öst uti karet, så länge åter [illegible] kättle watten uppkokas, hwilket wattn efter uppkokningen öfwerslås på [illegible] och [illegible] med [illegible] samt förwaras til bryggdricks
7to När nu detta skedt och kättlen beifwit [illegible], öses å nyo den [illegible] wörten i kättlen at koka, men det [illegible] [illegible] som [illegible] är, och låter man den gå genom [illegible] at den [illegible] deras.
8o Wid [illegible] bör det wäl märkas, at man med rent [illegible] wäl [illegible] [illegible], [illegible] wil det ej wäl [illegible] Gör man ny [illegible] botten med många fingarbreda hål uti, så är det så mycket bättre.
9o Det bör altid märkas, at wörten och drickat skötas med kallt watten [illegible] förr det at när drickat begynner at gäsa som bäst, så slås kallt watten uti och [illegible] om, när det är åter begynner gäsa så är det lagom at tunnas.
10. Wid bryggningen är at [illegible] [illegible] tjänligast at [illegible] Den [illegible] proceder, fås af detta quantum 24 kannor [illegible] och [illegible] bryggdricka. N.B. Med [illegible] tilläggande [illegible] som wanligit är [illegible] [illegible] man [illegible].

[illegible] som af [illegible] [illegible] uppgifwe, at wara Nor.

[illegible] få lägga [illegible] bröden deruti, blefs om en annan gör det. 4

[illegible]

Man bör flitigt påminna, at det är afwigt [illegible] Brödet at ej [illegible] för [illegible] [illegible] när [illegible] en [illegible] tid. at det är bättre knappa in [illegible] [illegible] et år, än gå ifrån [illegible] och [illegible] [illegible] lifstid — at [illegible] [illegible] [illegible] at lifwet utan bröd [illegible] wara [illegible]

man tagit dessa 12 kannor
utur kettelen, slås halfparten
på ungefär kalt watten i [illegible]
let, som utan befordrande til up-
kokning. Och fortfares på detta
sättet 4 särskilta gångor, så at
det: Det första gången [illegible]
slagit än, slås in 12, andra 16
3die 20, och 4de gången 24 kannor
watten. Och blandas wäl at
i karet hwarje gång, hwar-
på man låter stå tilltäckt
omkring at det må stå [illegible]
sig, til dess kettelen är up-
kokad. 4o

Wattnen

[illegible] man så många 4 [illegible]
gången låter man [illegible]
så

så öppet och omrördt halfparten
timmen at söta.

5to

Sedan låter man upkoka en wört-
kettel til brygderiets lag,
som öses i en säck.

6to

Sedan bryggningen [illegible] slut
sin [illegible] kokas den ofwan
på karet [illegible] [illegible] wört
[illegible] upp, hwilken sedan åter slås
på karet, [illegible] [illegible]
[illegible] så länge en kettel
watten är nyo [illegible] upkokat
som lägges til det andra [illegible]
[illegible] i [illegible]

Jäsning

Öses är nyo wörten utur
karet i kettelen at åter
upkoka, hwarpå [illegible] tillma
gas

4to Sedan [illegible]
5to Under den tiden upkokas en kettel watten, som skummas och öses uti
et kar, och åtfölje med kleder, samt förwaras til brygderiets lag.
6to Sedan wändes stådt omrördt uti 1½ timma och kettelen beifwit dess
så öses at den tunna wörten som satt sig på karet, uti kettelen
kokas up, samt å nyo slås på karet, samt wäl omrörd, hwarpå
wändet åter lemnas orördt och öpet uti karet, så länge åter en
kettel watten upkokas, hwilket watn efter upkokningen öses på
säfwer och betäckes med kläder samt förwaras til brygderiets
7to Sedan nu detta skedt och kettelen beifwit tömd, öses å nyo den
tunna wörten i kettelen at kokas, men det tionde gröpat lag
som wanligit är, och låter man den gå genom rafton at den beifwen
klar.
8o Wid rafningen bör det wäl märkas, at man med samt brygnit
wäl utbrända rafter hwarefter, ty gjäst vil det ej wäl ei mer
har man ej raf bottn med ...wäga fingarstjocka hål uti, för äro
det så mycket bättre.
9o Det bör altid märkas, at wörten och drickat skötas med kalt watten,
äfwen det at när drickat begynnera at gäsa som best, så slås kanna
med kalt watten uti och skrädes om, när det är åter begynner gäsa
så är det lagomt at tunnas.
10. Wid bryggningen är at 4 karl omkring tjenligast at nyttja.
Den nu skrefna proceduren fås af detta quantum 24 kannor så
och dubbelt derutaf brygdricka. NB. Wid hembryggning tilläggande för
karlar sålom wanligit är. Wanliga lada sinlar man fordomtiden.

ra så läggas halfden deruti, bleef
om en annan gjör det.[4]

man bör flitigt påminna, at det
är af angelägen wigt för Swenska at ej
[illegible] för ungdoms Spalar
wäl [illegible] [illegible] en [illegible] [illegible] tid. at
det är bättre knappa in och lida brist
et år, än gå ifrån hemmanet och
lida nöd i all sin öfriga lifstid —
at bordstånde är angeläget äfwen
at lifwet utan bröd [illegible] wäl kan

som af Hr. [illegible] [illegible] uppgifwe, at wara Nors.

[illegible] [illegible] [illegible] 4 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de Sjelf

gås, och [illegible] widare [illegible]
wörtens kokning som [illegible]
än at den klarnar.

Humlens kokning

6to

Humlen som [illegible] till [illegible]
[illegible] skjöljas [illegible]
upp i warmt watten och [illegible]
gås sedan i wörten at koka
[illegible] sedan [illegible]
[illegible] som [illegible] till [illegible]
timma [illegible].

Jäsningen

9no

Sedan wörten [illegible] utspädas [illegible]
at den [illegible] warma [illegible]
[illegible], inläggas [illegible]
[illegible]

Tunnandet

10mo

[illegible] kommit [illegible] att
[illegible]
innan

4to [illegible]
5to Under den tiden [illegible] watten, som [illegible] och [illegible]
at [illegible] och [illegible] med [illegible] samt förwaras til bryggdiets [illegible]
6to [illegible] ut i 1½ timma och [illegible]
[illegible] at den [illegible] som [illegible]
[illegible] uti [illegible]
[illegible] öfwer [illegible] och [illegible] uti [illegible], så länge öfwer [illegible]
[illegible] watten [illegible], hwilket [illegible] efter [illegible]
[illegible] och [illegible] med [illegible] samt förwaras til bryggdiet.
7mo [illegible] och [illegible] [illegible]
[illegible] wörten i [illegible] at [illegible], men det [illegible]
[illegible], [illegible] med [illegible]
som wanligit är, och låter man den gå genom [illegible] at den [illegible]
[illegible].
8o Wid [illegible] bör det [illegible] märkas, at man med rent [illegible]
[illegible], [illegible] wil det [illegible]
[illegible] med [illegible] uti, så är
det så mycket bättre.
9o Det bör altid märkas, at wörten och [illegible] med kalt watten,
[illegible] det at när [illegible] begynna at [illegible] som [illegible], så [illegible]
[illegible] kalt watten uti och [illegible] om, [illegible] det är åter begynner [illegible]
så är det lagom at tunnas.
10. Wid bryggningen är at [illegible] tjenligast at [illegible]
[illegible] procederas, för at [illegible] quantum 24 tunnor [illegible]
och [illegible] bryggdiet. NB. [illegible] tilläggande för
[illegible] som wanligit är. [illegible] man [illegible].

innan det utgjutit, hwilken
[illegible] sedan [illegible] som på [illegible]
på [illegible].

[illegible]

1mo Wid [illegible]
att wid [illegible] med
[illegible] botten [illegible]
[illegible] med [illegible], som är
[illegible] til den wid [illegible] att
[illegible] till
[illegible] kan [illegible]
[illegible].

2do [illegible] på denna botten
[illegible], och [illegible]
[illegible]
[illegible] och [illegible]
[illegible]
[illegible] och [illegible]
kan wäl [illegible]. [illegible]

Aalt [illegible]

[illegible] gå läggas [illegible] derwid, [illegible]
om en annan gjör det.

[illegible]

Man bör [illegible] påminna, at det
[illegible] för [illegible] at ej
[illegible] för [illegible]
[illegible] uppköpt. [illegible] tid. at
det är bättre [illegible] in och [illegible]
et år, [illegible] ifrån [illegible] och
[illegible]
at [illegible] och
at lifvet utan bröd [illegible] wäl kan

som af Hr. [illegible] uppgifit, at vara Nor.

kalla watten på bryggekaren gan nog
ningen ännu at kunna ligga wid
[illegible]; i hwilken händelse afgjöres [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], hwar
[illegible] [illegible] Dricket til [illegible]
[illegible].

3tio Dessa [illegible] som til bryggden brukas
böra wara wäl rena, och ständigt till
med Dricks [illegible] hållas, [illegible] af
all [illegible]. Den wid bryggningen [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
man minst 50 ja til 70 kannor öl
och än långt mera [illegible] Dricka

Proportion til [illegible] bryggd

1 Dygstad	6 Kappar Kornmalt [illegible] och 2 Kappar malt	Dygstad	4 Kappar Kornmalt och 1 Kappe malt
2	med 12 kannor kalt watten.		med 6 kannor watten.
3. Läsöl	[illegible] gången 6 kannor 2dra 8. 3dje 10 och 4de [illegible] 12 kannor	Läsöl	1sta gången 3, 2dra gången 4, 5. och 4de 6 kannor

Dessa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] till [illegible] kannor.

4to [illegible]
5to Under den tiden [illegible] en kettil watten, som [illegible] och [illegible] ut
at [illegible] och [illegible] med [illegible], samt förwaras til bryggdens lag.
6to Sedan wörtet stått orördt uti 1/2 timma, och kettilen [illegible]
så [illegible] at den timma wörten som [illegible] på karet, uti kettilen
tömas up, samt [illegible] på karet [illegible] wid omröres, hwarpå
wörtet åter [illegible] orördt och [illegible] uti karet, så länge åter
kettil watten [illegible], hwilket [illegible] åter [illegible]
[illegible] och [illegible] med [illegible] samt förwaras til bryggdens
7to [illegible] stadt och kettilen [illegible] [illegible]
[illegible] wörten i kettilen at [illegible], men det [illegible] [illegible]
[illegible] på [illegible], [illegible] med wörtet [illegible]
som wanligit är, och låter man den gå genom [illegible] at den [illegible]
[illegible].
8o Wid [illegible] bör det wäl märkas, at man med [illegible]
wid [illegible] [illegible], [illegible] wil det [illegible]
[illegible] med många [illegible] uti, så är
det så mycket bättre.
9o Det bör altid märkas, at wörten och drickat [illegible] med kalt watten,
[illegible] det at när drickat begynner at gäsa som bäst, så [illegible]
[illegible] kalt watten uti och [illegible] om, när det [illegible] åter begynner gäsa
så är det [illegible] at [illegible].
10. Wid bryggningen är at [illegible] tjenligast at [illegible]
Den [illegible] procederas, fås af detta quantum 24 kannor [illegible]
och [illegible] [illegible]. NB. Med [illegible] tilläggandes [illegible]
[illegible] som wanligit är. [illegible] man [illegible].

4 § 1 Punkt af Instr. [illegible]
[illegible].

Tanke all [illegible] denna
[illegible]ning borde sättas
[illegible] hårdare, för at en
[illegible] almänn [illegible]

P.M.

De utskickade försöker med Exemplar af den uti Sällskapets namn utgifne Tryckta underrättelsen om Ren- och Hede-mossans användande til Swin och kreaturs föda.⁴

Med ankomsten til [illegible] [illegible] [illegible] til prästerne [illegible] [illegible] til de [illegible] skall [illegible] [illegible] ordres erhållas. Man upläter med båtnad af detta Ren- och Hede-mossan läter til [illegible] ifrån något [illegible] Byar underwisas den om Mossans ut- [illegible] och rätta [illegible] läter [illegible] och [illegible] ne på flere orter bättre koka [illegible] med mjölk och afsea i wat- [illegible] med litet mjölk.

Brödbakning borde äfwen göras af Renmossa [illegible] alle sådan [illegible] bättre Brödgrund [illegible] så lägga [illegible] [illegible]. Det är [illegible] i underwisningen om de [illegible] så lägga [illegible] derwid, [illegible] som en annan gjort det.⁴

Man bör flitigt påminna, at det är [illegible] wigt för Bonden at ej [illegible] för mycket [illegible] [illegible] uti [illegible] tid. at det är bättre knappa in och lida brist ett år, än gå ifrån hemmanet och lida nöd i alle sina öfriga lifstid — at Bondstånde [illegible] at lefwa utan bröd ganska wäl kan

som af Hr. [illegible] upgifwit, at vara Nord.

uppehålla – at man bör jemwäl [illegible] sig frågan åt at berga lifvet uti ett swårt missväxt åhr – at man för agtsamhet icke har fog at afstå [illegible] – at ej häste men har [illegible] sått åt bättre än indet [illegible] at stampa, agnar, bark äro mycket afundsamme födoämnen – at almogen bör bereda sig at kola [illegible] wat [illegible] och på sitt sätt skaffa sig bröd för tärningen. Se widare Sällskapets kundgörelse af den 15. sistl. Julii –

*

Man bör af missväxt åhret taga sig anledning at språka med almogen om nyttan af Potatoes plantande – nödvändigheten at betrakta dem såsom ett kraftigt hjelpmedel i swåra åhr – at de gifwa [illegible] så fort och at skyndsam befordring [illegible] om almogens skyldighet at plantera dem, [illegible] och sedan [illegible] och bästa sättet at sköta dem m. m. och i synnerhet huru de öfwer wintren böra förwaras –

*

Ju mera almogen spar – ju bättre och omtänksammare man där [illegible] har ju dygdigare är dess förswarande [illegible] till [illegible] Då man talar ömt och [illegible] med almogen, – [illegible] till [illegible] af uppriktighet och warmt [illegible] så winner man förtroende och uträttas ungefärligt godt [illegible] partie [illegible] någon [illegible] till åbo för Sällskapets [illegible], wore ej illa.

för at [illegible]

10. [illegible] bryggningen, [illegible] at 4 [illegible] tjenligast at agtas. Om [illegible] procederas, får af detta quantum 24 kannor öl af dubbelt [illegible] [illegible] N. B. [illegible] tilläggandes för [illegible] förra [illegible] wanligen [illegible] wara [illegible].

Amsterdamske Taxe über Demanten

und Perlen so zwo Kauf und Verkauf werden

Einkauf 2 gräns	6 wenden Verkauf ƒ			à 7 Rosen		6½ à 7 wenden Verkauf ƒ			8½ à 9	
1 dito	15½			18		16	17		20	
1½ dito	28			32			30		36	40
2 dito	40			50		50	54		65	
2½ dito	60	62		70		65	70		85	
3. dito	76	78		85		95	110		130	
3½ dito	90	100		115		130	150		175	
4 dito	125	135		150		180	200		250	
4½ dito	150	160		175		200	225		275	
5. dito	170	180		200		250	275		300	350
6. dito	250	270		300		315	400		500	
7 dito	350	360		400		600	750		1000	
8 dito	450	500		515	850	950	100		1200	
9. dito	650	700		800		1000	1200		1500	
10. dito	700	800		900		1250	1350		1800	2000
11 dito	1000			1200		1500	1600		2200	2400
12. dito	1150	1200		1400	1850	2000	2200		2500	2800
16. dito	2000			2400		2500	2800		3600	
20 dito	5 Carat	2400		3000		3600	4000		5000	
	6 dito	4000	5000	6000			8000		12000	
	7 dito	6500	7000	9000			10000		14000	
	8 dito	7500	8000	11000		11000	12000		18000	
	9. dito	10000		13000			13000		20000	
	10 dito	13500		17000		15000	18000		30000	

5to anmärkt [illegible] på [illegible] och alternatiwe [illegible] förändringarna, och [illegible] utgöra de förnämsta [illegible] i [illegible], [illegible] den mästa [illegible] på [illegible].

6to [illegible] [illegible] sig af [illegible].

7to [illegible] särskilda [illegible] särskilda åder [illegible] jämka [illegible] uti [illegible] oeconomie

som af Hr. [illegible] Gadd uppgifwe, at wara Norr.

Notitia oder Taxa der ungefertigten Diamanten wie solche in Spanien nach andern Teutschland und andern Länder nach der multiplication æstimiret und gekauft werden, Jedoch daß sie rein und ohne mangel seyn, so dann ein Liebhaber und Kenner wohl zu Observiren weiß

25	[illegible] Carat		10 R.
20		1 R. 4. 12	
16		1. 30. 40	
14		2. 6. 12	
12		2. 12. 20	
10		2. 20. 30	
8		2. 3 R. 20. 30	
6		3. 4 R. — 16	
5		5. 6 R. — 20	

	R.	R.
1 gran	6. 7. 8	8. 9. 10
1½ g.	10. 12	15
2	18. 20	24
2½	24. 26	30
3	30. 34	40
4 1 Carat	50	60
5 gran	60. 75	85
5½	100	110
6	120	125
7	136	150
8 2 Carat	180	200. 220
9 gra	250	280
10	280. 300	330
11	350	400
12 3 Carat	450	540
14 gran	700	750
16 4 Car	800. 1000	1000

17	gran	1000	1200
18		1300	1400
20	5 Carat	1250	1500
6	Car	1800	2160
7		2450	2940
8		3220	3840
9		4050	4860
10		5000	6000
11		5550	6660
12		7200	2640
13		8450	10140
14		9800	11760
15		10750	13500
16		12800	15360
17		14450	17340
18		16200	19440
19		18050	21660
20		20000	24000
21		22050	26460
22		22200	29040
23		26450	31740
24		28800	34020
25		30750	36900
26		32800	40560
27		36450	43740
28		39200	47040
29		42050	50460
30		45000	54000

Va [illegible] omsorg
med [illegible] lemnadee
til Herr [illegible] uppdragtighet och
varmening fåd winker man för
brende och utredas angelaget
inti partie [illegible] kende
[illegible] til åbo för Sällskapet [illegible]
[illegible] vore ej illa.

10. Vid bryggningen är at 4 Lass [illegible] tjenligast at [illegible]
Der [illegible] procederar, för af detta quantum 24 kannor [illegible]
och dubbelt [illegible] N.B. Med [illegible] tillägganden för
[illegible] vanligit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Dieses ist also biß 30 Carat was einen großen Steine betrifft. Denn von 14 Carat auch ferner nach der multiplication æstimiret werden, so findet man so groß sie nimmer gefunden werden. Es ist aber wohl zu Observiren, daß Geel grüne und Dunkelsteine, die von Natur nicht Darselen der gespaltenen Ecken kein sind, dann presentiren und scheinen selbige was schön ist gesucht, dem sie nur die Reste ins [illegible] welches dann ein Liebhaber und Kenner wohl zu unterscheiden weiß.

Nechst den Diamanten folgen nun die Rubinen, deren vierlerley Geschlecht seyn, als Orientalische Carfunkel, welche man aber nicht [illegible] wird, er sey dann einer kleinen Erbsen [illegible] groß und gute Couleur an Farben, so selbst kan der selbe in der æstimation einen Diamant vorgezogen werden; die andern Rubinen welche kleiner sind unter 2 Carat werden nach [illegible] von den 2 biß 10 rc gekauft, so sie aber über 3 Carat werden sie dem [illegible] theile und dennoch allezeit näher dem Diamant gleich estimiret, so sie aber über 8 Carat und perfect, zu weilen auch einem Diamant vorgezogen. Die drittens arts Rubin Pallas genannt, sind purpur von Colör, allein sehr unrein, können nach voriger Tax jedoch [illegible] den 6 Theil der sie rein estimiret, Die dann auch die vierte art als Rubin spinell von Farbe, aber ist hochrot auf granaten art, und werden zu zeiten auch wohl unter andern Rubinen versetzt. Diesen folgt die Smarag werden auch nach [illegible] was klein ist gekauft, wenn sie aber über 5.6 Carat und

5to anmärkas [illegible] på [illegible] och [illegible]
förändringarna, och hvilka utgöra de förnämsta
[illegible] i ådrorna, hvilka der måste [illegible]
på knaperna.
6to Hvad [illegible] [illegible] och [illegible]
7o [illegible] särskilda [illegible] särskilda åder [illegible]
jämte [illegible] uti [illegible] oeconomie

som af Hr. [illegible] Gadd uppgifv, at vara Nor.

und perfect sein wird einem dergleichen der 5. 6. 7. theil eines diamanten. Es sey aber auch derselbe auch als nicht orientalisch und eine Sort aus nova Hispania auß der Insel Pere, welche bleichgrünne all die anderen fallen.

Diesen nun folgen die Saphir so auch was unter ein Carat nach Stücken gekauft wird, was aber über 1. 2 Carat, so recht schön und blau, nicht hellicht oder schallicht, wird der 8. 9. 10. theil eines Diamanten estimiret.

Es muß aber da bey observiret werden, wen eine recht gesunde zu den besehen, werden sie woll höher als diese würde wegen der Liebhabern des schönen sehung estimiret und verkauft.

Die übrigen Edelgestein als Türcosen, Hiacenten, Onix, opalen Chrisoliten, Ametisten, Thopasen, haben keinen eigentlichen tax sondern werden nach ihrer schönheit und größe, wie auch wie der jedes Liebhaber und sie gesucht, werden estimiret und bezahlt! Hier auf folget nun die Rechnung wie woll orientalischen Perlen Tax, so woll unter als auch über Lauf, auch nach der Multiplication aus zu rechnen und ziehen würde zu erkennen jedoch daß sie nicht gelbe, schöne dero weiß und guten Wasser.

1 gran

1	gran	6. ß			9. 10
1½	g:		15		20
2			25		32
2½		2 Rthl		1 Rthl	12
3		1.	24	1 Rthl	20. 40
4	1 Carat	2.	26.	3.	
4½	gra.	3 Rthl		3.	24
5		3.	24	4.	36
5½		6 Rthl		6 Rthl	
6		7		8	
7		7	40	9.	24
8	2 Carat	8.	11	12	
9	gra.	12 Rthl		18 Rthl	
10		14		24	
11		16		26.	
12	3. Car.	18		36.	
13	g	22		38.	
14		26.		40	
15		30		46.	
16	g. 4 Car.	32		48.	
17		60		65	
18		70		80.	
19		90		100	
20.	5 Carat	100 Rthl		125 Rthl	
6	Car	180.		216.	
7		294		343	
8		448		517	
9		648		792	
10		900		1000	
11		1110		1221	
12		1584		1728 Rthl	

auf

Auf diese art kan man immer fort fahren, Es seye nun eine Perle so groß sie in der Welt zu finden, Es ist aber auch woll zu observiren daß eine einzele Perl nicht so theuer als drey eine gantze Schnur bey ein ander. Folget nun die Æstimation der unächten Perlen nach den orientalischen Perlen, folgen die, welche so viel gemein röt oder bläulich da sie nicht recht weiß sind. Man sie aber deutlich und weiß wie auch rund oder länglich nach bevor nun als sein wird solchen der 5. 6 theil einer orientalischen Perle tax gesetzt

		Rthl	Rthl
30 biß	40.	20.	24
40.	48.	17.	19
	50.	15.	16
	60.	14.	14½
	70.	13.	13½
	80.	12.	13
	90.	11.	12
	100.	10.	10½
	120.	9.	9½
	150.	8.	8½
	200.	7.	7½
	300.	5	6
	400.	4.	4½

Die

Die kleinste Sort werden auf 2. 3. 3½ Rthl taxiret, die kleinesten aber so meistentheils in der medicin verbraucht, werden 1½. 2. 2½ Rthl ein Lauf, Perlen so oben sein rund und von guten Wasser, werden sonderlich gekauft und nach

då ursäkta ... [illegible]
med alernaigen — ... [illegible]
til ... af uppdätteligt och
värmeväg så winker man för
trende och utrebas ... godt
uti ... partie ... kunde
tingas til åbo för Sällskapet ...
..., vore ej illa.

10. Med bryggningen ... at ... [illegible] ... procederas, för af detta quantum 24 kannor ... af dubbelt ... Nb. ... tilläggandes för ... sason vanligit ... ordinariga ... man ...

5to. ... på ... ock alternaternas föredomma, och hvilka utgöra de förnämsta as grusen i ådrorna, hvilka der mäste vägstan på ...

6o. ... gör ... skogen.

7o. ... särskilda ortens särskilda åder ... jämte ... uti ... oeconomie

som af Hr. Prof Gadd uppgifves, at vara Nor.

Ein andre Preis der Diamanten		
½ gran		£ 10
1 dito		24
1½ dito		36
2. dito		54
2½ dito		75
3. dito		100
3½ dito		130
4 dito		170
5. dito		240
6. dito		320
7 dito		400
8. dito		600
9. dito		800
10 dito		1000
11. dito		1200
12. dito	3 Carat	1400
	4 dito	2500
	5 dito	3200
	6. dito	7000
	7. dito	9000
	8. dito	11000
	9. dito	13000
	10. dito	17000
	11. dito	20000
	12. dito	24000
	13. dito	28000
	14. dito	33000
	15. dito	38000
	16. dito	42000
	17. dito	48000
	18. dito	54000
	19 dito	60000
	20 dito	68000

Designation der folgenden Perlen					
120	Perlen in	3	Loth a	32	β p. Stück
151		$2\frac{3}{8}$		24	
524		$3\frac{1}{4}$		8	
2720		$11\frac{1}{4}$		5	
512		$4\frac{1}{4}$		12	
1800		$7\frac{1}{4}$		6	
300		2		12	
512		$3\frac{1}{8}$		9	
630		$2\frac{3}{4}$		5	
540		$3\frac{3}{8}$		10	
7318		$14\frac{1}{4}$		2	
12410		9		1	
2280		$6\frac{1}{4}$		$2\frac{1}{2}$	
23420		$13\frac{3}{4}$		10	
45522		$13\frac{3}{4}$		3	
115150		$34\frac{1}{2}$		2	

Runde Perlen	£	β
½ Grann		3
1 dito		8
1½ dito	1	
2. dito	2	2
3. dito	6	
3½ dito	8	10
4. dito	12	
5. dito	20	
6. dito	33	
7. dito	45	
8. dito	60	
9 dito	84	
10 dito	120	
11. dito	140	
12 dito	180	
4 dito	350	
5. dito	480	
6 dito	750	
7. dito	900	
8. dito	1200	
9 dito	1600	
10 dito	2000	
11. dito	2400	
12 dito	3000	

Andre dito Perlen	£	β
½ Grann p. Stück		2
1 Grann		6
2 Grann	2	
3 Grann	5	
4 Grann	10	
5 Grann	15	
6 Grann	28	
7 Grann	40	
8 Grann	60	

Uti ein Hundt gehen

44	a	45	von 3 grann
36	a	38	von 4 grann
34	a	35	von 5 grann
30	a	32	von 6 grann

[illegible]
med alla ägarna, hvad landen
till heeis af uppsyktighet och
varmeaning så winker man för
brende och utvidas väsentligt godt;
uti detta parti ibland dessa kunde
tjenas till ågo för Sällskapet och
icke, vore ej illa.

10. Vad bryggningen är at 4 kannor nembaru tjenligast at nyttja. Om med skrifter procederas, får af detta quantum 24 kannor af dubbelt denna förqvickade. NB. Vad humlans tilläggande för resten såsom vanligit är. Vanliga dosa humlan war somliga tida.

5to anmärkas wäxter på skogen, och allmännast förekomma, och hvilka utgöra de förnämsta af gräsen i ängarna, hvilka den mästa wäxten på ängarna.

6to Hvad brist skogen och gör skogsskogen.

7o anteknas särskilda orters särskilda åker bruk jämte annat uti deras oeconomie

som af Hr. Sch. Gadd uppgifvet, at vara Nor.

Om klagan och [illegible]

[illegible] klagomål man [illegible] [illegible] alla [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Underrättelse om Boskaps Pestens igenkännande, förekommande och botande, för Allmogen i Finland.

Den ödelaggelse och skada som Boskaps Pesten äfven i detta år åstadkommit i Finland, har ej annat kunnat än väcka hvar och

Pro Memoria.

1º. hvilka [illegible] hushållning på [illegible] [illegible] om den [illegible].

2do. [illegible] orts något sätt at fånga dem, [illegible] tiden, då fånget mäst lönar sig.

3º. [illegible] om [illegible] hushållning [illegible] i [illegible] Meikans är ganska [illegible]. [illegible] om allmogens [illegible] sätt at nyttja den till föda.

4to. [illegible] af [illegible] växter, [illegible] som [illegible]. se andra sidan.

5to. [illegible] växter [illegible] allmänna [illegible] förekomma, och hvilka utgöra de förnämsta [illegible] i [illegible], hvilka [illegible] växter på ängarna.

6º. [illegible] brukas [illegible] skogen.

7º. [illegible] särskilda [illegible] jämte annat uti deras oeconomie

som af Hr. Prof. Gadd uppgifves, at vara Nor.

[illegible] med allmogen — [illegible] til [illegible] af [illegible] varmeeldning så winner man för trende [illegible] utsides [illegible] godt

[illegible] partie [illegible] kunde [illegible] til Åbo för Sällskapets [illegible], vore ej illa.

10. Vid bryggningen [illegible] at 4 kannor [illegible] at [illegible] [illegible] procederas [illegible] af [illegible] 24 kannor [illegible] dubbelt [illegible]. N.B. [illegible] tilläggande [illegible] vanligit [illegible] [illegible].

Veronica peregrina
Arundo Epigejos } ovisst i hvad Landsort
Campanula patula
glomerata

Andromeda calyculata
Ophrys monophyllos } i Savolax

Astragalus Uralensis
Cypriped. bulbosum } Kemi

Ophrys nidus Avis, Corallorhiza, monorchis med alla 3 Satyria i Vä[illegible] frö eller torra exemplar voro alla välkomna för Trägård[illegible] eller Samlare. Äfven som Trägårdar mycket förbundi[illegible] genom anstalt om hitförskaffande af så många sällsyntare wide arter (Salices) som kunde åtkommas. En sådan transport skedde lättast sjövägen, då smärre bu[illegible]skar med deras rötter insveptes i fuktad mossa omknuten med segelgarn och insattes i en open korg, som under[illegible]gen då och då finge litet sött vatten. Detta voro isynnerhet Salix phylicifolia, hastata aurita, arenaria, med flera [illegible] kunna vara observerade i Finland, men icke finnas upp[illegible]ne i Kalms Flora Fennica.

Framför allt önskas och recommenderas at anstalt giordes om hi[illegible]skaffande af så många flygande Ikornar, som stå at få, [illegible]da eller döda; om ock så icke kunde fås mera än blotta huf[illegible]

[illegible]

59. 69. 70

Om Klagan och Dyster.

[illegible] fullsämste Klagomål man hör är [illegible]
[illegible]

30.

Underrättelse om Boskaps Pestens igenkännande, förekommande och botande, för Allmogen i Finland.

Den ödeläggelse och skada som Boskaps Pesten äfven i detta år åstadkommit i Finland, har ej annat kunnat än väcka hvar och

29.

Om klagan och [illegible]

[illegible] de fullsämsta [illegible] man [illegible]
[illegible] Alla [illegible] [illegible] födde [illegible]
[illegible] deraf som de [illegible] derigenom [illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

Underrättelse om Boskaps Pestens igenkännande, förekommande och botande, för Allmogen i Finland.

Den ödelaggelse och skada som Boskaps Pesten äfven i detta år åstadkommit i Finland, har ej annat kunnat än väcka hvar och en för allmän och egen välfärd nitisk Landthushållares omtanka, at förvarfva sig en närmare kännedom af de utvägar och medel, hvarigenom denna sjukdom ~~kan~~ må kunna förekommas och botas. Utan at ingå i undersökning af de motsägelser man hos Läkare finner om denna sjukdoms närmaste orsak, egenteliga tyme och särskildta förändringar, har jag af deras underrättelser såsom Landthushållare endast sökt så myken upplysning som varit tillräcklig at skingra de fördomar, hvilka födda af vidskepelse och okunnighet isynnerhet i Medicinska ämnen

efter råd och tagenheet kunde [illegible]. Jag [illegible] andra utgifter behöfligen inskränkes, af Sällskapets egen fond härtil kunde utfinnas medel. En sådan man kunde ock til [illegible] andra Sällskapets göromålen nyttjas.

[illegible]

så ofta missledt en oupplyst allmoge. Skul-
le jag genom denna korta underrättelse
kunna för en framtid til någon del min-
ska den betydande förlust Faderneslandet
genom denna sjukdom lider,# vore min
önskan uppfylld. Kongl. Finska Hushåll-
nings Sällskapet, som genom sin berömt-
värda nit för allmänt väl äfven upp-
muntrat mig at ehuru okänd våga
detta försök, tackes i betragtande af
min välmening öfverse med dess brister.
Med föresats har jag dock förbigått mån-
ga hos läkare upgifne förslag, dels eme-
dan de helt och hållit stridt emot min
öfvertygelse, dels emedan de icke kunna
verkställas af en medellös och på om-
kostningar nogräknad allmoge. Då
som den der sjelf lidit förlust af denna
Boskaps pest, vågar jag äfven åberopa mig
någon erfarenhet härutinnan.

eller åtminstone ~~väcka~~ andra mera erfarnas närmare undersökningar i et så grannlaga ämne.

Sjukdomen igenkännes af följande
tilfälligheter. I början äro Kreaturen mod-
stulne, tröge och vanmägtige, med flytande
ögon, en ymnig slemflytning utur mun
och näsa, samt rinnande ögon. [inserted above the line: tät upstickande stickande andedrägt] Matlu-
sten är förlorad, mjölken minskas hos
korna, äfven som hos ~~de~~ alla idisslande krea-
tur denna för dem egna förmögenhet.
Med sjukdomens tiltagande ökar sig van-
magten och känslolösheten så at kreatu-
ren ej med hugg och slag kunna förmås
at gå ur stallet. Härhos visa sig svull-
nader i ljumskarne, vid öronen, under
hakan och äfven på andra ställen af
kroppen. Dessa svullnader plåga antin lå-
ta fördela sig eller bulna, då sjukdomen
är af en mildare ~~art~~ slag, men vid illa
artade farsoter öfvergå de til kallbrand
och medföra merendels en säker död.
Äfvenledes händer det ofta at dessa svull-
nader förblifva så fördolda at de ej för-
än efter döden uptäckas, då driftiga och oför-
ståndiga ägare oagtadt Lagens förbud af-
flå huden. Ibland de allmännaste sym-

stomer af denna sjukdom, är äfven utlopp, hvilken stundom är blodblandad, och merendels altid så stinkande at den äfven på afstånd är besvärande.
Ehuru förstnämnde förebud ganska ofta i god tid varna en landthushållare för den hotande faran, händer det dock äfven lika allmänt, isynnerhet då Pesten är af vänsta slaget, at kreaturen utan minsta orsak eller synbar ojämlighet störta på fältet der de beta eller nyttjas som dragare. Så snart detta en gång händt, är säkrast at för de öfriga kreaturen vara betänkt på tjenliga förvarings medel.

Närmaste orsaken til denna Boskaps Pest, torde vara lika så litet utredt, som til åtskilliga andra smittor; men hvad erfarenheten bestyrker, är at et lågländt
Skogvuxit och kärraktigt Mulbete, samt brist på godt vatn särdeles bidraga til denna Boskaps sjukdoms utbredande. Häraf händer at, der detta inträffar, denna sjukdom ehuru mildare och mindre smittande, äfven de år då den icke är gångbar, bortrycker et och annat Kreatur.#

Så snart heta och torra somrar inträffa, tilstöter ock denna Pest både allmännare och häftigast på de orter der Mulbetet är så illa beskaffadt.

Illa födda och gamla kreatur, samt mycket nödade dragare löpa äfven större fara under lika omständigheter. Slutteligen bör anmärkas, hvad man allmänt påstår, at då regn infaller efter en långsam torka, smittan skall synbarligen utsprida sig med större hastighet.

Såsom förvarings medel böra följande omständigheter ihogkomas.

1:o En tilräckelig utfodring öfver vintern samt godt bete ifrån sommarens början.

2:o Isynnerhet böra dragare då arbete påtränger, njuta nödig hvila samt förses med tilräckelig föda och godt vatn.

3:o Så mycket möjligt är böra Betesmarkerne vara så inrättade, at tilgång på godt vatn antingen uti salt sjö eller djupa insjöar, eller rinnande bäckar eller källor ej må saknas och at dertil väljas högländta och skogfria platser hvarest de välgörande vindarne kunna rensa luften och svalka den försmägtande Boskapen.

4º Der tilfälle är bör man ej försumma at dageligen låta kreaturen summa. Ingen ting öfverträffar detta präservatif, hvarföre ock Boskaps Dest i Skår sokner är högst sällsynt. I brist häraf, böra kreaturen hvarje afton begjutas med det friskaste källe vatn som gifves. Dragare böra isynnerhet på detta sätt vederquickas efter mödosamare arbete. Besväret härvid blifver rikeligen ersatt genom en frisk och härdig Boskaps hjord.

5º Vidare bör man låta kreaturen intaga kok salt och osuttrad saltpeter til en knapp nafve ~~hvar~~ många morgon. För besparing kan fisk och kött lake i samma ändamål nyttjas, sedan likväl denna sednare blifvit uppkokad och afskummad. Äfvenledes ~~brukar man gifva~~ gagnar en ströms fall ströming eller sill. Om här ~~jemte~~ med andra förvarings medel blandas, ökas utan tvifvel deras förmonliga verkan.

6º Tjära, Rysolja, Calmus Rot Enbär, Libestika, Ålande rot, och Hvit-lök förtjena at i sådan afsigt blandas med salt och saltpeter. Man väljer dem af dessa slag hvartil lättaste tilgång gifves, hackar ~~dem~~ dem fint sönder och ~~blandar tilsammans~~ gifver in på vanligt sätt. Med Tjära eller Rysolja kunna dessa kryddor göras til bållar, då de bequämare bibringas kreaturen.

7º Hank applicerad i bröstet är utan tvifvel et af de bästa förvaringsmedel emot denna sjukdom både för Boskap och Hästar. Det är märkligt at hos redan sjuka kreatur uppväckes en större svullnad och hetta ikring hanken, hvilken icke heller så lätt bulnar som hos de friskare.

8º Då regn infaller, tilstyrkes allmänt af erfarna hushållare at åtminstone på et dygn innestänga kreaturen inom hus och der förse dem med nödigt foder.

9º Utvertes är det nyttigt, at bestryka kreaturens nos äfven som munnen inuti

med Tjära eller Rofolja.

10:o En del Landthushållare försäkra sig äfven genom anställda åderlåtningar hafva bevarat sin Boskap för denna härjande sjukdom.

Så snart sjukdomen redan utbrustit, hvarom man igenkänner af några kreaturs oförmodade störtande och de förut upräknade förbuds inträdande hos andra kreatur förvissas, böra följande utvägar vidtagas.

1:o Skiljas de sjuka kreaturen ifrån de friska, både för undvikande af smitta och för at beqvämare kunna vårdas.

2:o Säkrast är at hålla ~~de~~ desse sjuka kreatur inom sådana närbelägna hägnader, hvarest man straxt kan på vederbörligt djup nergräfva dem som dö. De som ~~härmed~~ + medicinska ~~fö~~ arbetet sysselsättas, ~~sig~~ böra hålla sig på vädersidan af kreaturet och dersjemte förse sig med tobak til rökning eller tuggning; 2 a 4 supar bränvin kunna äfven vid et sådant tilfälle tillåtas. Derefter böra ~~Så snart förrättningen är förbi, böra de noga tvätta sig~~ #

[Margin: + med de sjuka kreaturens skötande eller de dödas nergräfvande

~~och~~ de öfver den noga igenfyllda gropen afbränna enris. Likaledes är nödigt at efter dessa förrättningar ~~noga~~ tvätta sig och ömsa kläder.]

3:o At afflå de döda kreaturens hud, är både lagstridigt och vågsamt; många hafva äfven i år pligtat för en sådan snålhet ~~föran~~ ~~så~~ antingen med lifvet eller åtminstone med elaka svullnader och febrar.

4:o Alla de medel, hvilka som præservativer äro nämnde, förtjena äfven beköngen ansende at ~~nämnas~~ ~~som~~ räknas ibland de förnämsta läkemedel i denna sjukdom, hvarföre de ock torde vara öfverflödigt at dem å nyo upprepa. Tjära och Libesticka dageligen ingifvit jemte Stark. applicerad i bröstet och kalls vatns begjutande, hafva på flera ställen hämmat den ödeläggelse, som innan denna curmethod blifvit vidtagen, af denna sjukdom uppstått ibland kreaturen. Kostsammare medel äro lättare at föreslå, än de af en medellös Allmoge utan publikt understöd kunna vidtagas; hvarföre ~~anses onödiga~~ med skäl förbigås ~~at upräkna~~.

5:o En utvald god föda är för de sjuka kreaturen högst angelägen. Af den änledning en oeconomisk journal vid handen gifvit, har man genom erfarenhet bestyrkt

34

Om klagan öfver Dyrtid.

[illegible]

at då den sjuka Boskapen försakat allt annat slags foder, har den med begär ätit kål blad, vicker och våplings gräs, hvaraf de synbarligen tyckts ~~blifva~~ vederqueckta. Utan tvifvel gagnar äfven i samma afseende mjöl och malt dricka.

6:o Då svullnader visa sig, tillstyrkes vanligen af Läkare at fördela dem, men många Landthushållare hafva försäkrat, at ju förr de genom djupa inskärningar bringas til bulnad, ju säkrare är man om kreaturens vederfående.

7:o För utsoten som både förebådar och åtföljer sjukdomen har med önskad verkan blifvit nyttjadt en blandning af salt, libsticka och Calmus rot. Andra Hushållare hafva äfven med fromma nyttjat ~~Getpors~~ vatn kokadt med Getpors~; (til 2 gjuptar ~~för hvarje kreatur~~#) ~~på et stop~~ ~~—~~ vatn inkokadt til hälften ~~för hvarje dag~~.

dageligen

~ sönderhackad

Sättet at gifva kreaturen in medicamenter känner hvar Bond-qvinna. Då de vänjas dervid, äta de dem mendels med begärlighet i synnerhet då de äro saltblandade. Likaså lär [illegible] vara nogräknadt med satsen af [illegible] omnämnde medlen. Vid pass en knapp näfve kok salt, saltpeter och Calmus rot med en god gopen ~~libsticka~~ hackad libsticka ~~tan~~ samt et halft quarter tjära har varit den sats för hvarje stor Boskap blifvit tilredd; hvaraf hafva dock somliga förtärt mer andra mindre. Til samma mängd torde likaledes [illegible] öfriga nämnde kryddor kunna gifvas fullvuxna kreatur.

~~På det~~ Kongl. Hushållnings Sällskapet för at kunna utröna sanningen af hvad jag

Vida skild ifrån den tilförsigt til ~~långt ifrån mig at~~ ~~genom~~ en inskränkt erfarenhet ~~vilja~~ ännu så ofta föreledt en hel allmänhet, önskade jag at

efter råd och lägenhet kunde dela[s]. Jag tvifla[r] [illegible] andra utgifter behöriga inskränkas, ur Sällskapets egen fond härtil kunde utfinnas medel. En sådan man kunde ock til hvarjehanda andra Sällskapets göromål nyttjas.

har anfört, ~~skulle jag anse förmodeligt at~~ ville Sällskapet igenom utgifna frågor til sina correspondenter inhemtat närmare underrättelse i detta ämne, som på tjenligt sätt kunde blifva allmänheten meddelt. För egen del skulle jag anse det ~~at~~ för en redbar vinst at vinna visshet i åtskilliga tvetydiga och märka omständigheter. Tilfälligtvis har jag hört at i Winkilä By i Wehmo Sokn intet år förbigår at icke något kreatur störtar. Der hafva ock nu i år äfven som i Lahdingo och närgränsande Byar som hafva ej lika beskaffadt mulbete, förödelsen ibland Boskapen varit störst. I St Mårtens Sokn hafva äfven på åtskilliga trakter många kreatur störtat af Boskaps Pest, då i Tilkylä, Jiefva och flera andra Byar hvilka hafva öpna och högländta Betesplatser in vid lunds åen aldeles varit befriade ifrån ~~Bo~~ denna sjukdom. Detta nämnes endast för at ytterligare väcka Sällskapets grundlaga upmärksamhet på detta vigtiga ämne.

59. 69

Om klagan öfver Dyrtid.

[illegible]

efter råd och lägenhet kunde [illegible]
andra utgifter behöfvingen inskränkas, ur Sällskapets egen fond härtil kunde utfinnas medel. En sådan man kunde ock til hvarjehanda andra Sällskapets göromål nyttjas.

Af Landtmät. Directeuren
L. O. Runeberg

De delar af Historien som äro nödigast till ett Lands Kännedom, äro följande

1. Geographiska Historien,

som gifver noggranna Chartor och beskrifningar öfver Landets åtskilliga belägenheter af vatten och Land; hvad läge det hafver emot andra Länder, emot vederstreken och emot Hjernhvalfvet.

2. Natural Historien,

visar hvad tilgång eller brist Landet hafwer af åtskilliga ämnen och alster, som Naturen plägar skänka utur dess 3<u>ne</u> fördelningar eller Riken.

3. Politie och Cameral Historien;

Den förra visar hwilcka inrättningar ett Lands Öfverhet giordt til näringarnas begynnande och tilväxt, samt til rörelsens och ordnings erhållande.
Den senare har at giöra med beskrifningen öfver Räntans och Crono inkomsternas infordrande och redogörande.

§ 4.

Om klagan öf Dyrhet. 59. 69

här anfört, ~~skulle jag ocksa förmodeligt at~~ ville

4. Ekonomiska Historien.

visar hwilka konster och näringar idkas uti Landet, samt huru de skötas till Inwånarenas förnödenhet och beqvämligheter.

Anmärkning.

De twänne första Delarne af Historien lägga på en gong för ögonen hwilka förmåner och skador Naturen af sig sielf tilbiuder Landets inwånare. Men de 2ne sidsta wisa huru wida de rätt kunna uppsöka, nyttja och föröka Landets förmåner och skatter.

De öfriga Delarne af Historien, såsom Kyrko och Politiska Historien etc: äro wäl nödiga till ett Lands rätta kännedom; men äro egenteligen icke wårt ämne.

Geographiska Historien.

Efter intet hela Landskap utan Socknar äro här wårt föremål at beskrifwa, så märkes:

§. 1. I hwad Landskap, Län, och Härad Socknen är belägen, samt hwilka de tilgränsande Socknar äro; för den

Skull

37

skull uptages här Rose beskrifningen hwaruti innan Socknens stridiga och ostridiga rå beskrifwas.

§. 2. Elevatio Poli och Meridianus loci Magnetens declination och inclination tages, om instrumenter äro för handen, uppå det märkwärdigaste stället.

§. 3. Area utsättes i tunneland 1o öfwer hela Socknen 2o uppodlade marken; se widare härom §. 4. 3o obrukbare belägenheter af watten, wägar och bärg, se §. §. 5, 6, 7. 4o Öde eller oupptagne marken se §. 8. 5o Tarfte marken utsättes särskildt med hwar och en Socken så wäl til des brukbare som obrukbare och öde-marker.

§. 4. Kyrkor, Slott, Kongs- och Sätersgårdar, Bruk, boställen och qwarnar uppräknas: Byarne, mantalen och hemmanen, med dess Natur utsättes, huru mycken åker, äng och Swedjeland kan medelmåttigt räknas på hwart helt Hemman: huru många Nybyggen finnas uti Socknen. Huru dessa förenämndes belägenhet är wid Siöar eller Strömmar på Holmar, höjder slätter eller dälder.

§. 5. Saltsiön med sina skär, grund klippor, Sandråflar, ankarställen

Hammar

efter råd och lägenhet kunde ökas. Jag tror [illegible] andra utgifter behörigen inskränktes, af Sällskapets egen fond därtil kunde utfinnas medel. En sådan man kunde ock til hwarjehanda andra Sällskapets förrättningar nyttjas.

Hammar och Holmar, insjöar med dess lopp, Båtleder, Kärr, Bäckar måssar, Strömmar med dess vatten fall; hwilka vatten uttorcka vissa tider; hwilcka strömmar leda sit vatten ifrån Siöar, Kärr och källor, och vilcka af rägn och snö uppkomma; hwilcka i brist af upräns ning öfwerswimma Landet; när och hwilcka strömmar stanna, uppstiga eller minna emot sit vanliga lopp; samt hurù de omliggande vatten dä befinnas til sin höjd; om stränderna vid siöar strömmar och i skiärgårdet vid forssar, äro höga eller låga.

§. 6. Vid Landswägar märckes man om de uppå behöriga ställen äro dickade jämna eller steniga, breda eller smala, med djup sand eller seg lera beskaffade: i skiärgårdet märckes der passet äro (eller stora vägens löpande uti någon slätt der något manskap kan upställas, uppå, igenom en tät skog, sanna måssar, moras, berg imellan siöar öfwer broar eller färjor, med mera (på hwilken sida til Passet

Passet stöta siöar, strömmar, kärr, moras, berg, skogar; hurù brett passet kan wara twärt öfwer, om byar och i skiärgårdet grannar ligga långt ifrån passen, samt hurù vägen till dem är beskaffad. Hwarest wad, Kafle eller kist-broar och färjestellen äro, hwarest andra större eller mindre vägar tilstöta, hwarifrån de komma och med hwad redskap de begwämt kunna faras. Om passet kan förmedelst en annan väg undvikas af en Fiende.

§. 7 Om stora berg finnas till höjd, vidd eller längd och i hwad wederstrek de utsträcka sig.

§. 8. Vid öde eller oupptagne marcker utsättes 1:o kärr och måssmarcken som til uppodling är dugelig. 2:o betes marcken som til åker och äng kan rödjas 3:o stenbundna utmarcken som endast til skog och mulbete är tjenlig.

Natural Historien.

§ 9 Folkets antal, tilväxt och afgång i acktages uti hwarje Socken efter den methode som här följer.

Om Klagan och Dyrtid.

Extract utur N: Sokns Tabell-bok:

År 17--	Mankön	Qvinkön
Födda	00.	00.
Sa 000.		
Döda imellan		
1. och 15. År	00.	00.
15 och 30. Dito	00.	00.
30. och 60. Dito	00.	00.
60. och däröfver	00.	00.
Sa 000.		
Wigda	00.	00.
Sa 000:		
Folkets antal imellan		
1. och 15. År	00.	00.
15 och 20. Dito	00.	—
15 och 30. Dito	—	00.
20 och 35. Dito	00.	—
30 och 60. Dito	—	00.
35 och 60. Dito	00.	—
60. och däröfver	00.	00.
Sa 000.		
Gift Folk	00.	00.
Änklingar och Änkor	00.	00.
Inhyses	00.	00.
Hushåll eller Matlag 00.		
Herrskaper och Ståndspersoner 00.		

§. 10. Vid Diurriket märkes hvad fyrfotade diur och foglar, vilda och tama, skinn och skiällfiskar, skridfå och yrfå der kunna finnas; hvad de lefva utaf, när de parar yngla och kälka, hvilka diur af olika slag blanda sig i sammangång med hvarannan, hvar och huru de giöra sina kulor och näsken, til hvad ålder de kunna hinna, hvilka och hvad tid de flytta sina boställen, hvart och när de återkomma, när och hvar stora fogelleker finnas, i hvilka vattn siöfoglarne skocka, hvar och när drefvogel finnes; Om Renars, Elgars, Hjortars och Rådjurs ödande af oljur eller för ofta efterjagande, af hvilka märkes sädens, gräsets, planteringars, kläder eller Maten fördärf; hvarest och när skridfå eller yrfå öfversvimma Landet, förtära grödan, fallaned med regn och dagg, och färga vatnet uti siöar eller bäckar.

§. 11. Vid Växtriket iakttages, hvad slags trän buskar, rötter, och gräs derstädes växa, hvilka skadeliga gräs slag

efter ... och lagenhet kunde ... jag ... andra afgifters betyngen inskränkes, at Sällskapets egen fond härtil kunde utfinnas medel. En sådan man kunde och til hvarjehanda andra Sällskapets göromål nyttjas.

har anfört, ~~skulle jag ock se förmånligt at~~ (villa)

slag för månniskior eller diur finnas;
hwilka wäxter under besynnerlig skiöt-
sel och wåderlek trifwas och uppkomma, hwilka
uti hushållningen brukas till kläder,
mat, färg ~~etc~~ (eller) huskurer, hwarest Ek,
Bok och andre Löfträn finnas, om de
wäxa tiocka och raka eller krokiga och
qwistiga, om wilda fruchtbärande trän
finnas, hwad slags trän, buskar eller
gräs efter rothygge, swedjande etc: kom-
mande först och helst uppwäxer i åtskil-
lig jordmån, på hwad orter och i hwad
jordart skogen snart, sent etc: aldrig
återwäxer, huru mycket åtskilliga trän
kunna årligen tiltaga uti längd och
— tiocklek i olika jordmån, hwarest sto-
ra och täta skogar warit fordomdags
eller ännu finnas, hwar nödtorftig skog
är och hwarest ingen; hwad slags kåda
och gummi fins, huru gamla allehan-
da slags trän kunna blifwa i åtskillig
jordmån innan de torkas och gå
ut, hwad tid allehanda wäxter blom-
mas och stå i frö, i hwad jordmån hwar
och en helst wäxer och frodas;

§:12.

Om klagan öfwer Dyrtiden.

59. 69.

§:12. Wid Mineral Riket förekomma att an-
taga 1º Bergarter af sandsten, gottlands sten, öland
wättesten, filter eller filsten, qwarnsten, hällsten,
sten, kalksten, Florentinsten, skiffersten,
tafle= bord= och tak skiffer, swartkrita, blyasch,
quedtalk som brukas att bronza med, alun-
skiffer, som på tungan smakar salt, mörk
sten eller kalkkoll, ler lit färgad ut och göres
deraf de bästa qwarnstenar, täljsten och ser-
pentinsten, hwaraf små kärl swarfwas, tälj-
sten som låter skiera och arbeta sig till allehanda
husgeråd, klåsten är fastare än tegel at mu-
ra med etc: 2º Metall eller Malmarter såsom
qwicksilfwer med dess råmalm, Cinober, anti-
monium eller spitsglas, Wismuth, Cobolt, Zink
blodsten, smärgel, Magnet, ocker, silfver och jern-
malm, granater, tennmalm, koppar, bly, silfwer
och guld. 3º Saltarter, såsom kalk salt, Surbrunns
eller engelskt salt, kok salt, alun, saltpetter, grön-
blå= och hwit witriol, winsten 4º Swafwelarter såsom
Bernsten, ambra, Naphta eller berg balsam, Petro-
leum eller berg olja, berg beck, jord beck, Arsenik, or-
pement, swafwelkis, auripigment, flugwitt etc: Arse-
nicum. 5º Jordarter såsom swart mylla, sand
och dy, torf, sandmo med dess sorter, Flygsand
och stenmo som elfstrand och öf kallas

Lera

efter råd och lägenhet kunde ökas. Jag tillägger ...
andra utgifter belöningen inskränkes, at Sällskapets egen
fond härtil kunde utfinnas medel. En sådan man
kunde ock til twänne andra Sällskapets göromål
nyttjas.

Lera med dess slag, fransk lera brukas
vid fajancer och smältdegnar, blålera som
äfwen finnes helt hvit, pipelera är vit kan
nog fet, seg och smidig, valklera som vid
färgerier är högstnödig, Klinkklera hvaraf
holländska teglet giöres, Tegellera, Finlera
hvaraf bolus giöres, gas- och varlera som
aldrig torkas medan en skorpa ofwanpå.
Jordmärg är en lera som insupit fetman
utur Karren, ochra eller gyttja med dess
slag Kytterfärg, Berggrönt och blyhvitt,
Coboltblyte som gifwer en högrön fär-
ga, Krita med dess slag, hvit- Röd och
Swart-Krita, hvitlim och Trippel 6to
af förenämnde fem arter hopgyttrade sten
såsom de allmänna gråberg och gråste-
nar, brun och hvit pimpsten, droppsten
och Tyrsten. 7mo Petrificater af Djur och
växter.

§. 13. Vid detta Mineral Rimet märkes
hwad bärg, sten eller jordarter äro uti hwarje
Socken mäst rådande, huru de med hwar
annan äro blandade i hwad väderstreck
de sträcka sig fram, om jordmånen i
synnerhet sanden icke rättar sig
efter

efter berg- och stenslaget i hwarje ort, huru
jordvarfwen följa uppå hwarannan til
ordning och tjocklek, i hwad bergart malm-
gångar innesluter i hwad väderstreck
de gå. Man märker ock så om några
mineral vatten finnas af hwad beskaffen-
het de äro, om de nyttjas till hälsobrun-
nar eller om dess drickande hos männi-
skior och diur förorsakar köttväxter, ta-
pa tänder, yrhufwud, eller döden; om
vik huru det som lägges uti sådane vat-
ten bliver förvandlat til art, hårdhet, tyngd
och färg, om något vatten uppväller kalt
eller varmt, om vattnet finnes vara
färgat, antingen af insecter eller un-
derliggande sjö-malm.

§. 14 På hwad ställen som alt detta
föregående uti Naturens Riken,
begwemligast kan uppräknas
är uti anmärkningar sammt
vid hwarje närings gren uti den
Oeconomiska historien.

Politie Anmärkningar.

§. 15 Såvida intet hela Politie och Cam-
meral historien är vårt ämne at afhandla
Så

så komma endast att härwid
anses.

1° Inrättningar, såsom vägars un-
derhållande, vintervägars utstakande med
qwistar eller med unga trän, hwarest vattnets
aftappande utaf måssar kärr och onytti-
ga siöar är giord eller giöras kan med all-
mogens bekostnad eller med Cronans til-
hjälp, hwarest genomfarter äro giorda,
med huru stora båtar de kunna öfver-
faras, om båtarne gå i langt vatten ut-
före forssar, eller om de på något ställe
måste dragas öfwer Land, hwarest til
Landtmannens nytta siöar ~~siöar~~ och
strömmar kunna bindas tilsam-
man och til båt eller Segelleder begvä-
ma giöras, hwarest endast rensning och
gräfning samt hwar sprängning och
Slussvärk dertil fordras, hwarest Fyr-
båkar äro til de Siöfarandes tjenst an-
lagde och widmagt hållne, samt hwarest
de än widare synas böra anläggas, hwa-
rest Kornhus äro inrättade huru för-
waltandet och redogiörandet sker, om de
på torra eller sumpige, säkra eller osä-
Kra

ra ställen äro anlagde, så att de ej lätte-
ligen vid ett oförmodat fienteligit infall kunna
bortsnappas, hwarest Scholar äro til ung-
domens underwisning inrättade, hwad
witterlek der idkas och huru mycken ung-
dom där finnes, hwarest Lasarett och Sjukhus
til rätta nödlidandes underhåll, eller
barn- och spinhus til fattiga barns upp-
fostran och andra fattigas föda eller
tuchthus til otidigt tjenstefolks, olydi-
ga barns och andra wanartiga männi-
skiors aga och arbete, äro inrättade,
hwarest Schefferier äro anlagde til all-
mogens underwisning och goda fåre-
slags utspridande i orterna, hwarest
Apotekerier äro inrättade, hwarest mark-
nads platser äro tillåtne, med hwilka
waror där handlas, om byte eller köpen-
skap där drifwes, om byar och gårdar
ligga i tegskifte eller hafwa sina af-
skiljda ägor, hwarest ständiga och
hwarest så kallade års skiften brukas,
om någon jemwäl är til swedjande
utskiften fördelt eller om den sam-
faldt nyttjas, om någon byördning är
Landtagen

antagen, huru mantal och hemman räk[...]
nas på hvarje ort, huru under vissning[...]
är til räntans uträknande, hvad tid [...]
utlagorne årlägger i hwilka persedlar [...]
det skär, huru högt alla utskylderna [...]
beräknade i penningar kunna stiga [...]
tilsammans i särskilda orter, då ett [...]
medeltager imellan hög och låg mark[...]
gång, hwilka hafwa ständig tjonde [...]
ning, eller hwilka är etc: måste låta [...]
na grödan til hinder vid bergningen —
hwarest hemmanen synas vara förmy[...]
ket eller förlitet skulfwa, huru man[...]
ga Kongsgårdar finnas, om de hafwa[...]
trä= eller Lustgårdar, om de äro bordt arrende[...]
rade, förlänte eller indelte til boställen[...]
hwilken allmoge ligger därunder m[...]
sina Kiörslor och dagswärken, huru [...]
många säterier med rå och rörs hem[...]
man eller berustade säterier och an[...]
dra strögods finnas, hwilken de a[...]
tilhörige, om de äro med eller utom sto[...]
ra Ladugårdar af sten eller trä bygd[...]
om vid Säterierna giöres upslagor a[...]
spannmål til Trälle bondens underst[...]
i missvääxt år, om vid Landtbruket och[...]

[illegible]

[...]ufhållningen man går allmogen före
[...] med goda efterdömen om jordbrukaren
[...]r vid vite pålagd, att är etc: upstaga näs-
[...]a Cappsland, tiders att af åkren och än-
[...]en kan utgiöras den räntan, twin-
[...] man igenom äldre skattläggningar
[...]agit utaf swedjemarken, om några
[...]frukt och Löfträn årligen planteras
[...] till en wiss ungskenhet, där jorden ej
[...]r därtil obenägen, hwarest lefwande
[...]häckar eller sten gårdar omgärda ägor,
[...]a, huru många öde= frihets och skat-
[...]skyldige hemman finnas, om hem-
[...]manen blifwit öde lämnade för
[...] medelst fiendens swärd, pest, hunger,
[...]skogens utgång, wattnets öfwerswämning,
[...]de, dryg ränta etc:

2° Åtskilligt om folkets kläd-
[...]ande, sätt och husbonad, om deras hus-
[...]hållning är att spara sig ifrån det
[...]na året till det andra, eller at ige-
[...]nom omåttelight fråssande och
[...]supande förtära den samma, hwarest
[...]wilda eller planterade rötter blandas
[...]ti miölet til bröd och hwarest bark,
[...]alm, mäsk och agnar måste upp-

fylla

Om klagan och Dyrhet.

efter vid och lägenhet kunde ökas. Jag twiflar ej, at om andra utgifter behörigen inskränkas, af Sällskapets egen fond därtil kunde utfinnas medel. En sådan man kunde ock til twanehanda andra Sällskapets göromål nyttjas.

Om klagan öfwer Dyrtid.

här anfört, ~~skulle~~ ville jag ~~ock se förnuftigt at~~

sjelfwa de delar som en obekant hus-
hållning förminskat i brödkaren, hwar
brännwin mer eller mindre brukas, ock
hwar folket äta mer eller mindre kall
mat, kiött, fisk, ost, smör, miölk etc:
hwilka orter lida brist på rent eller söt
watten, hwilka orters inbyggare äro ben-
ne till slärd, otrohet, trälska, ocksicken
ock Lättja, eller hwilka hafwa namn
af ärliga, snygga snartagde ock flit-
hwarest folket finnas hågat til någ-
wiss handtering, sjöfart eller såldat tjen-
om folket är afwelsamt, hwilka or-
ter äro dertil, att en ganska ringa del
de tilfödda barnen hinna till 15 år, på
hwilka orter mödrarna intet gifwa
na barn dia etc: eljest wårdslöst uppfö-
ock sjelfswåldigt uppfostra dem, hwar
de taga späda barn med sig uti badstug-
ne ~~at~~ ofta där slägas af os, rök ock hetta
samt sedan föra dem hastigt ut i kö-
den eller snöng ~~ock~~ kläde; hwilka or-
ter öfwerflöda af folk ock hwilka a-
da brist därupå; så att den uppta-
marken ej kan skiötas eller
nybyggen göres, fast än Landet skulle
betäckas, hwilka sedwänjor eller

Zwid

wid skepelser brukas uppå wissa dagar eller i
sängrum, hwilka sjukdomar gå i swang
hwad botemedel med god werkan äro fun-
ne däremot hwad jord eller sandart kan
finnas där de taga sit drick eller kokwatten

Ekonomiska Historien.

§. 16 Den samma innehåller Fem nä-
ringsfång såsom 1° Landtbruk. 2° Bergwärk.
3° Fabriker. 4° Handaslögder. 5° Handel.

Första Näringsfånget
Om Landtbruk.

§. 17. Detta innehåller åter 9 grenar såsom
1° Ängsskötseln ock betes hagar, 2° Åkerbruket
ock swedjande, 3° Planteringar, 4° Skogsskötseln
med utmarken, 5° Boskaps skötseln,
6° Diurfång 7° Strandfiske, 8 Landtmanna
slögder, 9° Landtmanna handeln.

1° Ängsskötseln ock beteshagar. §: 18.

Därwid märkes af hwad jordmån ängen år,
om den är hårdwall eller sank emot sjöar el:
strömmar belägen som antingen i tid eller
otid flöda ängen öfwer, om den är swarande
emot åkern, huru ny äng upptages ock hu-
ru den upptagne rödjes, plöjes, giödes be-
sås ock åter igen lägges, om höfrö sås där-
uti sedan den blifwit sådd, ock om frödet

Zaf

efter sed ock lägenhet kunde ökas. Jag twiflar ej, at om
andra utgifter [illegible] inskränkes, af Sällskapets egen
fond därtil kunde utfinnas medel. [illegible] man
kunde ock til hwarjehanda andra Sällskapets göromål
[illegible] nyttjas.

Om klagan öfver Dyrtid.

här anfört, ~~skulle~~ ville jag ...

af den gräsart, som trifves på hårdvall sår i
högländ, och den som gärna växer uppå side
sås i lågländ mark, om man tillåter at små
buskar, ljung, bärris och mossa få förqväf-
ja gräsväxten, om tufviga ängar jämnas
samt genomslås med diken, samt skarpa
och magra i behörig tid sättas under vatt
om man afslår gräset så tätt till mar-
ken att det rothugges, och att solhettan
får förbränna roten, eller om det slås af i-
nan fröet får mogna och så sig; om där
bärgningen går långsamt, til och därman
nödgad at begynna slåttern andan innan grä-
set mognat, man slår det ängsstycket
först som året förut lämnades til sist,
at gräset således icke alla år afslås på
ett skede förän det fådt [illegible] sitt f
huru många parmar (av 27 [illegible]) kan bärgas af
tunnelandet i medelmåttig gräsväxt,
om höet hässjas eller stackas då sådes
den eller qvalsam väderlek infaller vid
höbergningen, hwart ut och på hwilket
ställe wattnet utaf kärr och samka
sar beqvemligast afledas kan, utmär-
kes uppå Chartorna, på det att afväg

ningar

ningar må framdeles enligit 18. i vår
Instruction däröfver anställas, hwilka
ställen aldra bäst utwisa sig sjelfwa om
våren då flod är; om jordarten uti berör-
de kärr och mossar luktar swafwel och
af en inlupen alun, witriol eller an-
nan saltart är impregnerad, då den
swårligen af blotta genomgräfningar
och uppkastningar i högar, står att brin-
ga til förruttnelse; hwarest beteshagar
brukas eller hwar öfwerflödigt inne-
bete finnes på utmarken, om sådana ha-
garne äro wäl röjade ifrån ris och
buskar så att ullen ej afrifwes eller
orenas; om de större Creaturen betas
om wintern på Ljungwäxta platsar
då barmarck eller litet snöfall är;
om beteshagarne äro fördelte i flera
delar, så att gräset i en del får tid at
tilwäxa medan det i en annan afbetes.

2° Åkerbruket användes antin- §:19.
gen på tilredd åker eller på Swedje och
Kyttland.

Vid den förra märkes huru åkern — *Åkerns art och vidd*
är belägen emot kärr, bäckar, bäckar,
Källådror, skogar eller annat som

kan

efter vid och lagenhet kunde ökas. Jag twiflar ej, at om
andra utgifter behörigen inskränktes, af Sällskapets egen
fond härtil kunde utfinnas medel. En sådan man
kunde ock til hwarjehanda andra Sällskapets förrättnin-
gar nyttjas.

59.

Om klagan öfver Dyrhet.

... klagomål man hör öfver dyrhet ... Alla summan ... de ... sig igenom ... kunnat ... rent ... at ... modell ... igen ... öfvertygad ... at ... intet ... vilja, at ... skal ... på ...

har anfört, ville jag ... förnuftigt at ...

kan förorsaka frost om den ligger hög eller lågt, hvilken jordmån är däruti rådande, huru stor area den hafver, för ett medel för ett helt hemman, och huru stor den til det högsta och minsta befinnes för ett helt hemman, om åkren är stor än att den väl kan skötas, huru jordmån blifvit genom tilblandning tempererad.

Rödjande. Huru åker ånyo upptages och huru den upptagne rödjes ifrån sten, buskar och trän som gifva skugga.

Dikande. Om diken få sitt rätta ställe, sluttning och djup, om renarna lämnas höga i anseende till åkern och på intet ställe genomskäres, om tilbörliga diken, samt djupa och täta vattnfåror brukas emot syra i åkern, om till frost och syrans undanböjande, man väcker isen på åtskilliga ställen som om våren länge ligger qvar i de stora diken, så att den inslåpande luften får slippa til at tära isen både ofvan och under, och om då starck töö infaller vinter eller vår man hjelper isen i sådane diken til att flyta af.

Körande. Hwad til plöjande, harfvande, sladdande,

46

sladdande, trädande brukas, hwarsa ... ka eller andra ej allmänna åkerredskaps nyttjas, om de köra med hästar eller oxar, partals eller enbett, hwar med plog brukas, om åkern göres af sälled och ryggar, om den lägger orörd, träder eller plöjes medan den hvilar.

Gödande. Om gödseln samlas af Creaturen allena eller om den ökas genom jordmärg ihopbrunnen, nedstort, rötat granris, ljung, tang, myrstack, tallock granskottar, torf, ormbunkgräs, tufwor, löffall, sjögräs, hår, kalk, sot, aska, sopor etc. som får brinna ihop med dyngan på ett torrt ställe och under tak, så att wätskan ej må hindra rötan, och solen ej må draga ut musten, om dyngan utföres samma år, eller om den först får brinna ihop ett år eller par i synnerhet den gödseln som faller af de Creatur, hwilcka ej igenom idislande smada gräs-frön, om den hämtas af Landtmannen ifrån Städerna, om den utföres vintertiden och i särskilde högar afskedles eller om den i större hö-

gar

efter råd och lägenhet kunde ökas. Jag twiflar ej, at om andra utgifter behörigen inskränkes, ej af Sällskapets egen fond därtil kunde utfinnas medel. En sådan man kunde och til twenne andra Sällskapets göromål nyttjas.

59. 69.

Om klagan öfver Dyrhet.

.. fullsämste klagomål man hör är dyrhet
.. Alla siunar.. ..i, ...
.. derof .. de .. igenom ..
.. kan .., än at en .. ..
.. at vara på modet .. ..
.. ej gjord .. ..
.. at .. .. ej villja, at .. jag skall ..

här anfört, ~~skulle jag ..~~ ville

gar samlas betäcker och om sommarn
med mullplog utköres, om man bru-
kar att fälla eller kyja boskapen uppå

Hägnad. åkern. Om till hägnandet, häckar ple-
teras, eller jordvallar uppkastas där bo-
eller jäsande botten är, och om stengår-
dar uppmuras där grunden fast är,
om matjorden tager undan där gärd-
sle gården kommer att gå fram, om
stören katas några år förut så att vä-
dan utspricker och sedan afhugges
samt bränner uti den spetsade ändan
om åker och äng ligger inom en stäng-

Sående. sel. Hvarest en säde, en eller tvåradigs-
dings=säde brukas, hvad sädesslag
vanligt att sås af gammal eller ny,
egen eller främmande säd, om mat-
i åkern ej gjärna bita rötoroksad så-
som däri blifvit sådd, i hvad ordning
sädesslagen sås år efter år på en
och samma jord, hvilka och huru
många slags säd brukas, huru tion-
och djupt det utsås huru länge
och i hvilken jordmån det håll-

Bevill

47

vill uppväxa och mognas, hvad det gifver
emot utsädet i medelmåttig äring.

Bergande. Huru säden skäres med skjor, m..skjor
eller handskäror, binder i små eller stora
band sätter i tänkda stackar eller sz..lar
bärgas med mer eller mindre varsam-
het och spillning, torkas i skjor och
tröskas; huru mycket en karl kan
skära, berga, och uttröska om dagen,
huru säden kastas och skiljes, det
strida ifrån det slöa och kärnan i-
från agnarne, huru säden förvaras.

Vid svedje- och Kyttelands märkes §:20.
om ständig åker och äng igenom detta
jordbruks sättet uppstaget, om ej nyttig
skog därigenom utödes och matjorden
förbrännes, om ingen annan mark är
att tilga, til ständig åker och ängs upp-
tagande, om barrskogen allenast en
gång afsvedjas, och den därefter upp-
rinnande löfskogen lämnas att med
sitt affall öka matjorden. Om kyt-
tande brukas endast uppå mossar,
som af något mineraliskt salt äro im-
prägnerad; huru svedje och kyttelan-
dens belägenhet, rödjande, skörande näg-

Svarande

efter råd och lägenhet kunde ökas. Jag tvifla ej, at om
andra utgifter behörigen inskränktes, af Sällskapets egen
fond härtil kunde utfinnas medel. En sådan man
kunde ock til tvenahanda andra Sällskapets göromål-
..as nyttjas.

Om klagan öfver Dyrtiden.

här anfört, ville ~~skulle jag och förmodeligt~~ at

-nande, såsom bergande och åring är.

§:21. 3o Planteringar därwid märkes: hwilka slags fruktträn, jord och trägårds frukter såttes och planteras, huru man därmed omgår, såsom huru lin och hampa rötes och bråkas, huru humlan sättes, rifves, utgallras, afplockas och torkas; om jordpäron planteras, där såden lider skada af frost, huru kål, rofwor, rötter, raapsaats, tobbak etc: planteras och skötes.

§: 22 4o Skogs skötseln med utmarken. Därwid märkes skogens godhet och tilräckelighet til Landets behof, om jordmån är mager eller wäxelig, om skogen är enskild eller nyttjas gemensamt, om och hwarest allmänningar finnas, samt huru stora de äro och huru de fredas, om någon nyttig trä plantering kommit i bruk, såsom Ek och Bok til wärkollon och Löf, tall och gran på skoglösa orter til hus byggnad, pil och sälg til wedebrand, hassel, rönn, hägg, hell, apel och andra fruktbärande skogs trän til prydnad och nytta i hushålles, hwarest skogen mera ödelägges än återwäxten är, hwarest

hwarest ymnig, tarfwelig, eller ingen skog är, hwarest furur och hwarest gran, tallar eller andra onyttiga trän till wedbrand, tjern bränning etc: nyttjas, hwarest skogen rödjes til ambetets förbättring, om storwärks trän och kroziga furu till skepps byggerier nyttjas, hwarest näfwer tages och löf brytes utan trädens nedfällande, hwar och när skogs eld afbränt mer eller mindre skog, om åker och ängs lappar ligga spridde uti skogen, om utmarken nyttjas til boskaps och fäbodars underhållande, hwarest uti bygskogarna så stora oupptagne marker finnas af god jordmån att nybyggen skulle där kunna upprättas:

N.B: Wid hwart och ett af dessa 4 förregående Landtbrukets grenar iakttages hwad §:11 om wäxtriket sagt är. Jemför §:14.

5o Boskaps skötseln. Därwid iakttages hwilka och huru många tama djur och foglar underhållas på ett helt hemman tagit som ett medium emellan den tref-nas och torftigas, hwilka orter äro försedde med godt slag, om allmogen är lär-aktig och willig at ifrån Ladugårdar, stu- §:23.

-terier

efter råd och lagenhet kunde ökas. Jag twiflar ej, at om andra utgifter byggnings inskränkas, af Sällskapets egen fond härtil kunde utfinnas medel. En sådan man kunde och til hwarjehanda andra Sällskapets göromål nyttjas.

här anfört, villa ~~Skulle jag icke förmodeligt at~~

Om klagan öfver Dyrtiden.

59. 69. 70

terier, skåfserier, skaffa sig godt slag och
Kunskap om deras ans, på hwilka orter vi...
slags boskap trifwes och tilltager, hwarest an...
ningen, husens byggnad och läge, hö slage...
drikken, kanarnas ålder etc: äro wällam...
att de aftaga i godhet, hwarest drag och s...
oxar brukas, hwarest getter underhållas, huru...
länge boskapen fordras uti hus, huru fo...
sigtigt det sker, med goda häckar at fodre...
ej förspilles och i synnerhet att spillnin...
gen ofvanpå fåren ej får orena deras ull, h...
ruskar samt det sker med iblandande af ha...
massa, granris, löf, ljung, etc. få att fäderst...
ren ej må slutteligen tilgripas, om röton...
kad kalon icke ådrager boskapen wantrefna...
nad, om swin underhållas med ollon, ...
skogsäplen, rönbär, om gäss, ankor o...
höns födas hela wintern öfwer med rena kor...
nen, om boskapen flöjer och hwarmed de...
hindras, om hemfoglarne plockas lefvan...
de, den tiden de pläga fälla fjedrar, hwa...
rest bistockar äro ibruk efter det wanliga...
sättet eller bi askar efter det Engelska m...
neret, hwar kaniner födas, om de bo uti k...
sen eller äro i sin egen gård instängde, om deras...
här samlas och säljes till hattmakare hw...
rest Creaturen äro behäftade med någon

Zärftelig

arftelig sjukdom, hwarest boskaps-stört-
ning, smittor eller mindre få pläga gå i-
svang, hwaraf de komma och hwilka bote-
medel däremot äro blefne brukade med
bästa wärkan.

6:o Djurfång och 7:o Strandfiske. §. 24.

Hwarwid kommer att i acktagas, hwarest och
huru djuren fångas med jagt, skall, lu-
der, giller, snaror, nät, gropar, saxar, samt
i hwilka sjöar och strömmar fisken ta-
ges med not, nät, krok, ljuster, mjärdar,
katsor, ryssjor, håf, kistor, lanor, pator etc
hwarest ålgårdar äro inrättade, huru de
wårdas och nyttjas, samt hwarest fiskedam-
mar och stampar äro brukelige, huru de
stora fogel- och fiskleckarne wårdas, om
kläll och musselskal samlas til göd-
selns förökande, om skinn af skinn-fis-
kar, dun och ägg af foglar, hudar och
salswärk af djuren användes til eget bruk
eller afsalu, om och huru rofdjuren
utödas, ökas eller minskas, huru fisket
nyttjas den tiden som kör eller wrak
kayel finnes, om insjöarna utöfnas
af trägit fiskande med fina nät eller
med bottn nät i synnerhet i lecktiderna
hwilket fiske eller djurfång infaller

Bden

efter råd och lägenhet kunde ökas. Jag twiflar ej, at om
andra utgifter behörigen inskränktes, af Sällskapets egen
fond härtil kunde utfinnas medel. En sådan man
kunde ock til hwarjehanda andra Sällskapets göromål in-
nas nyttjas.

den tiden som de förenämnde närings-
grenar fordra Landtmannens ans och
bergning.

NB: Vid de föregående 5te 6te om
Landtbrukets grenar märkes
hwad i 10de §: om diurrikets Lago
är jemnför §:14.

§. 25. 8o <u>Landtmanna slögder.</u> Därvid
antecknas huru trädesårder, sakstake
plogar, sladdar, harfwar, wältar, mull
plogar, Lijor, mäjor, skäror, slagor, waf
stolar, wagnar, skrindor, kärror, släpor
kälkar släder etc: äro giorde och om
den ena orten giör dem bättre än en
annan, huru hjullotar, sledmedar, lok
antingen utsökes krokiga eller böjas
om och när taxrämmor, laggkärill, bran
stegar, askar, wannor, kannor, stop, fat
tallrikar slefwar och skedar göras och
till Städerne föras; när anskoft hugges
näfwer, Lot och bast, tages, om korgar
flätas af rötter, hwarest sten brytes och
hugges till qwarnsten, grafsten, slip
sten, wattsten och gålsten; (se mera
därom §:12.) Huru Landtmannen
förstår

förstår därmed att omgå, så att stenen
antingen hugges rå i fria luften el:
att watten slås uppå honom då han
är torr och hugges under tak, på det
att stendammet ej må förorsaka nå-
gon ohälsa, om bast- halm- eller gräs-
mattor göres, hwarest kolande öfwas
och pottaska brännes, hwad skog tages
därtill, om kådor af gran och tall ko-
kas till kartz, eller blandas i talgen til
ljus, om tjära brännes af krokiga trän
skatar, gårdallar, slagbrandar och rötter,
eller om unga ännu stor wirke <s>til</s> därtil
tages, huru mycken kådad wed åtgår
till en tunna tjära, och huru myc-
ket åtgår af rötter eller skatar, om den
utsprungne kådan, som wid sommar-
huggningen skiljer sig ifrån katwe-
den, samlas uti tjärugropen eller til
andra behof, om litet stycke hwarder af
kakor, eller om det snarast sker ej en gång, huru
många år kådade trän stå i skogen in-
nan kådan affaller, och om de inre eller yt-
tre trädens fibrer begynna att tappa kåda förs-
tas, om linbar garfwar, skinn beredes, ullan
spinnes, färgeri och wäfnad öfwes om
Landtc:

om klagan öfver Dyrtid.

...e fällsamaste klagomål man hör är den öfver
...alen. Alla samma fram tor, födde ofta den
...il deraf, som de tyka dugenom lida. ...
...annat kan tro, än at en sags ...
...för at vara på modet ... utsläma. ...
...ej gjord ... ..., på ...,
...lade wägdas at ... ...tid. ... ... willja, at ... ...

här anfört, ~~skulle~~ ville jag ~~och se förmåteligt at~~

Landtmannen tilreder kläder åt sig sjelf elle...
om och hwilka gärningsmän finnas uppå L...
det, hwarest och af hwilka nät bindas, om n...
garnet färgas och kokas i olja för bättre war...
aktighet skull, hwarest skutor, båtar och ö...
stockar göras, huru fisken saltas, torckas ...
kes eller insyltas, huru på hwad fogel göra...
om fiskrommen insyltas som caviar, hwar...
och på hwad sätt pandis kälen göres, hwares...
de brygga af enebär eller blanda dem tilli...
med rön- och oxlebär uti såden wid brän...
wins bränning, om ofta göres af hwarje hu...
hållare för sig, eller om ystmaten hållas ...
hwarest de äro berömde för at brygga, bak...
och at giöra andra hushåls syslor wäl, huru...
man och Ladugård med mer eller mindre wa...
actighet och natthet äro bygde, om en eller...
flere wäningar sättes under ett tak, huru ...
dra uthus äro bygde och inrättade om i s...
och fähus håller warmt el: kalt, om dra...
hål finnas på skinneliga ställen, om de ä...
anlagde på torra ställen, huru ugnar o...
ställas murar med lera eller kalk, hwarest...
gra med wäder eller watn med hästar el: fot...
rörliga wärk drifwas, om de äro snattlagde ...
ru många par stenar mjölqwarnarna haf...
af hwad storlek och slag gråsten, sandsten el...
murksten

...murksten de äro, om de gifwa sandigt miöl, gå
...löst och wår el: hela året, om de hafwa sigtdukar,
...hwarest sågqwarnar äro, huru många ramar de
...afwa, huru många blad i hwarje ram, om der
...äro blad som kanta, om bladen äro tiocka el:
...tunna, hwarifrån timret tages; om allt
...nogen drifwa ensamt el: i bolag några slög
...der och näringar som i 3^{dje} och 4de närings fam
...et komma att uppräknas.
Wid alla desse slögder märkes, hwarest
...ämnen tages, om de utan de 5 förstnämn
...de närings grenars förfång af Landtbruket
...tunna idkas, huru mycket tilwärkas, hwad
...det sker, af hwilka och på hwad sätt det
...handteras, om de kunna förökas, om de at el:
...tagit med ordsakerna dertil, på hwilka orter
...slögder skulle helst och bäst kunna drifwas
...af Landtmannen, i anseende til rå-äm
...nens myckenhet och godhet, folkets böjelse
...öfning, samt åkerbrukets mindre widd
...widlöftighet, hwarest det åter bör ske af
...ndsmannen eller särskiljda inhyses
...ärningsmän uppå Landet, om några
...ämnen til det grofwaste arbetas uppå Lan
...det, och sedan widare förädlas uti Städerne.

N.B: Härwid wore bäst at upptaga de Naturalier som uti orten finnas och uti 12 §: här ofwanföre nämde äro, samt dantagande malmarter hwarom § 27. följande.

9^{de}

efter råd och lägenhet kunde ökas. Jag twiflar ej, at om andra utgifters behofwer inskränkes, af Sällskapets egen fond härtil kunde utfinnas medel. En sådan man kunde ock til hwarjehanda andra Sällskapets göromål ...
nas nyttjas.

§. 26. 9° Landtmanna handeln bestå[illegible]
1° uti afsalu af alla handa säder slag jo[illegible]
och trä frukter, färggräs, medicinska örter,
skepps-wärken, mastträn, timmer, bjälk[illegible]
sparror, läkter, tiljor, harts, ankors, näfwer,
löf, bast, wed, hö, halm, hampa, humla, m[illegible]
mera utur wäxtriket; Boskaps kiött, fla[illegible]
talg, smör, ost, miölk, ullgarn, bagel, bors[illegible]
horn, fiäder, dun, hudar, pälswärk, fisk, t[illegible]
caviar, häning, wax, ägg, med mera utur d[illegible]
riket. Kalk, alun, pottaska, flinta, krit[illegible]
marmor, slipsten, grawsten, grafsten[illegible]
golfsten, brynsten, täljsten, tegelsten, l[illegible]
petter, pottlims= walk= och pipslera, Chrys[illegible]
ler, bernsten, med mera utur mineralrik[illegible]
Så och alla handa ibland Landtmanna
slögder uppräknade tilwärkningar.

2° Tilförsel af det som de behöfwa, so[illegible]
antingen intet är af det Landets inkom[illegible]
ster, eller som Landtmannen af sina til[illegible]
delta näringar icke bör sig förskaffa så[illegible]
järn ifrån bruken eller städerna och
Fabriks gods ifrån manufacturerna.

Härvid tages i acht hvad Landtman[illegible]
nen i hvarje ort afsätter, hvad han wida[illegible]
kunde föröka til afsättning, om det
afsätter i städer eller på marknader, sla[illegible]
ler, huru långt det föres, landev: sjö-wäg[illegible]

hvad

52

hvad han därföre undfår i penningar eller
waror, om han utaf Stadsmannen tager
förskått til förbindelse och twång i handeln,
samt til förlag at bättre öfwa summa-
handtering, huru många öke och karle
dagswärken bortgå på resan til handels-
platserna, om Landsköp idkas af Stads-
boer, om något underslef sker i handeln å gränsorterne,
så at förädlade waror utbytas af gran-
narne emot deras rå ämnen, hvarest
och huru långt Landtmannen kör an-
dras waror för lega, huru stor förlönen,
på hwad orter Landtmannen hafwer
Seglation, frihet, eller annan upstads-
handel, om en sådan handel kan bestå
eller ej med landtbruket

Andra Näringsfånget om Bergwärk.

Bergwärken upptaga, smälta och §. 27.
grofsmida, alt det som under namn af
malmarter är anfördt uti §. 12 N° 2. Där
wid förekomma således 1° rå malmens
upskaffande ur bergen. 2° dess smältan
uti masugnar 3° Dess grofsmidan
under hamrarna.

Vid grufwor och skärpningar §. 28.
märkes hwad malmen är blandad med

til

efter råd och lägenhet kunde ökas. Jag twiflar ej, at om
andra utgifter behörigen inskränkas, af Sällskapets egen
fond härtil kunde utfinnas medel. En sådan man
kunde ock til hwarjehanda andra Sällskapets göromålen
nyttjas.

till förmån eller svårighet i smältnin-
gen, om den får genom sprängning el[ler] ...
tilmakning, om grufvornas djuphet ...
vattensjuka och renhet på malm, hu[ru] ...
fort ~~[illegible]~~ gruvmalmstrecket är, om de äro bygde med s...
värk eller om de gå i fält, om de äro för...
de med goda band, pelare och bärgfäs...
om de äro benägne til fall, om uppfordr...
värken drifvas med eld machin, vatt...
värk, hästvindar eller armkraft, hvil...
nya skärpningar och försök äro i gå...
gjordes med hvad lycka, hopp och utgå...
hvarest järnmalmen är svafvelfull ...
arsenicalisk och kallbräckt eller ka...
brägt.

§. 29. <u>Vid Masugnar och Hyttor</u>
tjenar at märka, om de drifvas med ...
gen eller med köpt malm, om malm ...
är lätt eller hårdsmält, om limsten ...
lättar järn smältningen är nära ...
handen, hvarest röst och boknings...
förrättas, hvarifrån malmen för...
hvarest små järnblåster med myrjärn ...
kas af allmogen, om råjärnet gjutes ...
Canoner, grytor, kullar, taxor etc: gö...
om sjömalmen fram för annan tombas ...
är användes til grytors, hällars och k...
kelugnars gjutande.

Z §30

53

<u>Vid Hamrarna</u> märkes om der- §:30.
smides egit eller köpt tackjärn at hvad
art och halt järnet är, om nödsatt jern
användes till ståhl giörning, hvarest os-
mundsjärn tilvärkas, om smidet är
Tyskt eller Vallonskt, och hvad åtskil-
nad emellan dessa smidesätt befinnes
i tiden, kolens åtgång, jernets godhet
och myckenhet, hvarest stångjärns, koppar,
mässings, knip-, bläck, planer- eller klapp-
hamrar äro, hvarest går makerie, vask,
värk, kratsningar etc: finnas.

J allmänhet märkes vid Berg- §:31.
värken om grunden är Crons, Skatte
eller Frälse, huru mycket folk där
nähres, huru mycket kol, rästved, stat-
... och andra materialier til et skepp-
punds tilvärkning åtgår, om skogen
finnes på ägorna eller om Cronans sko-
gar nyttjas emot skogsören, hvarest och
hvilka köp-kol tagas, hvilka Bärg-
värk uppbära kol af Landet emot räntans
förläggande, hvar malmen eller järnet af-
lastes til sjöss eller til Lands, ~~huru~~ nä-
ra Lastningsplatsen är belägen, hvar-
til slaggen nyttjas, om vid bruken etc:
arrendatorerna skaffas årligen förråd
af god ut- etc: inländsk spannemål salt

Zock

ock tobak til allmogens behof eller om
Kramwaror där försäljas om ock på h[...]
sätt de äro orsaken til Landtbrukets
upphjälpande.

N.B: Här uppräknas beqvämligast all[...]
malmarter som i orten finnas §:12. [...]

Tredje Näringsfånget om Fiskerier.

§:32. Sådana äro alla de stora Fiskerierna, som uti öpna hafvet, stora sjöar o[...] strömmar måste drifvas med stora fö[...]lager, många utredningar ock lång tid, [...]tingen af någon enda person, eller af flera [...] i bolag, som med samlade krafter bed[...]va ock underhålla wärcket.

§:33. Därvid förekomma 1° Sättet at fånga fisken hwarvid märkes hwad slags nä[...], [...] ock båtar de bruka, huru långt de gå [...] till hafs ock huru länge de äro borta [...], huru många båtar kunna äga utg[...] ock huru mycket de kunna få upp på hwarje resa, 2° Sättet att tilreda fisken igenom saltande, torkande, syltande, rökande. 3° Hwad slags fisk de fånga såsom Wahlfisk, Själ, Lax, Sill, Strömming, ostror, hummrar, perlor etc. 4° Hwar de afsätta fisken i hwad myckenhet

[...]het, ock hwad de därföre kunna bekomma i varor eller penningar.

Fjerde Näringsfånget om Handaslögder.

Handaslögderna förädla ock sätta högre wärde på alt hwad som uti alla 3 Naturens Riken finnas: Desse äro.

1° Fria Konster sådana som idkas §:34.
af Mechanici, Instrumentmakare, glasslipare, Fästnings= Skepps ock Slotts byggmästare, guldragare, Juvelerare, urmakare etc.

2° Fabriker eller Manufacturer, så §:35.
[...] ylle, silke, linne, bomulls= ock kamel[...] fabriquer, hwarvid anmärkes hu[...] många stolar de hafva ock om de til[...] fina eller grofva tyger kläden, lärfter, dräll, buldan, band, strumpor, tröjor etc. [...] warest walckar ock stampkwarnar finnas [...] spinn ock kläde walkning, träwärck [...] linne wäfnader, hwarest spegel, wax, [...] laquer ock lac fabriker äro, hwar [...] metall fabriker, trådragerier, knapp ock [...]als wärck, tapets lärfts ock Cattuns try[ckerier], gewärs factorier byggnads, [...] [...]geräds, ock ägg jerns smiden äro inrättade, hwar tobaks spinnerie äro, huru många spinnbord rullar ock pråsar

de

har autort, ville ~~skulle jag aute förmogeligt at~~

de hafwa, om någor ståles pappers= spa...
stärkelse, pottlims, alūns swafwels ...
Kerills, Marmor, Sip- och Kimröks bru...
äro anlagde, om krutet wid krutbruk...
stampas eller males, och huru mång...
lutterhus, sigt och tork Camrar där f...
nas, om wid tegelbruken brännes m...
sten eller takpannor, om ugnarne ...
das med torf eller wed och huru le...
brukorna eller torkladorna äro byg...
om wid glasbruken spegel eller fö...
ster glas, samt andra kärill tilwärk...
om wid färgerierna brukas en warm pre...
för ylle och en kall för linne, om salt...
petter sjuderierna äro komne i gång, hw...
ka jordblandningar gifwa utlakt, hw...
rykt den fordrar, och huru länge ...
jorden hwarefter sin art will hwila ...
om och huru wid oljbruken oljämne...
stampas, males eller destilleras, hwad ra...
ämne tager därtill och hwad det gifwa...
ver, huru pottaskan brännes och rä...
fineras, hwarest twål och såpsjuderier ...
samt blek- och bryggerier och huru de...
tas, huru kalmenbryter och bråtes ...
den får grå el: wit, om alunskifer nyttjas,

Zwid

55

wid Kalkbränningen til wedens bespa-
ring, hwarest tran kokas, hwarest slip
och polerwärk äro satte i gång, med fle-
re nyttige inrättningar.

3o Handtwärk såsom Tapetma- §:36.
kare, Carduans, Saffians, sämsk-, kam-
ferun -bundt- filt- snör- giördel- nål-
sko- krapp- hansk- wagn- stol- hatt-
sadel- och knappmakare, koppar- rep-
och hofslagare, grof- och klensmeder,
bok- och tunnbindare, glas och trägårds
mästare, skräddare, twåndtajare, —
urmakare, klock och tenngiutare,
garfware, glasritare, skrå färgare
och skråmålare med mera.

Wid Handaslöjderna märkes §:37.
allmänheten, hwilka äro komne i
gång, om de kunna högre drifwas —
eller på flere orter inrättas, hwad hin-
der de hafwa i sin uppkomst och med
hwad medel de kunna upphjälpas,
om några aldeles utgådt i brist af
råämnen, arbetare el: afsättning
hwarest de blott til ortens behof och
hwarest de til utförsel drifwas, hwad
waran kostar och hwarest den försäl-
jes, om den föres lands el: sjöwäg, —

Huru

efter råd och lägenhet kunde ökas. Jag twiflar ej, at om
andra utgifter bölingen inskränkes, af Sällskapets egen
fond härtil kunde utfinnas medel. En sådan man
kunde ock til hwarjehanda andra Sällskapets göromål
nyttjas.

hürü många arbetare de nära, om de ä
anlagde där rådämnen och annat til be
finnes för lindrigt pris, samt hürü m
ket däraf åtgår til en wiss quantitet
biliterad vara; om de i god ordning o
på rätt ställe äro anlagde, så at m
ej inrättar til exe: twål och såpsjuder
der ej rådämnen finnes til olja eller s
aska, hürü stor och god tilwärkningen
om de äro i af eller tiltagande, om
ra nyttige påfund til warans godh
til besparing af tid, dagswärken o
materialjer äro wärksställda, om de f
fordra snogens afkomster til mate
aljer, drifwas högre än der återwä
tal, om de äro i gång hela året elle
allenast wissa tider; isynnerhet tage
i acht om Landtbruket, Bergwärk
Fiskerierna, hafwa hjälp och uppm
tran af handaslögderna, som förd
därifrån victualier och rådämnen.

Femte Näringsfånget om Handeln.

§:32. Handeln är i anseende til orten 1° In
rikes mäd Städer och Landtmän inom
Riket. 2° Utrikes som förer eller hämt
varor utom Riket.

Desse

Dessa båda är i anseende til sättet 1° Frakt
handel då fartyg löpa med in- eller utländska
Köpmäns varor emot en wiss frakt ex: lega
2° Transport handel som förer utomlands
eller inrikes, Landets och Städernas afkom
ster och tilwärkningar, och antingen
straxt införer de varor och penningar
som han därföre bekommer eller löper
därmed på en annan ort, och därifrån
hem eller åter uppå annat ställe o. s. w.
til dess han sist med fördubblad och mång
faldig winst hemkommer. I den handelsen
då han utförer Landets producter och
straxt inkommer med andra varor, så
kallar man det Export och Retour handel,
men i den senare handelsen nämne
det egenteligen för Transport handel.

Vid all slags handel märkes hvad §:39.
wahrorna gälla, om man handlar med
inhemske eller främmande, med rå
ämnen eller förädlade, med nötande
eller ätande wahror, hürü mycket och
hwilka wahror utföras, hwilka inför
ras och på hvad orter båda afsättes,
om och hwarest Städerna hafwa sina
wissa handels platser, med borgare

eller

efter råd och lägenhet kunde ökas. Jag tvifler ej, at om andra utgifters bägänger inskränkes, at Sällskapets egen fond därtil kunde utfinnas medel. En sådan man kunde och til hvarjehanda andra Sällskapets göromål nyttjas.

59. 69.

Om klagan öfver Dyrhet.

[illegible]

här anfört. skulle jag ~~icke försumligt~~ at ville

57

eller Landtmän och därstädes antinge[n] både dam och Landtmannen till
drifwa köpenskap eller byta wahro[r] andra näringar.
i wahror, hwad slags fartyg och huru
många de hafwa, af hwad inrättni[ng]
Rederier och Handels Compagnier är

§40. Dessa 3<u>ne</u> föregående närings fö[r]
höra egenteligen Städerna till, fördenskull
anmärkas de endast vid Städer[nas]
beskrifningar, hvarvid äfven i aktta[ges]
om några sådane inrättningar där
äro gjorde som uti 15.§. här ofwan för
uppnämde äro, så ock om Staden är
bygd med ordenteliga gator och va[c]
huru om Stadens mark anwändes ti[ll]
åker och Landtbruk, eller til toba[k]
rapsats, Lin och andra plantering[ar]
til trä och humlegårdar, Scheffer[i]
och färge gräs planterande, med m[era]
Om där finnas flera krogar än fat[ti]
ger, om köpmännerna handla e[n]
kannerligen med de afkomster, so[m]
Landtmannen utan hushållnin[g]
plundrar utur skogen, eller om h[an]
äro betänkte uppå annat ha[ndels]
dels sätt innan nöden tvinga[r]

både

efter råd och lägenhet kunde ökas. Jag twiflar ej, at om
andra utgifter behöfwingen inskränktes, af Sällskapets egen
fond därtil kunde utfinnas medel. En sådan man
kunde ock til hwarjehanda andra Sällskapets inrättningar
nyttjas.

69.

här anfört ~~skulle jag~~ ville ~~anse förnuftigt at~~

Om klagan och Dyrhet.

[illegible] klagomål man hör är dyrhet ... [illegible] ... genom [illegible] ... at vara på modet ... [illegible] ... vilja, at [illegible]

Afgick til Herr Ingenieur Akerman och Brander d. 1. Julii 1752. från C. Stierwald

ankom d. 4. Julii afgick til E. Ing. Lovendahl d. 9. 1752. från C. Akerman och Brander

ankom den 10 Julii och avgick til H. Ing. Fillmer d. 19 dito från

A. F. Lovendahl

ankom d. 20 october och afgick d. 4 Nov. till H. Ing. Roering

från N. J. Fillmer

ankom d. 7. December. tillsändes hr Ingenieuren Florin d. 14. D:o

ifrån L. Roering. Mattsson

sändes vid sammankomsten uti Wasa den 20 Maij

och afgick den 15 Junii till Herr Ing:r Klingius, ifrån

Gabriel Wislander

ankom d. 19 Junii och avgick d. 25 ejusd. med Posten til Hr. Ingenieuren Wijk

ifrån Erik Klingius.

Ankom den 26. Junii, och afsändes den 9 Julii til Hr Ingenieuren

Wanman: ifrån

Eric Wijk

Ankom d. 9 Julii och afgick d. 3 augusti til Hr Engenieuren

Bergentin

Israel Wanman

Sände d. 10 Martii 1755, til Hr Ingenieuren Colleen.

J. Bergentin.

Såvida denne Methode, som d. 15. Martii ankom, redan synes af the ... uti orten varande Commissions Ingenieurer igenom gådd, ... sändes den til herr Directeuren på Wasa. Umeå d. 17. Martii 1755.

J. Collen

... efter råd och lägenhet kunde ske. Jag twiflar ej, at om andra utgifter begynnas inskränkas, af Sällskapets egen fond härtil kunde utfinnas medel. En sådan man kunde och til tvänne andra Sällskapets göromål ... nyttjas.

villе

Om klagan och Dystert.

[illegible] klagomål man hör än [illegible] [illegible]. Alla [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ... som de [illegible] igenom [illegible]. [illegible] kan tro, än at en [illegible] ... för at vara på modet och [illegible] [illegible] gjord minsta ändring på [illegible] ... borde wänta at [illegible]. [illegible] en vilja, at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] var, men ej de [illegible] i proportion, [illegible] [illegible] [illegible] ... som [illegible] på arbete och [illegible] [illegible], ... [illegible]: [illegible] klaga och. —

... som [illegible] [illegible] ... [illegible] ... de minsta [illegible] [illegible] ... [illegible] ... [illegible].

... [illegible] mig, at se vid [illegible] [illegible] ... [illegible] ... [illegible] [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ej [illegible], utan [illegible], så at [illegible] ... [illegible] at [illegible] [illegible] ... [illegible] [illegible], [illegible] ... [illegible] i [illegible] [illegible] ... [illegible] aldrig var [illegible] [illegible] ... [illegible] [illegible]. Jag [illegible], at husbönder och matmödrar skulle [illegible] [illegible]: at [illegible] om den [illegible] ... [illegible] ... [illegible]! ... ej vara af nödvändighet, utan [illegible]; så ... ej [illegible] at [illegible] ... [illegible] ... [illegible]. [illegible] ... men [illegible] ej [illegible] ... [illegible] ... [illegible]: [illegible] at [illegible] ...

... [illegible] [illegible] [illegible] ... [illegible], men [illegible], [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] [illegible] i [illegible] befordrad at ... i [illegible], om ej [illegible] ... [illegible] [illegible]; [illegible] ... [illegible] [illegible] ...

... [illegible]. [illegible] at [illegible] i [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... at [illegible] ... [illegible] [illegible] ... fler [illegible] ...

Efter än och lägenhet kunde ökas. Jag twiflar ej, at om andra utgifter blifwingen inskränkte, af Sällskapets egen fond, Härtil kunde utfinnas medel. En sådan man kunde ock til hwarjehanda andra Sällskapets förrättningar nyttjas.

[illegible] [illegible] ...

6

vore Handtverkare gorå, så nödvändigt [illegible] utbredningen; så [illegible] at [illegible] [illegible] utbringa [illegible] fulltare. [illegible] som lefde [illegible] för 50 år sedan [illegible] [illegible] [illegible], men [illegible] at klaga [illegible] ej väl [illegible]; men [illegible] kan [illegible] i at klaga öfver framtiden!

Hvad är dyr tid? [illegible] jag måste [illegible] men [illegible] dubbelt? Nej. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] så länge [illegible] at [illegible] (Om [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] som [illegible] mannen [illegible], lika mycket: för den [illegible] [illegible] [illegible] af [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] på [illegible] [illegible] och [illegible]? [illegible] [illegible] [illegible], om [illegible] vill [illegible] vara [illegible] af [illegible] [illegible].)

Om [illegible] Husstillen

Wilds

[illegible] beskrifn. på landskapet.
[illegible] indelning
[illegible] [illegible]
[illegible] distrikt

[illegible] olika [illegible] [illegible]
[illegible], olika populationen [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] (Kjöltig, [illegible])
[illegible] [illegible]

63

69

60

anm. ang. vara Städer [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible] med [illegible] öfver [illegible] [illegible] [illegible] för det allmänna, och [illegible]. [illegible] [illegible] med [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] skola [illegible]? [illegible] af Stad, ej [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] och [illegible] i [illegible] i äldre tider, då [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] i beteckning. [illegible] [illegible] [illegible] detta genom [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] så kallade Handlande til [illegible]; [illegible] Expediten [illegible] [illegible]. [illegible] idée af Stad 1° at många [illegible] på [illegible]: flere Handlande, flere Handtverkare, [illegible] af [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] af [illegible], [illegible] [illegible] til [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]+ [illegible] [illegible], och på de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] på [illegible] Handtverkare och på [illegible] af ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ [illegible] af [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible], [illegible] [illegible], och til [illegible] [illegible].+

[illegible] [illegible] i [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] at [illegible] i [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] på [illegible] [illegible].

+ [illegible]
+ [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] i [illegible] at

+ [illegible]
(+ [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] af [illegible]-Handtverkare, [illegible]. [illegible] ej [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]). [illegible] [illegible] [illegible] af [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] af [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]. 2° at [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Monopolier. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]: [illegible] [illegible] af [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Nej [illegible] [illegible] [illegible], och [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] och [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] för flere [illegible], än [illegible] [illegible].

efter råd och lägenhet kunde ökas. Jag twiflar ej, at om andra utgifter [illegible] inskränktes, af Sällskapets egen fond härtil kunde utfinnas medel. En [illegible] man kunde ock til hwarjehanda andra Sällskapets göromål [illegible] nyttjas.

vore handwerkare [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] at [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] lefde [illegible] för 40 år sedan [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] at [illegible]
ej vill [illegible] [illegible]; men då [illegible]
i at [illegible] [illegible] fram lider!

Hvad är dyr tid? [illegible] jag måste [illegible]

Om [illegible] Hushållen.

Wilt.

Inledning.
[illegible] beskrifn. på landskapet.
indelning
[illegible]
[illegible] – [illegible] districter
[illegible]
[illegible]

61.

Tankar Om Vore Städers upphjelpande.

[illegible] städerna [illegible] namnet: utan näringar. [illegible] –
[illegible]: [illegible] landet inte [illegible]. [illegible] manufacturer.
[illegible] behöfs. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]: [illegible]
[illegible] monopolier [illegible]: tilgång til arbetare. [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] under [illegible]; [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] i stora [illegible] af [illegible]. [illegible] Holland och England och
[illegible] [illegible]. – men nu [illegible] tänka på manufacturer,
[illegible] på [illegible]. [illegible] efter [illegible] producter; [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] med monopoliska privilegier [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible]
! men [illegible] [illegible]? [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] med [illegible]
[illegible] [illegible]? [illegible], [illegible], [illegible] [illegible]. – [illegible]
[illegible] [illegible], at [illegible] [illegible] landet; [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] en [illegible]
[illegible] til [illegible]! [illegible] [illegible], ej upplysning, [illegible],
[illegible].
[illegible] [illegible]? Ej [illegible]. [illegible] [illegible] landtmän, [illegible]
[illegible] ej [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible].
[illegible] ej [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] personer); [illegible] [illegible]! [illegible] [illegible] [illegible], at [illegible] [illegible]
[illegible] upptänkt.

efter råd och lägenhet kunde ökas. Jag twiflar ej, at om
andra utgifter betydligen inskränkes, ut Sällskapets egen
fond därtil kunde utfinnas medel. En sådan man
kunde och til [illegible] andra Sällskapets göromål
nyttjas.

våre Handtverkare [illegible] [illegible] [illegible]
jag [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] för 50 år sedan [illegible]
[illegible] [illegible], men [illegible] [illegible] at klaga
ej [illegible] [illegible]; men då kan [illegible]
i at klaga öfver framtiden!

Hvad är dyr tid? [illegible] jag måste [illegible]

Om Kinds Hushållen.

Wiltö

Inledning.
allmän beskrifn. på landskapet.
indelning
[illegible] [illegible]
[illegible] – östra districtet
[illegible] [illegible] at
[illegible]

[illegible] olika [illegible] [illegible] och
[illegible], olika Population [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ([illegible] [illegible]),
[illegible] [illegible] [illegible]: ([illegible] [illegible]
[illegible]?) [illegible] [illegible]: [illegible]
[illegible] tid [illegible]. [illegible] och
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

Om de Nordiskas ynnighet.

1. Länge har anmärkts, at de Nordiska, ehuru benägna til arbete et [illegible] [illegible] benägna til [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] vanlottande, göra [illegible] [illegible].
[illegible] ej [illegible] som [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: Climatet [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] klagat [illegible] benägne. Men [illegible] [illegible] [illegible] arbete; [illegible] [illegible] ej under at [illegible] benägne at [illegible].
Ex. g. [illegible], [illegible] [illegible] etc.

2. [illegible], at ej [illegible] [illegible] industrie, [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] något [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. allmänt tal: ej [illegible] Hollandare, ej en gång [illegible], som [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

3. Men [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] i [illegible]; [illegible] [illegible] i [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] de [illegible] [illegible] för [illegible]? Nej, at [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] de på [illegible]: [illegible] de [illegible] eller [illegible] [illegible]? Nej, at [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible] ej en gång [illegible]. [illegible] [illegible] af [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible].

Frihet.

[illegible] och [illegible]

[illegible], [illegible] [illegible] Grekers och Romares [illegible] [illegible] [illegible] om [illegible] frihet. [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible]) at [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible], en elevation i tänkesättet, en [illegible] [illegible] spänning: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] talenter, [illegible], [illegible] [illegible]. Men [illegible] [illegible] och [illegible] frihet? [illegible] [illegible]? [illegible] [illegible] i ständig [illegible] [illegible]; partier [illegible] mot hvarandra, [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] hvarandra? Hvad [illegible] [illegible] [illegible] för [illegible]? [illegible]: [illegible]: [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] för [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] på [illegible] [illegible]
[illegible] i [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible].
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible], aristocratiskt [illegible]: [illegible] [illegible] af [illegible] [illegible] [illegible]) och [illegible]: [illegible] i [illegible]; [illegible]. [illegible], [illegible], [illegible] sig til [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] på andra [illegible], [illegible], [illegible]: [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] til sig [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] för [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ([illegible] [illegible]): [illegible] [illegible]? [illegible] [illegible], [illegible] til [illegible]. [illegible] af [illegible]. Proscriptioner. En [illegible] tid. [illegible] at ej [illegible], at [illegible] [illegible] för [illegible] at [illegible] [illegible]. – Provincernas [illegible] och [illegible] af [illegible] ([illegible] [illegible] i [illegible]). [illegible] [illegible] at [illegible]? [illegible] [illegible]: de [illegible] Romanorum [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ej [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Romares frihet, af de [illegible] [illegible], [illegible] vi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

efter råd och lägenhet kunde ökas. Jag tviflar ej, at om andra utgifters betyngan inskränktes, ej sällskapets egen fond härtil kunde utfinnas medel. En sådan man kunde ock til hvarjehanda andra sällskapets göromål nyttjas.

våre Bondekarlar gora, Så fadernlijst
sig ubetydliga; Så frågas at Gud ...
...ullaga utgång på huset. Jag
som lefde ...r än 50 år ... ...
... ... ; men ... ...
ej vill ... ... ; men ... kan ... ...
i et ... ... fram lider!

Hvad är dyr tid? ... jag måste gedu...

Hvad fordras ofs nödige Manufacturers upkomst
ofs?

1:o Brist på redimetones, ull och lin etc. Bör ökas. genom medel?
2:o Brist på arbetare, inde dyrt arbetslön.
3:o dyr foda?
4:o Brist på national-industrie.
5:o Kärlek och begärelse för luxe. Holländarnes tarftighet; Lädsfrans etc.

Om Spiels Husställen.

Willis

... ledning.
allmän beskrifn. på landskapet.
indelning
Egendomarnes natur
Syd-östra districtet
Egendomarnes art
Mondgartarnes
Hela fördelningen af landet. dess egenskaper.
allmän vana at bete sämfalt ågor. allmänt fä-
bete. Måstags-bete.
Betesmarker.
naturliga medel på hälleme. fä-afvel. fårens antal.
Hvarföre fär får hålles. Sjukdomer kallad foggles.
Mjölkaps-afvel. ...
... ängar.
åkerns ... ... af ...
å ... ågor.
Säderslag. Hvete, korn, hafre, bönor, ...
artifl. gräs ... ... pota-
ter.
Omvexling bruk å ... ågor.
Hållning. Gödning. Redskap. Jämförelse mellan
hand- och drill-såning.

... ...

Societeter, som hafve economi-
en till föremål äro Bath, Dub-
lin och Leicester; om den
Lästnåm de publicerat något
arbete är mig obekant.

Stockh. d. 2 Nov. 98. C. G. Rutström

... olika ... och ...
... olika Populationen och gora
... : ... ...
... ... (... ...),
... ... : (... ...
... ...?) ... ...
... ... och
... ... (... ...)
... ... ; ... ...
... ... och
... ...
... ...
... ...
; ... ...,
... ...
; ... ... ; ...
... ... med advocater
... ... (... ...
... ...
... ...),
...: ... ...)
... ... : ... ... ;
...: ... 1771 ... ...

... 1727: ... Oecon. Depart. ...
...
... ...,
... ...
... ...

efter ... och lägenhet kunde ökas. Jag twiflar ej, at om
andra utgifter ... inskränkes, af Sällskapets ...
fond härtil kunde utfinnas medel. ... man
kunde ock til ... andra Sällskapets ...
... ...

vase Handtverkare gora, för gadestyfter

e) Städjor, arrenden. f) upplåtningar g) folkmängd

4 Kreatur. för och foder. Tor.

5 pris på dagsverken, arbetslöner, tjenare &c.

6 Vägar. Fabriker, näringar, Climat.

a) vägar, b) näringar och fabriker c) klimat d) ...

... e) fisken.

7. Vägar, landets mark, uppodlingar och förbättringar.

a) Utflag b) mossar, c) Hedar d) uppländning

e) Likning och uttorkning f) bristen g) ...

... öppne.

8 Hinder för uppodling och förbättring.

a) bygling b) ... c) ... d) ...

d) ... e) ... f) ...

to Städjor g) ... från ... - ...

... männingar.

9 Förslag til vidare förbättringar.

a) ... b) ...

c) ... och ... til ...

af mera ... d) ... e) Matt f) ...

... och ... i) ... och ...

... k) ... l) ...

m) onödige ... n) ... o) ...

... p) ...

... och ... vid Städjor.

Hvad tjena ...

oss?

1:o Priset på ... ,

2:o Priset på arbetare, inde

3:o dyr föda?

4:o Priset på ... - indu

5:o ... för

Om Själs Hushållen.

+ pekig ...

... arbetslöner och dagsverken

... uttorkande

... ande.

... och Städjor. nyttiga bruk och inrättningar.

... användande

... ning.

... förbättringar ... åkerns bättre skötsel

... til bruk och ... Skogsplantering.

... på lifsmedel.

... och ...

... arbetare.

... Hinder för ...

... olika ... och

... olika Populationen ... gora

... : gora ... med Skogs-

... (hvilket ...),

... Nyland och: (...)

...) ... : ...

... tid ... . och

... . mycket förbättrats ...

... ; ... ...

... , som ... och

... ... och ...

... förbättring ... ...

... , så at under det ...

... missbruk och ...

... , ... , ...

... -... med ...

... . (...

... ...

... och de många dagsverken),

... : ...)

... och ... : ... ; ...

... : ... 1771 ... .

... 1727: ... Oecon. Depart. och

12.

... , då ... fick ...

... , ... : ... til at

... : ...

... ...

... är aftan ... ...

Societeter, som hafva economi-en til föremål äro Bath, Dublin och Leicester; om den sistnämnde publicerat något arbete är mig obekant.

Stockh. d. 2 Nov. 98. C. G. Rutström

efter råd och lägenhet kunde ökas. Jag tviflar ej, at om andra utgifter behörigen inskränktes, af Sällskapets egen fond härtil kunde utfinnas medel. Ja, hvad mer man kunde ock til hvarjehanda andra Sällskapets göromålin nyttjas.

Om Spels Instiftelse.

+ gikj tabako

Hvad Spr...
oss?
1:o Brist på medimaskiner, ...
2:o Brist på arbetare, inde...
3:o Dyr föda?
4:o Brist på national-indu...
5:o Det tvistiga ... för...

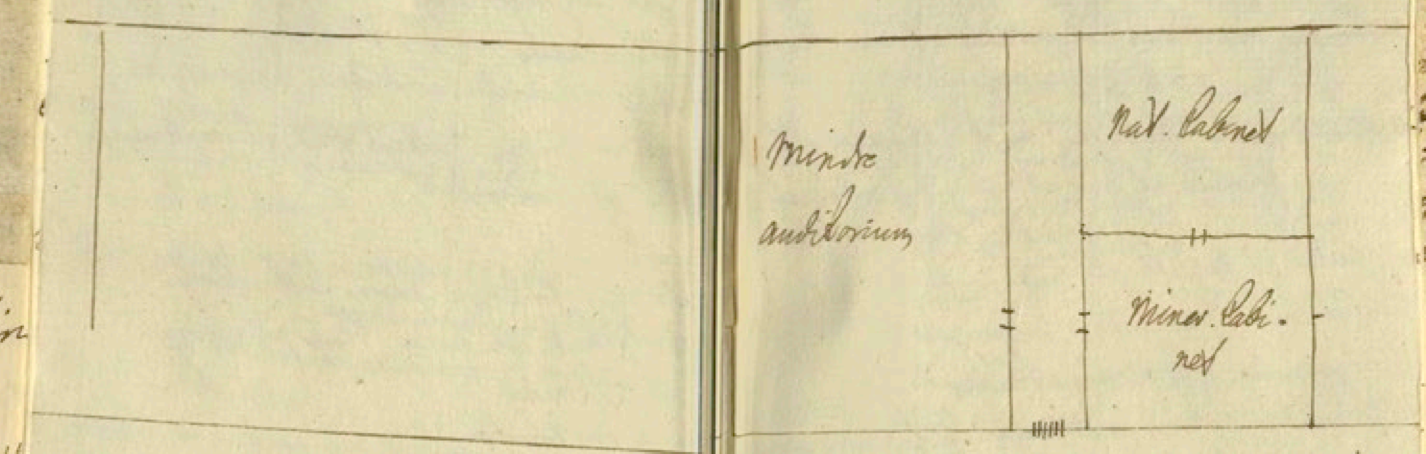

... olika ... och
... olika Populationen ... gora
... : ... med Mag-
... Likerbruk (hvilket ...);
... Nyland ... : (... lugge
... ?) ... : Landet
... Lid ... handlag ...
... mycket förbättrad ...
... ; ... hjelp
... ; ... och
... betalning
... , för att undgå det utspridda, —
... missbruk och ... ...
... , ... missbrukande, ...
... ändrings-arter med ...
... provincer. ... (... ...
... tagit tillfälle ...,
... mer och te mänga ...),
... : ...)
... och ... : ... ;
... : för 1771 ... förordning
... 1727: ... Oecon. Depart. ...
... 12.
... värken, ... fick ...
... , ... : ...
... : ...

är åfven et ...

Societeter, som hafve economi-
ca till föremål äro Bath, Dub-
lin och Leicester; om den
sistnämnde publicerat något
arbete är mig obekant.

Stockh. d. 2 Nov. 98. C. G. Rutström

... efter råd och lägenhet kunde ökas. Jag tviflar ej, at om
andra utgifter betyngen inskränktes, ur Sällskapets egen
fond härtil kunde utfinnas medel. Om sådan man
kunde och til hvarjehanda andra Sällskapets göromålen
... nyttjas.

våre Landtbrukare gora, tid, jad [illegible]

6 Dragare för plogen.

7 Sånings och skörde tid. Åring af åkr: Hvete 2[illegible] skäls, korn 23 [illegible] Hafre 36 [illegible]

8 Olaudig mark. Utskiftad mark. Olägenhet af [illegible] eller, förmåner af deras afskaffande. (Stöda (?) [illegible] nad ej våra fördelar förbättring, [illegible] åt ägorna väcken af [illegible] på [illegible]

9 Arbetslöner. Ladugårds.

10 Åbyggnader å [illegible]. Stridjor.

11 Förmånlig bruk och inrättningar. Uppfallning. ängsvård (?) ning. Förslag til ytterligare förbättringar.

12 Sel: [illegible] ifrån iökande. 3 får-afvel. 8 [illegible]-afvel [illegible]-afvel. i Hushållning. [illegible] [illegible] tek.

<u>Nordvestra Districtet</u>

Jordmån, Climat, egendomarnes etc. Brukningssätt [illegible] afvel.

Vattn ängar.

Åkerbruk. Gödning. anledningen til mergel.

Gräsmark, gödning. dynga. [illegible] kalkjord. [illegible] [illegible]

Boskap. Skördetid. Foder- och Hö-bergning.

Olaudig mark.

Hvad [illegible]

oss?

1o Brist på [illegible],

2o Brist på arbetare, inde

3o Dyr föda?

4o Brist på [illegible]-indu[illegible]

5o Oordentlig [illegible] för

Om Skiöls Hushåll.

+ [illegible], [illegible]

Til förbättring och [illegible] derved.

20 Skogsplantering

21 Hittils anmärkningar, på en resa genom provincen om våren 1794.

Något vidare om den [illegible] delen af Skottland som kallas Moorland.

22 Marknad. 23 [illegible] och [illegible]

24 Tillst på plantor, häst och boskap, [illegible] på något sätt, utom de halfskära och åker el. ängs-[illegible] [illegible]

25 Handel och näringar. Fabriker och manufacturer. [illegible]. Canaler, [illegible] och vägar.

<u>Perth</u>

1. Jordmån.

2. Hushållnings-methode.

a) Gödning med.

kalk, mergel, [illegible], [illegible], blandad dynga.

6 Sädesslag

Hvete, korn af [illegible], korn [illegible], [illegible], ärter, Bönor och Rofvor.

[illegible] bruk.

Bete.

Boskap

5 Jordägare [illegible].

[illegible], ägodelning, [illegible] etc.

2) Jordägare 3) [illegible] 4) [illegible] 5) [illegible]

21 [illegible] [illegible] [illegible] och [illegible], [illegible] Population [illegible] gora odla: [illegible] [illegible] Akerbruk (Hvilket [illegible] [illegible]), Nyland och: ([illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] tid [illegible]. [illegible] och [illegible] [illegible] förbättrat [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] och

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

; [illegible] at under det utstående, missbruk och [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible]-[illegible] med [illegible] [illegible]. [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]), [illegible]: [illegible] [illegible])

[illegible] och [illegible]: [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible]: [illegible] 1771 [illegible] förordning.

[illegible] 1787: [illegible] [illegible]. [illegible]. [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible]

är äfven et drägtigt verk.

Societeter, som hafve economi-en til föremål äro Bath, Dublin och Leicester; om den sistnämnde publicerat något arbete är mig obekant.

Stockh. d. 2 Nov. 98. C. G. [illegible]

efter råd och lägenhet kunde ökas. Jag tviflar ej, at om andra utgifter behörigen inskränktes, ur Sällskapets egen fond härtil kunde utfinnas medel. En sådan man kunde ock til [illegible] andra Sällskapets göromål [illegible] nyttjas.

hvar landhushåll gjord, [illegible]

Hufford.

1. Geographie. 2 Vår och Ströms. 3 Gamla och nya [illegible] nads-ställen och Städer. 4 Lokaler.
5. Jordmån. 6 Brukade och obrukade Jord. Ängsjord, [illegible] vekke och [illegible] fuktiga jord.
7 Rör utdiskade. 8 Ängsvattning.
9 Kreatur:
Hornboskap
Får
Hästar
Svin.
Skötselsamling.
10 Skiftad och [illegible] mark. 11 ständig mark.
12 Brukad mark. [illegible]. Hvete, Råg, Korn, Hafre, [illegible], Ärter, Vicker, Bohvete, Hampa, Lin, Rofvor, [illegible], Kål.
14 Handsåning, drillplöjning, Skörning, [illegible] i åker
15 Bonde. 16 Boskap. Folk och Drägar.
17 Åbyggnader.
[illegible] vilkas [illegible] Hällning. Hamp- och Linfrö och Kolfrö Jordad. [illegible] Ängsplog [illegible] [illegible]
18 [illegible] på [illegible].
19 [illegible]. [illegible] mätningar och [illegible] [illegible]

Hvad [illegible] oss?
1° Brist på redskaper, [illegible]
2° Brist på arbetare, [illegible]
3° Dyr föda?
4° Brist på [illegible]
5° [illegible] [illegible] för

+ [illegible] [illegible]

Om Sjelfs Hushållen.

[illegible] land, at [illegible] Hushållning. [illegible] olika [illegible] olika climat, (olika) [illegible] grad, olika Population [illegible] Hushållning. [illegible] [illegible] [illegible] Städer [illegible] Åkerbruk (Hjelp [illegible]), [illegible] [illegible] [illegible] Nyland [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mycket förbättrats [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Sällskapets tillstånd [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] och vidare stort medel til Hush. förbättring [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] missbruk och [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] med [illegible]

Marshall's rural Economy of Norfolk 2 Voll. 8vo 1787. 12 sh.
NB hos Lackington i London kunna alla dessa 4 fås för 2 L. 2 sh.

En stor del af ofvannämnde böcker, om ej alla, äro öfversatte på tyska.

Hunter's Georgical Essays 4 Voll. är äfven et classiskt verk.

Societeter, som hafva economien til föremål äro Bath, Dublin och Leicester; om de sistnämnde publicerat något arbete är mig obekant.

Stockh. d. 2 Nov. 98. C. G. [illegible]

Beskrifningar öfver diverse landsorter och Grefskap i Stora Britt. insända til The board of Agric och på dess bekostnad publicerade, så många som kommit til undertecknads kunskap, neml. öfver

Ayrshire	Elgin
Berwick	Essex Vancouver
Banff	Essex by Griggs
Chester	Forfar
Cornwall	Flintshire
Clydesdale	Galloway
Cumberland	Hereford
Carse of Gowrie	Hebrides
Cardigan	Hants
Dumbarton	Herts
Durham	Highland (central)
Dumfries	Lancaster
Devonshire	Lothian (East
Dorsetshire	—— (middle)
	—— (West)

efter råd och lägenhet kunde ökas. Jag tviflar ej, at om andra utgifter behörigen inskränktes, ur Sällskapets egen fond härtil kunde utfinnas medel. Ty sådan man kunde ock til tvänne andra Sällskapets [illegible] nyttjas.

våre Landtmän görå, för [illegible]

Stafford.

1. Geographie. 2 Vår och Strömar. 3 Gamla och nya [illegible] [illegible] städer. 4 Tekner [illegible]
5. Jordmån. 6 Brukbar och obrukbar Jord. Ängsjord; [illegible] [illegible] och [illegible] [illegible] gård.
7 Kärr [illegible] 8 Ängs[illegible]ning.
9 Kreatur:
Hornboskap
Får
Svin
[illegible]
[illegible]
10 [illegible] [illegible] mark. 11 [illegible] mark.
12 Brukad mark. [illegible] Hvete, Råg, Korn, Hafre

Hvad [illegible]
oss?
1. [illegible] på [illegible]
2. [illegible] på arbetare ; [illegible]
4. Dyr föda?

Man (the Isle of)
Middlesex Foot
Merionethshire
Notts
Northumberland
Nottinghamshire
Perth
Riding (North)
— (East
Selkirk
Sussex
Sommersetshire
Scotland (Report of the northern counties of)
Stafford
Tweedale
Wight
Westmoreland
Wilts
Warwick
Wales (North)

N. B. De understrukne är jag icke säker, om de äro utgifne af Boards.

Report of the Committee of the Board of Agriculture, appointed to extract information from the county reports, and other authorities, concerning the culture and use of Potatoes. London 1795 4to 177 pp.

Grefskaps beskrifningarne äro äfven i 4to och ungefär af samma storlek som ofvannämde Report.

Youngs och Marshalls Arbeten, så många jag vet af, äro följande:

Arthur Young's Annals of Agriculture. (har utkommit, flere år [illegible], i åfven öfversatt på tyska.)
— Tour to the North of England 4 Voll 8vo 1771. 1£.4
— Farmers to the east of England 4 Voll. 8vo 1771 — 1£.4
— Six weeks Tour
— Irish Tour 2. Voll
— Tour through France

Marshall's Rural Economy of Yorkshire 2 Voll. 8vo 1788 14.
— of Glocestershire 2 Voll. 8vo 1779 — 12 sh.
— of Midland counties 2 Voll. 8vo 1790 — 16 sh.

Om Skills Husshållen.

69

[illegible] land, at ha [illegible] Hushållning. [illegible] olika [illegible] [illegible] [illegible] utan och olika climat, (olika) [illegible]-grad, olika Populationens gjöra [illegible] Hushållning. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] odlad: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Hushållning [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] 1721. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1747 [illegible] [illegible] [illegible] 1771 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] 1727. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] 1775 [illegible] [illegible] i Åbo. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

efter råd och lägenhet kunde ökas. Jag twiflar ej, at om andra utgifter [illegible] inskränkes, ut Sällskapets egen fond härtil kunde utfinnas medel. En sådan man kunde ock til [illegible] andra Sällskapets göromål nyttjas.

6º om ämnd Rudolf.

7º om arvodes.

1. Hvad är Lag om [illegible] i [illegible] ?

2. [illegible] ?

3. Är i [illegible] ?

4. Är i [illegible] ?

De fattige, [illegible] och [illegible] lefve; [illegible] ; [illegible] ej bör [illegible].

Men [illegible] 1º [illegible], at [illegible]. 2º [illegible] med arbetsförtjenst, [illegible] hjelpen [illegible] med [illegible] ej [illegible]. Många [illegible] (för [illegible]) och [illegible] det [illegible].

~~[illegible]~~ [illegible] gifvas ~~[illegible]~~ [illegible] förhållande [illegible] till arbete [illegible] med hjelpen, som [illegible] tillräcklig, [illegible] behandlas [illegible].

Allmosorna som [illegible] ej [illegible]. Men och ej [illegible] fattige [illegible], [illegible] som [illegible] sig och sin familie i sin [illegible], kan sig försörja.

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~ . af den [illegible]

~~[illegible]~~ [illegible] och dagsverks [illegible], eller ~~[illegible]~~, [illegible] och [illegible] af sin näring; [illegible] ej [illegible].

[illegible] som och [illegible] hos [illegible] några [illegible]

[illegible], at [illegible] ske, efter omständigheter delt i ~~[illegible]~~ klasser, hvilken hjelpen [illegible] den [illegible] hjelp som [illegible] de arbetsföra, [illegible] 2º [illegible] som ej kunna arbeta, [illegible] försörja [illegible].

Det [illegible] at med [illegible] hjelp, [illegible] i [illegible] en fattig [illegible] med [illegible] och [illegible] för sin familie, [illegible] understöd, och [illegible] med [illegible] ~~[illegible]~~ underhåll, [illegible].

[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] af [illegible]

[illegible] 1º [illegible], at [illegible] som [illegible] ej [illegible] hjelpen [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]: efter [illegible] hälften af arvodet.

Många [illegible], at hjelpen är [illegible]. Men 1º ej [illegible], at fattige [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible], [illegible] hjelpen för [illegible] (med [illegible] ~~[illegible]~~). 2º [illegible] ej kunna arbeta, [illegible] hjelp: [illegible] i [illegible] Vid [illegible] fattige [illegible] till [illegible] [illegible] och [illegible] — [illegible] för at [illegible] till [illegible] och [illegible]

[illegible] de [illegible] medlen at afhjelpa deras nöd. [illegible] (t. ex.) [illegible] delas i [illegible] trakter [illegible] hvarje qvarter i [illegible] qvarter [illegible]. Hvarje qvarter bör [illegible] en förestandare, och hvar underdelning [illegible] en fattig[illegible]. Vården bör [illegible], [illegible] försäkra sig om någon kunskap om [illegible] distrikt [illegible], om orsakerna [illegible] af deras armod, om deras kroppsliga tillstånd, om deras familjes beskaffenhet,

[illegible] som och [illegible] fattig [illegible] sjuka, som [illegible] efter [illegible] [illegible] ej mer [illegible] arbeta. [illegible] efter behof,

[illegible] [illegible] till [illegible]. 2º [illegible] af [illegible]. Men [illegible] sig [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] att [illegible] [illegible] från [illegible] bok om fattigvården i Hamburg.

efter nöd och lägenhet kunde [illegible]. Jag tviflar ej, at om andra utgifter behörigen inskränktes, ej Sällskapets egen fond härtil kunde utfinnas medel. En sådan man kunde ock til hvarjehanda andra Sällskapets göromål [illegible] nyttjas.

Eder måste vara Directiones anför-trodd, i sådana fall, måste hos publicum et såsom fortvarande nöd och underhållas. Några bestämmer, om redan för under subskription den fullständiga fattigordningen, efter sådan fordras skall, men sedan hvart helst i den gemenskapliga skrifningen åt alla i fattighuset ingående papper, och deras användande, att sedan genom trycket bekant. Om fattigförsörjningen äro på föreskrefne sätt organiserade, då man icke hör, kan och bör tiggeri genom sträng strängheten i tiggeri bestraffande genom sträng uppsigt på fattigcassan och deras betjente, och genom förbud af allmosgifvande, hantverkare genom försorg om arbete på sig både medelmedel, genom goda sanitetsanstalter och medicinalanstalter, genom Gratis- och Sjukfattighusets förbättring, genom hindrande af dömande fattigas intrångande, tillstånd till inre och utländska förmånen; så måste saken få lycklig framgång.

Om tiggare i behånd i Sverige ... hellre ... [illegible]

Versuch über Armenpflege, von Joh. ... Planke. Freyberg 1799. 8:o (20 gr.)

Hvarmed offentlig allmän armenpflege bör bestå, at försörja dem som verkligen understöd från alla deras kvarters anvendande til ... til et ovillkorligt villkor, och [struck] ... tiggeri (Bettelprofessionen). Ej blott att inskränka ... af fattiga, utan alla klasser af nödlidande måste hjelp erhållas, och det så, at deras ... i ... til en ... tid, utan deras til... verkliga förhållande, och så vidt möjeligt det lyckliga läget ... [struck] ... , at genom egen flit ... sig uppehålle. ... af denna viktiga ... från ... ända ... med ... på ... utvidgad, emedan det är en öfvergående fordran (hvilken ...) ... och fortfarande öfversigt öfver alla de ... , efter alla deras individuella förhållanden och deraf använda de tjenligaste medlen at afhjelpa deras nöd. Alltså måste (t. ex.) ... i Hufvudstaden ... (Hauptbezirke), hvart qvarter i andra qvarter (afdelningar). Hvart qvarter bör sättas en föreståndare, och hvar underdelning (...) en fattigvårdare (Armenpfleger). Vardera bör ... , ... fattiga, förskaffa sig någon kunskap om i hans district boende fattige, om orsakerne ... af deras armod, om deras kroppsliga tillstånd, om deras familjes beskaffenhet,

1:o at fattigarne försörja # ej kringstrykande till ... , som tarfva från ... , som ... fattig ... (i ...)
2:o at fattiges tillgång at ... med ... och ... understöd af ...
3:o ... ; ... och ... deras föda.
4:o ... försörja # ... at föda ... fattiga ...
5:o arbetshus-inrättning ... , ... föda, at ...
4 ... vidgas.

som genom tiggeri ... tiggningen
6:o ... at ... ; och at ...

... försörja ... deras ... ; ändå ... ingen ... tiggare ... och ... arbete ... i ... hvarefter ... ej ... eller ...
hindras at ... brännvin
... ej om ... ; ... ej ... och ... at ... ; ... ej ...

N. Hufvud-principen bör vara, at ... understöd, eller förmögen arbeta, ... ej ... til ... på denna ... Undantag ... fattiga ... , som ... ej ... lifs ... , ... af ... arbete. Men ... bör ... ... i Hamburg.

efter råd och lägenhet kunde ökas. Jag tviflar ej, at om ändå utgifter behörigen inskränktes, et Sällskapets egen fond härtil kunde utfinnas medel. En sådan man kunde ock til tvenehanda andra Sällskapets göromål nyttjas.

ledamöter wara Directionens anförtrodde i wäcka [illegible], måste hos publiken at desse företrädande wärkas och underhållas. Bägge förstås, om redan för under subskription den fullständiga fattigordningen, efter hwilken förfaras skall, men sedan hwart halft år den summariska beräkningen öfwer alla i fattigkassan inflytande penningar, och deras anwändande, allmänt göres genom trycket bekant. Om fattigen[illegible]

Om [illegible] i [illegible] i [illegible] bör hellre [illegible] [illegible].

+ [illegible] i [illegible] + [illegible] [illegible] som, [illegible]

+ [illegible]

At dessa [illegible] tagas i tid, at i deras [illegible] [illegible] utseende, hwilka säga at [illegible] stadens polise [illegible] [illegible] [illegible] hwilka [illegible] i [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], men [illegible] at [illegible] [illegible], när för [illegible] (fruntimmer) [illegible] [illegible] [illegible] komma.

deras [illegible] penningemedel och dess afskaffning de understöd som de af milda stiftningar [illegible] erhålla: at tillställa detta underrättelser [illegible], med sin förslag [illegible] [illegible] at tillika gifwa [illegible] och [illegible] alla förekommande förändringar, så wäl som till detta ämne hörande omständigheter, och [illegible] nya anordningar i förhållandet. [illegible] [illegible] [illegible], at ränner [illegible] [illegible] nyttiga underrättelser, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] undersökningar ur de särskilda [illegible] [illegible] hufwudqwarters-underrättelser, och öfwerlämna [illegible] den, med sina förslag beledsagad, åt fattig-directionen, [illegible] till denna [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i sitt hufwud-district, [illegible] den först undersökt, och [illegible] åt directionen [illegible]. Fattig-directionen [illegible] som bör bestå af styrelsens ledamöter och [illegible] [illegible], bör [illegible] alla till fattig-[illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible], besörja om det till fattigfonden [illegible] inkomster uppbörd, så wäl som dess [illegible] [illegible] och [illegible] (ryggraden [illegible]) [illegible] och [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] genom ~~[illegible]~~ arbete som genom [illegible], genom beswärande af credit, genom [illegible], genom recko-[illegible] [illegible] [illegible] genom [illegible], [illegible] och andra [illegible] [illegible] bör understödjas: till [illegible] [illegible] [illegible] genom [illegible] [illegible] om de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] och lägenhet kunde [illegible]. Jag twiflar ej, at om [illegible] utgifter [illegible] inskränktes, at Sällskapets egen [illegible] därtil kunde utfinnas medel. En [illegible] man kunde ock til [illegible] andra Sällskapets göromål [illegible] nyttjas.

ledes måste vara Directionens anförtrodd, i så måtto likt, måste hos publiken ett fast förtroende vinnas och underhållas. Bygge förhoppning, om sedan för under subscription den fullständiga sällskapsordningen, efter hvilken förfaras skall, men sedan hvart halft år den fullständiga räkningen öfver alla i sällskapskassan influtande medel, och deras användande, allmänt göras genom trycket bekant. Om sällskapets hela

Om lägenhet i besynnerhet i sparbössan bör hållas strängt gånd.

deras vanliga näringsmedel och deras afhall

skildt, besörja om det till sällskapets gemensamma inkomsters utbörd, såväl genom deras anvandt och brukande (tydeligare förklara), afdänja och fördra till en .... , genom...., hjelpsamhet genom ~~.....~~ arbete som genom kostnad, genom beforjande af credit, genom ....skott, genom ... ~~ ...~~ .... genom sjukvård, ... och andra ... ... tull ... ... : till förkofrande nödiga fonder genom frivilliga subscriptioner om de nöda Stiftningarne (....

...ler med och lägenhet kunde ske. Jag tviflar ej, att om ...anda utgifterd behöfvingen inskränkes, utaf Sällskapets egen... ..nd därtill kunde utfinnas medel. Ty ... man ... kunde och til hvarjehanda andra Sällskapets göromålen ... nyttjas.

Ledamöterne vara Directionens anförtrodd[e] i detta del, måste hos publiken ett stort förtroende väckas och underhållas. Både förbättringar, om sedan för ~~under~~ subscription der fullständiga fullgöringen, efter hvilken förfaras skall, men sedan hvart halft år den summariska förteckningen på allt i sällskapets inflytande penningar, och deras användande, göras för genom trycket bekant. Om sällskapets...

Om ligger i beskrifning i Sverige bed hvilken förslag ...

...tlik, besynnerligen om deltar sällskapets förmån inkomsters upbörd, för ... dess användande och brukande (uppdragandet besörjd) ... om färdiga och fördelning ..., sjelfva hjelplösa genom ~~[illegible]~~ arbete som förnödenheter, genom beviljande af credit, genom ... genom ... skott, genom verk-... hjelp, genom sjukvård, barnauppfostran och andra ... som kan bör understödjas. Til förestående nödiga fonder genom frivilliga subscriptioner om de rikare ... (Styrelse ...

...ingar, som med ... som ... och lägenhet kunde ökas. Jag tviflar ej, att om ... utgifter behöriga inskränktes, af Sällskapets egen fond därtil kunde utfinnas medel. En sådan man kunde ock til ... andra Sällskapets inrättningar nyttjas.

69

1º Om [illegible] ingen förbättring. a) genom [illegible] b) gödning c) vattning d) plöjning. [illegible] [illegible] efter behof [illegible] jordmån. [illegible] efter [illegible]. cfr. [illegible]

2º [illegible]

67

[illegible] skall [illegible] undergifvenhet [illegible]
nödiga fonder genom frivilliga subscriptioner
om de nämda Ofsellningarne / [illegible]

[illegible] råd och [illegible] kunde [illegible]. Jag tviflar ej, at om
[illegible] utgifter [illegible] inskränkas, [illegible] Sällskapets egen
[illegible] kunde utfinnas medel. En sådan man
[illegible] och til [illegible] andra Sällskapets [illegible]
[illegible] nyttjas.

[illegible]

1:o Om våra ängars förbättring. a) genom frösådd. b) gödning c) vattning d) plöjning. e) Ängets val efter behof af jordmån. Margningsstället efter röjning. etc. [illegible]

2:o Om Swafvelsta sättet at låta boskapen ligga på sängen [illegible] om ej åtföre [illegible] skadar mycket, snart i kötet en bättre gödning

3:o Förgäves af smör och ost i proportion. Huru sämjas at tillverka bättre smör; genom premier, [illegible] uptaga etc.

67

[illegible]arbetande, dels at bilda och widgjöra skickliga ämnen at en dag träda i hans ställe. Jag hemställer fördenskull til Sällskapets ompröfning det förslag, som länge warit omhandlat och påtänkt, nämligen at Secreteraren til biträde antoge och förordnade någon ung skicklig man, antingen under namn af Vice-Secreterare, Adjoint Secreterares, eller hvad man helst vill kalla honom, som på samma sätt som Secreteraren borde väljas; och ~~honom~~ hvilken nu i början en liten lön anslås, som med tiden, efter som Secreterarens lön, efter råd och lägenhet kunde ökas. Jag twiflar ej, at om andra utgifters beloppen inskränkes, ju Sällskapets egen fond härtil kunde utfinnas medel. En sådan man kunde ock til hwarjehanda andra Sällskapets göromål nyttjas.

69

Secreteraren
Emottager alla skrifter, och förwarar
Han behöfwer et skåp.
de den minde tior.

förer Brefwäxlingen och skrifterna.
de Expeditioner. til. hwilken genom trycket utgår.
protocollet i utskotten.
läger ackerne.
wårdar arcaderne.

67

förbände, dels at bilda och mottaga skickelige ämnen at en dag träda i hans ställe. Jag hemställer förtenskull til Sällskapets ompröfning et förslag, som länge warit omtalt och påtänkt, nämligen at Secreteraren til biträde utse och förordna någon ung skickelig man, antingen under namn af Vice-Secreterare, Adjoint Secreterariatet eller hwad man helst will kalla honom, som på samma sätt som Secreteraren borde wäljas, och hwilken nu i början en liten lön anslås, som med tiden, efter som Secreterarens lön, efter råd och lägenhet kunde ökas. Jag twiflar ej, at om andra utgifter början inskränkes, af Sällskapets egen fond härtil kunde utfinnas medel. En sådan man kunde ock til twänne andra Sällskapets göromålen nyttjas.

69 70

2:a Secreteraren

om Dagboken

1:o Håller Diarium, så at han [illegible], om [illegible] meddelar [illegible] intressenter gar nåt för Sällskapets sammankomst [illegible], at [illegible] kunde [illegible] sig. Men! tel [illegible] af diario som de [illegible] [illegible] hölles [illegible] immediatelt? Men sant, at i öfverstiger kostaden på [illegible] unterrättelsen. lingar, som [illegible] [illegible] om morgonen [illegible], [illegible] skola lemnas? til första secreteraren återsändes.

& infördt i diarium & [illegible] N.B. Presid. i Collegiis föredras ärender, men för diarium: skrifterne lemnas sedan till honom. N.B. [illegible] det [illegible] förda diarium.

2:o Förer Protocollet i allm. sammankomster [illegible] och antecknar besluten deraf i Diarium [illegible] ater til protocollet. Antecknar och [illegible] dagen inkomne skrifter, efter [illegible]

3:o Värdar Sällskapets Modeller [illegible] samlingar, för [illegible] [illegible] [illegible] skapet

4. Besörjer ärender med [illegible] och [illegible] värkare, belöningar (och skrifters) [illegible] til Landsorterne, muntlig conferencier [illegible] skapets ärender, Resor (mot [illegible]) [illegible] domstolarne?

& utdelning och försäljning af Sällskapets tryckta skrifter, Commissioner, [illegible] ro [illegible] (om [illegible] [illegible] [illegible])

5:o Förvaltar [illegible] medlen.

6:o Utger Dagboken

7:o Ej [illegible] på [illegible] [illegible] [illegible] renskrifningen.

67

[illegible] Arbetande, dels at bilda och moget [illegible] skicklige ämnen at en dag träda i hans ställe. Jag hemställer fördenskull til Sällskapets ompröfning et förslag, som länge warit omtalt och påtänkt, nämligen at Secreteraren til biträde antoge och förvärfva någon ung skicklig man, antingen under namn af Vice-Secretaire, adjoint Secreterare, eller hvad man häldst vill kalla honom, som på samma sätt som Secreteraren borde väljas: och ~~honom~~ åt hwilken nu i början en liten lön anslås, som med tiden, efter som Secreterarens lön, efter råd och lägenhet kunde ökas. Jag twiflar ej, at om andra utgifter behörigen inskränktes, af Sällskapets egen fond därtil kunde utfinnas medel. En sådan man kunde ock til twänne andra Sällskapets göromålen nyttjas.

[illegible]

Anmärkningar om
orsaken därtill at mödrar-
ne i Österbotten icke gifs
af sjelfwa gifwa sina barn
di.

År 1754 d. 29 Oct. gjorde Landshöf-
dingen Riddaren Pipers underdånigt
Relation af sin Riksdags berättelse
angående den wårdslöshet som hos qwin-
folket i Länet brukas wid deras
nyfödda barns uppammande, at de ej
med modersmjölk utan med kalf
komjölk upfödas, som ofta i at
... traget öfwer barnets wagga ...
... ytterligare ...
... at Hannom tillstånd ...
... Cronobetjenter ...
... til en ...
... belägga ... de mödrar
... utan naturligit hinder, ...
... at ... med bröstet ...
... sitt barn, som dess ...

ökas. Fruktansvärdt är, at han utdeles tröttnas och ledsnar; och en
sådan förlust blir icke lätt at ersätta. Af Secreterarens
verksamhet beror en vigtig del af hela Sällskapets heder
och reputation. Vi böra derföre i tid vara omtänkte, dels
at skaffa Secreteraren lättnad och hjelp vid göromålens be-
stridande, dels at bilda och underhålla skickliga ämnen at
en dag träda i hans ställe. Jag hemställer förden skull til
Sällskapets ompröfning et förslag, som länge warit om-
talt och påtänkt, nämligen at Secreteraren til biträde
utse och förordna någon ung skicklig man, antingen
under namn af Vice-Secreterare, Adjoint Secreterare eller
hvad man helst vill kalla honom, som på samma sätt som
Secreteraren borde väljas, och åt hwilken man i början en liten
lön anslås, som med tiden, efter som Secreterarens lön,
efter råd och lägenhet kunde ökas. Jag twiflar ej, at om
andra utgifter betydligen inskränkes, ur Sällskapets egen
fond härtil kunde utfinnas medel. En sådan man
kunde ock til hwarjehanda andra Sällskapets förrättnin-
gar nyttjas.

64

Anmärkningar om
orsaken därtill at mödrar-
ne i Österbotn nästan ingen
omsorg fatta om sina barn.

År 1754 d. 29 Oct. gjorde Landsh.
och Riddaren Pipér i sin underdånigst
[illegible]relation af sin Rikshdags berättelse
angående den vårdslöshet som bör en-
del mödrar i Länet brukas vid deras
späda barns upammande, at de ej
med modersmjölk utan med kall
komjölk afspisas, som ofta i et
horn hänges öfver barnets wagga med
[illegible] ytterligare underdånig anhål-
lan at Hanom tillstånd lämnas mått
[illegible] Competentie Lag Form
[illegible] till en wiss afgift om ej högre än
10 [illegible] belägga sådana mödrar
som utan naturligt hinder, ämni
[illegible] att hälst, med bröstet föda
[illegible] sitt barn, samt dess för mun
[illegible]

Detta har H.s Kongl. Maj.t under
d. 29 Oct. 1754 lämnat till Kongl.
Coll. Collegii Medici underdåniga
[illegible] utlåtande, som under d. 14 Mart.
1764 infordrade Provincial Medicus
Doctor Haftos utlåtande, som d. 6 Maj
[illegible] följande afgav, under [illegible]

[illegible]

69

67

timmar gifver ofvannämnde [illegible] wårdsamt skötta, ~~behöfva~~ [blefva] widare in-
wid handen, at de foster, som [illegible] et mycket granlaga at ~~at~~ öfverfödsel; fö-
~~delar~~ af kärret äro wid [illegible] sjökanten omstält få de mäst kalt [färskt] komjölk
ne, såsom Mustasaari, Nykarleby, och [illegible] wälling efter [deras] [illegible]
Malax, Närpis [Lapfjerd] och Lappfjerd, är [illegible] mödernes; då man äfven [illegible]
ofta hos mödrarne få äriktad, annat infant i waggan med at stort
[illegible] någon bondhustru [illegible] [illegible] i [illegible] som hänges öfver
sjelf daggar sit barn, utan [någon] gifwa waggan, [tvärt det färsiga, så länge de äro] ~~och begifver sig~~ på sina
utskad så ofta okokad ko mjölk [illegible] sysslor. Uti denna åldren dö ~~icke~~
de nyfödda barnen, [illegible] ränjölk [illegible] ut likväl icke så många, men barna
(colostrum) låta de såsom skadel[illegible] doch bleke, [at] [illegible] ~~och magre~~ ut
af andra hustrur [illegible]. [illegible] Således få icke barnen under
kommer, at barnen straxt efter [illegible] första 6 månaderne ~~[illegible]~~
[illegible] angripas af [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] ~~tillämnade föda~~, den födan
convulsioner, ~~[illegible]~~ fallande [illegible] Skaparen tilredt för alla både
och ofta döden, som inom de för[illegible] och djurfoster, utan måste
7 veckorne bortrycker en myckenhet [illegible] sitt spädaste tillstånd [illegible]
barn. De barnen som [illegible] [illegible], till [illegible], sjukna och dö i
onaturlig skötsel igenom [illegible] Sedan förenämnde Hr Doctor för-
nämde weckor, får [illegible] [illegible] at inga naturliga hinder, å
[illegible] utan mäst kalt ~~[illegible]~~ [illegible]
komjölk i nappen som [illegible] [illegible] [illegible] ligga i waggan [illegible]
ren en gång i månaden. [illegible] gifva sina barn di; emedan de i
förorsakas [illegible] [illegible] [illegible] är grof lemmade, [illegible]
[illegible], hård och [illegible] [illegible] med fullkomliga kraft och
[illegible] convulsioner, fallande [illegible], mera blodfulla och i [illegible]
[illegible] döden, som [illegible] [illegible] mera [illegible], än de [illegible]
och [illegible] månaden [illegible] [illegible] som bebo öfra delen. Dalandet
myckenheten barn i grafwen. [illegible] anföres flere orsaker, som i stöd
~~[illegible]~~ [illegible] tro at de barnen, som [illegible] landets hushållnings [illegible] [illegible]
Vänd

[Dock händer at mödrarne [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] barnet; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] händer.]

67

Norra Savolax Härad
Carelens Öfra Härad
Carelens Nedre Härad

66. 69

dragit till början och fortgången af [illegible], eller och igenom andre näringar [illegible] och wårdslösa upfostringen, som aflöst detta wåg samma fisken, wid hvilken han betjent sig af fogadt, har händt, at i några sokner, [illegible] anmärkningar, såsom uti Nykarleby, Pedersöre, Kronoby, till [illegible] upsatt och [illegible] G. Carleby hafwa de aflagt medelst till allmän båtnad och [illegible] skalfärder, och åtagit sig [illegible] wederbörandes tjenst [illegible] näringar. När nu männen

Genom de Färder till G. Carleby warit så länge borta, så hafva och närmast Staden belägna soknars hustrurna hållits för late och oduelige, har jag förnimmit den skadeliga ofördelige, om de ej åtagit sig alla de sysslor, [illegible] wid barna upfostran, at modren, som husbonden i husets [illegible] gifwa sina barn [illegible], om han warit hemma, och som en så wårdslös barnaskötsel wärde intet wetat, så har mannen ej af naturliga [illegible] med sin hemkomst betet hustruns [illegible], så han [illegible] tillsyn. Under denna tiden så har [illegible] orsaker, [illegible] uti folkets tankesätt, [illegible] hustrun intet födt rådeninn at sköta sitt barn,† allahanda utsysslor [illegible] hushållningen. [illegible] intet lärmat [illegible], och på de närmast Staden boende, [illegible] fattat hos dem ofördelige barnens [illegible] i ofwannämnde soknar, hwarföre dessa först inkommit. [illegible] ifrån wästra Swerige [illegible], hwarifrån de aflagt at resa uppå de äfwen fört med sig konsten at [illegible] så hafwa männerne och fånga skal om wåren [illegible] tillåtit hustrurna at och efter isläppningen. På en sådan [illegible] lefnad, utan har bragt [illegible] hafwande utrustat sig med barn [illegible] at dela utarbeta med dem och [illegible] fatta [illegible] då de emedlertid [illegible] återkomma [illegible] förr än [illegible]. Igenom olyckor som åtagit sig några andre utrikes [illegible] drabbar uppå somliga barn, såsom Skeppsbyggerne [illegible] at allesammans omkommit.

† Skepparsysslor, [illegible] och

67

~~Åtwid~~ om wåren har bibehållit
denna seden i de ~~flesten~~ som nära
sökner, så har nödvändig
fordrat det i de Södra, där Sammu
vid lofftiga skötfänge ännu brukas
och där Seglation till öfwerflöd
täger ~~mest~~ flere husbondes i h
i e bygder hela sommaren. Dessu
äro man och quinsfolk wid hu
hållningen illa fördelte, ~~ellan~~ och
brända at samma fördelning, för
varunäimnde ~~hushållning~~ ska
resor och seglation först ikomm
emedan ~~man och~~ qwinna gör
alt i ~~likt~~ arbete så i skog som
vid utgående ~~ängar~~
och ~~åker~~ med ladan; och det f
ännu icke år, at man i nämn
sökner ser oftare och flere qwinsf
vid plogen än manfolk, af hvil
ofta ingen ända är närvarande.

Norr om G. Carleby där de s
söknarne upphöra och längre
landet i den Södra delen där
Finnar äro, och hvarest oftare
näring icke ~~lika~~ drifwes, där fi
och ~~detta~~ icke aldeles så omänni sk
bonn skötseln, oaktat at Swe
Tjäru bränneri, och åtskillig

	Jordskattning i Förmögenheten i Kuopio Län	Banco	Silfwer mynt
Randasalmi	134.880	4000.	10113. 16.
Joroinen	70070	—	4700
Leppävirta	93450 —	—	3958. 16.
Kerimäki	45150	—	8850.
Sääminge	28525	—	9150.
Suma	377075	4000	34771. 32.
		Öfre Savolax Härad	
Pielavesi	80263: 16	1161.	10370: 34. 8.
Iisalmi	175636. 16.	3137: 18. 8	31273. 16. .
Kuopio	281254: 8	2198. 44.	42992. 10. 8
Stad	17664. 32.	9430. 24.	30843. 41. 8.
	554818. 24.	15927. 34. 8.	115480. 7.
		Carelens Öfra Härad.	
	261,410. 37. 8.	7064. 21. 4.	32804. 33. 7.
		Nedre Härad	
	179872. 32.	1777. 18. 7.	20902. 45. 4.

Öfwer ... förmögenhet

67

Åtmind om vanan har bibehållit
denna oseden i de större orter bel
ne sokenar, fi hur nödvändig hen
fordrat det i de Södra, där summa
vid lofflige stadfange ännu bruka
och där Seglation till öfverflöd [illegible]
tager [illegible] flere husbonder i [illegible]
i e by öfver hela sommaren. Desuto
äro man och quinspersoner vid hus
hållningen illa fördelte, eller [illegible]
bruida at samma fördelning, för [illegible]
varnämnde [illegible] [illegible]
resor och seglation först ikommmit
emedan [illegible] och qvinnor [illegible]
att i [illegible] arbete så i [illegible] som [illegible]
och [illegible] med barken; och det [illegible]

Uträkning å förmögenheten i Cuopio Län

	Uppskattade	Banco	Riksgäldsmynt
Randasalmi	137.880 R.	4000.	10113. 16.
Läppävirta	70070		4700
Pjexamäki	98450		8958. 16.
Jorois	45150		8850.
Kärimäki & Säminge	28525		2150.
Suma	377075	4000	34771. 32.
		Öfre Savolax Härad	
Rautalambi	80263: 16	1161.	10370: 34. 8.
Idensalmi	175636. 16.	3137: 18. 8	31273. 16.
Cuopio	281254. 8	2198. 44	42992. 10. 8
Stad	17664. 32.	9430. 24.	30,843. 41. 8.
	554818. 24.	15927. 34. 8.	115480. 7.
		Carelens Öfra Härad.	
	261,410. 37. 8.	7064. 21. 4.	32,804. 33. 7.
		Nedre Härad	
	179832. 32.	1771. 18. 3.	20,902. 45. 4.

Okänd [illegible] förmögenhet

Summariskt Sammandrag.

Öfver den Upskattade och Utrönte Förmögen i Savolax och Carelens Län.

			Totala Summan. Banco Specie.	Totala Summan. Credit Sedlar.
Cuopio Stad.			27,095. 8 —	30,839. 41. 8.
Öfre Savolax Härad.				
Rautalambi Sokn.	83,604. 36.	10,470. 34. 8.		
Idensalmi dito	180,989. 34. 8.	26048. —		
Cuopio dito	280,593. 4. —	42998. 10. 8.	545,187. 26. 8.	79,516. 45. 4.
Nedre Savolax Härad.				
Randasalmi Sokn.	138,880. —	10,113. 16. —		
Läppävirda dito	70070. —	4700. —		
Pjexamäki dito	98,450. —	8958. 16. —		
Jorois dito	45,150. —	8850. —		
Kärimäki och Säminge Socknars Kongl. Svenska del	28,525. —	2150. —	381,075. —	34771. 32. —
Carelens Öfre Härad.				
Pjelisjärfvi Sockn.	103,736. 13. 4.	15,832. 16. —		
Libelitz dito	164,748. 45. 8.	16,972. 17. 2.	268,485. 11. —	32,804. 33. 2.
Carelens Nedre Härad.				
Ilomantz Sokn.	52,703. 10. 8.	6064. 16. —		
Pelgjärfvi dito	4302. 24. —	1486. 32. —		
Tohmajärfvi dito	51,512. 42. 3.	5094. 37. 4.		
Kides dito	61,378. 25. 4.	5592. —		
Rasalax dito	11,712. 44. —	2665. 6. —		
Okänd och hemlig hållen Förmögenhet.		2283. —	121,610. 2. 3.	23,185. 45. 4.
Lönerne, som öfverstiga 200. R:dr				3616. 6. 3.
Summa Summarum			1403452. 47. 11.	204735. 11. 9.

Cuopio Lands Contoir den 5. December 1800.

Salonius

Åtminstone om vanan har bibehållit
denna sjeden i de stora orter bl..
m. fl. orter, så har nödvändighet ...
fordrat det i de sodre, där jemma ...
vid lofliga stadfänga ännu bruka..
och där segelation till öfverflöd ...
tager m. fl. flere husbondes i hva..
i e by öfver hela socknen. Deputer..
äro man och qvinnspersoner vid hus ...
trätningen alla fordelte, eller ...
brända at samma fördelning, for ...
vanmänniande husbonning ...
resor och segelation först ...
emedan ~~man och~~ qvinnan ...
att i lika arbete så i ström som ...
vid ~~...~~ och ~~...~~ med barken; och det ...
... men i namn...

69

Fördelning å förmögenheten i Kuopio Län

	Fastigheter	Banco	Riksgälds mynt
Randasalmi	131.880 R.	4000.	10113. 16.
Leppävirta	70070	—	4700
Rautalampi	93450	—	3958. 16.
Joroi	45150	—	8850.
Rautalampi & Kangasniemi	28525	—	9150.
Summa	377075	4000	34771. 32.
		Öfre Savolax Härad	
Rautalambi	80263: 16	1161.	10370: 34. 8.
Pieksämäki	175676. 16.	3137: 18. 2.	31273. 16.
Kuopio	231254. 8	2198. 44.	42992. 10. 8
Stad	17664. 32.	9430. 24.	30,843. 41. 8.
	554818. 24.	15927. 34. 8.	115480. 7.
		Carelens Öfra Härad.	
	261,410. 37. 8.	7064. 21. 4.	32,804. 33. 7.
		Nedre Härad	
	179832. 32.	1771. 18. 3.	20,902. 45. 4.
Ofvan nemnd förmögenhet		—	2283.
	441253. 21. 8.	8841. 39. 7.	55996. 10. 6.

Begripligt, at i 3. ofvannämnde orter ej funnits silfver eller Banco, då såväl Herskaper, og ståndspersoner finns till stor antal i proportion ... Nedre Savolax ... gemlan.

... i Leppävirta ... med det så kallade ... som till vederlag för bestående ... med en skrinda à 30 till af hvarje ..., vardera till 1830 R. Bco

Pastoralier, i et för all | 1666: 32 Rd.
vederlag deri inbegripen
Hemmanet Pastorat har blifvit ... till | 1666: 32. Rd.

1800

ur Kyrko-Tabellerne öfver Finland.

	Folk-nummern			Tilökningen			Födde			Döde			Til-växt	
	Åbo Stift	Borgå Stift	Summa	Åbo Stift	Borgå Stift	Suma.	i Åbo Stift	i Borgå Stift	Suma	Åbo Stift	Borgå Stift	Suma		
År 1749	258811	150028	408839				10249	6554	16803	8062	3593	11655	5148	
1757	293121	177772	470893.				12134	7969	20103	10974	4405	15379	4724	
1760	307860	183207	491067				14110	8608	22718	7317	6285	13602	9116	
1766	322539	205591	528130				14193	7769	21962	9376	5645	15024	6938	
1772	356856	224838	581694					8309			5142	13451		
1785	395656	283740	679396					10969			7798	18707		
1790	435646	269977.	705623.	39990			16945	9762	26641	13339	9416	23256	6583	
1795	461796	301464	763260				18707	12964	31671	12044	6853	18897	12774	
1796							18520	12467	30987	10760	7416	18176	12811	
1797							19202	13430	32632	10090	5937	16027	16605	
1798							18119	13053	31172	11247	6500	17787	13395	57585
1799														
1800														

72.

Nejonögons fiskeri i Österbotten korteligen beskrifvit.

Uti Österbotten så vida mig veterligit är, fiskas efter nejonögon med [illegible] fiskeredskap, [illegible] med Mjerdor [illegible], och med Linor. Mjerdor [illegible] så kallade [illegible] äro [illegible]

1. 7.

Har Herr Lectoren någon under åter-backe på Bennickela Welli, dit man kunde spatsera? och vill Herr Lectoren komma med? så ville Jag med mina systrar och Fru Gustafs spatsera dit, för omkyte skull. Ödm.

Jag [illegible] till [illegible] något [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Adams [illegible] [illegible] så [illegible] mig

71.

Nota

	ß.
Polybii Historia i Engelskt band	20
Poetæ Latini Minores dito	18.
C. Vallerii Catulli Carmina	18.

Summa 1 Rd: 8 ß.

Betalt som Quitteres

Åbo d. 23 November 1792.

P: A: Fernborg

Ugnnögonds fiskeri
i
Österbotten kortel. beskrifvit.

Uti Österbotten så vida mig veterligit är, fiskas efter ugnnögon med tvägande fiskeredskap, samt med [illegible] ret: Lassar, och med [illegible] [illegible] ret: så kallade Lassar äro [illegible]

1. 7.

Har Herr Secreteraren någon under ater-bakke på Kunskapa Vetti, dit man skulle spatsera? och vill Herr Secreteraren komma med? så ville Jag med mina systrar och den Gubben spatsera dit, för ombyte skull.

Jag skulle gjärna tala [illegible] något [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] så vagast mig [illegible]

[illegible] ret:

Legium-
[illegible]
[illegible]
[illegible] strand,
[illegible]
[illegible]

[illegible] till förnämt, det som med Galen [illegible] förnuften [illegible] förnämt [illegible]

Hvad den förstnämnda frågan om Seglationens nödvändighet angår, tilltror Jag mig med få [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] till nödig upplysning, som [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ortens [illegible] igenom [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]	Skilnaden	Födde	Döde
1749	2961		
1750	5729	10695	4966
1751	2198	9432	7234
1752	4697	11129	6442
1793		12803	6832
1794		12062	9595
1795		12964	6654
1796			

10852
8804
2048

401464
461796
763260
3325
760995

Ygnnögonds fiskeri i Österbotten korteligen beskrifvit.

Uti Österbotten så vida mig vitter-ligit är, fiskas efter ygnnögon med åtskilliga fiskeredskap, såsom med ... eller Lassar, och med Ruser. ... eller så kallade Lassar äro ... Coniska, så att de vid den ändan som fisken går in äro ... vida, men emot andra ändan trånga. Dessa Lassar för-... att vidgningar eller ringa ... til längden ... ½ aln, då tvärlinien af ... främsta ändan är 1. aln, blif-vande Lassen emot andra än-dan allt smalare til dess alla ... böjas til samman och ... ... då ut ... Lassen att taga utt fisken der-... eller ... ... en öpning

...
... til förnuft, det som ...
... ... förnuft ...
... den förstnämnda frågan om Segla-tions nödvändighet ..., ...
... ...
... ... nödig ..., som
... ...
... ...
... ...
... ...

uti andra ändan med tåg uti. Gevi- giördlar, så böra gevisterna [illegible]-
sterna ihoptagas med sina tilredelser så långa, at man kan af den
gren tagen ½ qvarter emellan hvar simulare ändan, som nu utåt är
med rundt omkring. At widgevisten [illegible] en krants eller kam kring
Lassen brukar man tium [illegible] Lassen. Ej skulle man skära af
af grengristar, at band widgristarna, så kunde ändarne
böjningen den Lassen ihoptagas bättre nötas af, och Lassen ej å-
wid den trängare ändan, [illegible] den [illegible]ighet, som denna
andra mit uppå, det tredie 1. [illegible] af denna krantsens Lassen
qvarter ifrån kamman. [illegible] bör bindas så tätt, at man ej kan
gen giöras 1. aln lång eller i proportion [illegible] sticka in minsta fingret emellan
efter Lassens längd [illegible] gristarna. Ej så svart [illegible]
kastarna. Den ser ut som en tunnig strax ut. Man giör Lassarne
stratt, giöras åfvanna som Lassens kinder och större, emedan de [illegible]
af widgristar och ihopfästas med [illegible] skulle altid passa sig emellan
grentågor, [illegible] yttra ända tilsammans [illegible] Lassar brukas [illegible] och [illegible]
man vrides med Lassens kam [illegible] fiske efter [illegible], då de samla
Sedan Lassen är färdig giort, och [illegible] på sidobotn, med [illegible] gemenlig
gången insatt, så at [illegible] simulare [illegible] öppningen: [illegible]
ända är inåt i Lassen, samt [illegible] den på botn, då [illegible]
sen är utwidgad med sina ordi[illegible] [illegible], och [illegible]
naira band, eller som de kallad [illegible] at gå in i Lassen. Så samma sätt

3

[illegible] til förmål, det som med [illegible]
förmån [illegible] förmål.

[illegible] den förstnämnda frågan om Segla-
tions nödwändighet [illegible], [illegible]
[illegible] med [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] nödig [illegible], som
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

fångar man Abborar wårtiden, dels i Strömar brukas en del i synnerhet
begagnande dertil ni så kallade kassar i Lappfiärds Sochn, at slå ned af
som til ijnnögors fiskar, utan sina [illegible] en påla emellan 2ne jord-
man ad widarn. Hwar sonfärdi- faste stenar, der strömmen häftigt
gas af 4. Wrådar, fyrkantige, in- faller, wid samma påla häfta de en
dans i ena änden ad smalare i än- ring af en widian wiöl, ad fast bin-
andra, så at den blifwer spitzig i e- den. smalare änden af kassen, se-
med den änden, med små hål ad om- den sänkes den ned med stenar lag-
kring. Ingången är af samma beskaffenhet ofwan uppå til botn, den fören-
fat, i hopfästad med spilar, åtminstone i [illegible] bätte med sig, at kassen
sielfwa tjnan; ingången smalare än [illegible] wankar bort med strömmen; men
wändes inåt i tjnan, den yttre i hop- uter den olägenhet, at man måste
fogad med sielfwa ingången af [illegible] tid gå i wattnet när kassar gå
tjnan. Hwar giöres större ad min- [illegible] det sättes, skola utsättjas ad
der alt som man wil hafwa den [illegible] sitzjas. Eliest brukas gemen i
til. Dessa tjnor plägar man hafwa [illegible] strömbotn at sättja ut ijnnögons
i stället för en stamp, at sätta kassar, at man giör bwar [illegible]
ijnnögon lefwande uti winter- strömmen, ad binder kassen fast wid
de at anwända dem til beta på tiden stolpen, med twänne trådar [illegible]-
kolar at fånga lakar derwed, der ad öfwan kassen, samt at öf-
som yttre ijnnögon äro nyttiga [illegible] warst, som i hopfästar bägge stolparn.
giörliga. At sättja ut kassen [illegible]. Nu är kassen wänd ad i hopfäst
ingången är fyrkantig, så brukar man
med [illegible] gemenligen upfylla de

[illegible]

rett wana, [illegible] Provinces, [illegible] Guds
ret til förnamål, det som med Guds [illegible] skall
förrättas medelmåst [illegible] förenad
Hwad den förstnämnde frågan om Segla-
tions nödwändighet angår, tillkommer Eiko-
ning med [illegible] större, [illegible]
ute kunna [illegible] nödig [illegible], som
[illegible] under [illegible] hwad [illegible]
[illegible] ibland ytterst [illegible]
[illegible] förswarlig [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible]

endiga ställen. Wdrar byggas på dett
sättet: at man först sätter ut i ström-
men en så kallad Kvänla, som består
af en lång granstock med 2ne fötter
under. Kors stöla, uppå desse Kvän-
lor läggas sedan ordinaira brostolar
at man sedan kan gå derpå, emedan
brostolarne sedan ligger, at de
ei få skrida med forsen. Desse Kvänlor
sättjas således ut i strömmen at den
ändan vändes utföre strömmen, som
under fötterna stå, då ock denna
Kvänla står stadigare, emedan man
sedan ofvan uppå stolarne stenar
äro lagde. Vid inläggningen man sig
mäst deran, huru man kan få in-
på dett stället, hvarmäst strömmen
häftigast faller, der ock ejnågon
mäst gå. Ofta nödgas man slå pålar
i forssen, at kassen må stå stadigt
och ej vända bort med strömmen. Vid
utsättningen i achttages at kassarne
står jemst breda wid botn. de
ha ock förmånligaste stället

wid jordfasta stenar, då man kan
sättja kassen den så när man slip-
par, ar man altid sätter den sista
kassarne sättjas på botn och så tätt
tilsaman som man kan, om botn
är jemn. Om Sommartiden, när
forsar äro mäst uttorkade, grafva
de åt sig kas ställen, och sättja då
sedan ut sine kassbrar. Strax ef-
ter Bartholomaei tid, plåga de begyn-
na at idka detta fiskeri. När myc-
ken höstflod kommer, och understundom
hvar år, samt regn och mulit väder,
sinnan blås med starkt fö-
dande fiskes redskap: Man i full-
månen och wid månskenet, samt
når nordanwädret warar och watt
löper ut, och när nordskenet
visar sig på himmelen, fiskas mycket
litet. Man har i achttagit, at ingen
ej alltid följa botn, utan
gå mit i wattnet, emedan de
dugt watn sättja kassar på
hwarandra, då i den öfra kassan
so långt mera fiskar än i den som
ud på botn. Detta fiskeri idkas

...Provinces, ...
ra til förmål, det som med ...
förmodligen ... kunn föreskrifwe...
Hwad den föreskrifna frågan om Segla-
tions nödwändighet angår, tillstår jag
ning med så ... hörer, ...
na kunnen ... nödig upplysning, som
... under liitl wissare ...
hwarda ingenom ... gehörliga ... Char-
tor dervon förskaffat ...
Kammaren, ...

så länge forssarne äro tilfrusne
at man kan bärga sig at sättja ju-
tbragderne. Om vintertid plägar
man at fiska efter nejonögon, men då
fås det mycket litet, at löna
hållan mödan. Desse bestenfna nejon-
ögon kassar, hafva den förmån fö-
re bindeliga mjärdar, at de förm-
kunna bättre hanteras, at äro lät-
tare at sättja ut: strömen, samt
bättre kunna passas vid jordfästen
strömen. Ofta plägar nejonögon så tjock
tränga sig in i kassen, at en karl m-
möda kan lyfta up kassen i strömen
ovatnet. Förenden höst man gansk-
litet vatn i forsarne, så har man
mycket litet af nejonögon [illegible] fö-
strömmen på det sätt invänt [illegible]
at fiska efter dem. Man har obs-
verat, at så snart vatnet begyn-
ner at frysa, af köden tycka til
begifva detta fiskslaget sig til [illegible]
då de förut i den häftigaste forssfallet

76

stiga. Man sätter ut kassen om
aftonen och halt bittida om mor-
gonen derpå vittjar man, skulle
kassen stå i sjön öfverm ut dygn
ovittjad, kunna fiskarne sedan
länst bliftvarr lättre tränga sig
ut, hvarom kassarne hava dag
dag tomma, oaktadt de nejnst skul-
le blifva och för spräna at
hantera nejonögon sätta midan
vyttja i hushållet. Det är en söt
och smaklig fisk. När de äro färska
och blifva rätt tillagade låta de
giarna äta sig. Sedan nejonögon litet
tillagat i saltet plägar de torka dem,
och sedan lägga dem på spetsen at
salas, då de och äro stiva, hvarom-
ma torkade nejonögon omsider begyn-
na at härskna. Isynnerhet när dem
ej rätt insyltas, äto de med be-
gärlighet. Almänt plägas nejon-
ögon på följande sätt insyltas: När
nejonögon äro fångna, läggas de i aske

[illegible] Provinces, [illegible]
[illegible] til förnämul, [illegible]
förmken [illegible]
Ibland den förstnämnda [illegible]
ans nödvändighet [illegible]
[illegible]

af gnides derwid wäl under Gän-
dern til dess at slem af den swart-
actiga färgen går af dem, sedan
sköljes de i watn at de bliswa som
at silfwer. Sist bruka en del wispa
dem således: at de först läggas i at
Lake med på strödt salt af sedan
med en tänga och witqyl omrörd
wäl til dess at sleman går bort, de
på tagas de up af torkas wäl; dock
är det förr saltat at wispa nejn-
ögon mycket bättre af bättre, ty de
nejnögon som med på strödt salt äro
renaggiorde, eläga sedan de äro insylt-
ade blandas, af ordsakan dertil syn-
das wara at fisken ej blifwit wäl
rengiord ifrån all slem. Sedan af-
skäres hufwud af stjert, då fisken
derpå öppnas af tarmen med dess til-
hörige uttagas, saltas ila med fint
liniber salt, så mycket man tycker,
hwarefter de ligga ½ dygn. Dernäst

stekes fisken på halster af insyltas
uti Laggar med ättika, ju stark-
are dess bättre. Emellan hwart
hwarf läggas ingefära af lagerbärs
nejlikor med dill. När nejnögon
på det sättet äro insyltade, afsät-
tila gjenom at spilshål på botn af Lag-
gen ... på lock, samt Lag-
garen förwaras. Sålunda kan
fisken i lång tid behålla sin smak
utan at hämta eller taga någon
annan skada til sig.

... Provinces, ...
wa til förmål, det som ...
förmåga ... förenad
Ewad den ... frågan om Segla-
tions nödwändighet angår, ...
ning med sin ...
... nödig upplysning, som
... wisserligen ...
... ...
... ...
... ...

Afskrift

Til Kongl. Kammar Collegium.

Uti Högwördade skrifwelse, af then 16. sistl. October har Edr: vederbörl. infordrat mitt utlåtande, huruwida den för Kuopio Stad sökta Stapel-rättigheten, och Seglation på Willmanstrand, kunde anses oumgänglig til Lands-mannens wälstånds befrämjande, och nödiga Stads [illegible] [illegible] uppfyllande, samt om icke [illegible] [illegible] genom [illegible] Transporter ifrån [illegible]; och [illegible] huruwida denna Seglation kunde winna tid och det Ändamål til [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] af den [illegible] och [illegible] [illegible], att jag i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] för att med den [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], att med [illegible] [illegible] [illegible] Predilection för en [illegible] [illegible] Provinces, [illegible] [illegible] til förmål, det som [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] förmål.

[illegible] den [illegible] [illegible] om Seglations nödwändighet [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nödig [illegible], som [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] orten, [illegible] [illegible] (ock) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], och [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

wid Gränsen gifwen, att sedan de af Gränsläng-
Ryßka Ståndet underhållne Communications
wägar emellan Cuopio och Uleåborgs Län
med angränsande Sochnar blifwa satte
i brukeligt stånd, så är största delen af
den öfwerblefne Landswägen, som Cuopio
Läns inwånare tilförene haft wid Läns
där de emot Sochnarne tilförene velat anföra
sina victualie-wahror til de Österbottniska
Städer. Och på det Inwånarne i Norra
delen af Carelen stället med större begwäm-
lighet än hittills skedt, kunna framföra
sina wahror til Ryßa marknaden i Cajana,
så wore nödigt förbättringar gjorde på
den delen af wägen, som emellan
detta Län, och [illegible] sedan inom
Cuopio Län, blifwit undersökt af Landshöf-
dingen, til Cajana hitom Lake, som till-
[illegible] emellan [illegible].

Til de nödigste Landswägarnes wälhåll
underhållande, äro wäl förnämsta de wägar
i sin man ingen bidragande, men [illegible]
widare befordran, af [illegible]
wäl blifwa nödigt, 1o att wid Friska
byn i Muhos Sochn, hwarest Uleå Elf har
utlopp, öfwer Uleåträsk, [illegible]
och Handelsmans Stället, [illegible]
Uleåborgs Stad, wore wänne förtjenta
att emot en billig och ringa tilldelning
å gjestgifwaregårdar [illegible] i [illegible]
[illegible] Wärdshus Stället och [illegible]

efter sig gjorde befordran. Och de wahror
Lämnar kunde föras [illegible] framföras och
wäx Uleåträsk til Uhroliäki uti Cajana, för
att de ankommande wara den [illegible]
Allmogen tilhanda.

Efter hwad Lagen [illegible] [illegible] ut-
[illegible], nemligen Allmogen [illegible]
[illegible] sina [illegible], som [illegible]
Retour, wara hwilken [illegible] 14. del af
de föror som de kunde framföra.

Communicationen [illegible] [illegible]
detta Lagen [illegible] för Uleåborgs [illegible]
de [illegible] [illegible]
wara för Fredrichshamns [illegible] i anseende
de til Willmanstrand, [illegible]
närmast [illegible]; [illegible]
de förra kunna [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible], af hwilken
som [illegible]. Och
detta [illegible], som efter sin [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] til Resewägs [illegible]
och begwämlighet.

Til förekommande af förkommande [illegible]
[illegible] nödigt att uti Friska
[illegible] etablera til [illegible]
[illegible] förmån, hwilken [illegible]
blifwa, att emot en [illegible] Gasca, med

berg, emellan Limingo och Wihanti emellan Communica-
tionen emellan transporter emellan Tiiska
och Uleåborg. 2:o Uwolijoki by, belägen 4.
mil Söder ifrån Tiiska, vid ändan af Lam-
den och Uleå träsk, hwar en gemensam afgrund
gångt til en tilräckande Flott och Röjning
emellan Kärsämäki ifrån ... och
Sjö transporter til Tiiska och Cajana, utan at
wara dock de Landtwärnan ...
tingat, som Landswägen tilföras ifrån Savo-
lax, ägge en ... Communications
wägen, hwilken wid detta ... ägen
sin början.

Utaf förenämnde Landswäg, ... ungefär 4. mil ifrån Uwolijoki till Kotasi ... wäg ... Edenselmi ... som har
den Communication med Saimen. Om
ägge något ... wid ... åt
föreskrifwa wägar, en Röjning ... och ...
... Anstalter til Landtransporters
befrämjande emellan och Uwolijoki
widlagt, så kan icke felas det ju, en ...
... nytta och bequämlighet ... ...
... utan ... ; Ifrån denna projecterade
Röjning, ... Communication
med Städerna Uleåborg och Brahestad, unge-
fär 16. mil, ... den ... Landswä-
gen, och kan ... emellan med ... om
så nödigt finnes, en ... Flott
... .

3:o Cajana Stad, är uti sitt nuwarande ...

märkeligen tilstånd, til ingen nytta för den
angränsande Landsorten; men kan för
sin belägenhet blifwa både nyttig och under-
wärda, sig om ... Landttransport-
er med större ... utföras öfwer
Uleå träsk til Tiiska 5. mil och Uwolijärvi 4.
mil. Efter andra sidan om Staden ...
Sotkamo Kyrkoby, ägge hwilken med för Careliens
... ... öfwer 4. mil ...
... ... och ... en minder be-
... ... blifwer ...
... ... en mil
längre. Landswägen ... ifrån ...
... ... til
1. mil, och den til 2. mil distance på ...
... ... och ... arbete blif-
we brukbar, ... widlagne ...
... som gifwa ... ... för
... ... den ... .

4:o Pyhäjärwi Sjö, ... en ... Landt ...
... ifrån Kärsämäki i Rantalambi ...
och ifrån ... Sjö är belägen, ...
öfwer ... ... til Lappajärwi ...
i Savolax, samt ... til Kajenne ...
... i Österbotten. Utur förenämnde Sjö ...
gar Pyhäjoki Elf, ägge hwilken ...
... practicabel belägen af 15. mil til
Bottniska wiken wid Pyhäjoki Kyrka,
... ... en ... Flott. ...
... emellan Pyhäjärwi och Brahe-
stad är circa 14. mil.

Utaf allt det, som nu ödmjukeligen an-

fordt är, och märkvärdiga situations Charta num-
mera utvisar belägenheten til insjöarne, hwar-
igenom det är, att han widare underrättelse
om så mycket öfwerklagade Communication
med [illegible] Gårdsvarven, samt att i sällsyn-
heter den förra Seglations friheten på Will-
manstrand icke tyckes vara af så öfwerwägan-
de nödwändighet, i synnerhet där Savolax e-
[illegible] [illegible] [illegible] att utsträcka sina grän-
ser til [illegible], hwilkens Transporterande
til [illegible] [illegible], [illegible] för det närva-
rande blifwa [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], det [illegible] [illegible]
de [illegible] Seglations friheten [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] öfwerenstämmer
att jag därvid [illegible] [illegible] [illegible] tillägga,
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
att Ortsboerne i Savolax, och [illegible], ifrån
[illegible] [illegible] [illegible] sig wid, att om winter-
tiden utföra sina Effekter, och förskaffa sig
de nödwändiga [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] därwid [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
tilfälle att [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], til en [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] de [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible]
att förwänta, och [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Ortsboerne i [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], af de projectera-
de inrättningarne, hwilkens anordnande

kunde blifwa [illegible] skadelig än nyttig.

Kunde för öfrigit förbigå den Consideration
hwilken utan twifwel [illegible] [illegible]
den [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Province. Den, som [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
och [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] den Attachement de [illegible] för deras [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
och i synnerhet för [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], för hwilken de [illegible]
[illegible] att [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] i sin [illegible], [illegible] [illegible]
med tiden [illegible] den Patriotismen, hwar-
före Nation [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], samt
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
med [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Uleåborgs [illegible] Cancellie den 14. December
1779.

E. M. Jägerhorn.

C. G. Holmberg

Koppympnings-anstalten i Finland skulle
[e]ftertiden, förtjena sin egen historia,
[so]m i många afseenden blefve märk-
[vä]rdig och lärorik. De många ~~lif~~ och
[o]lika förflyttningar som deraf blefvit
[g]jorde, de många missbruk som dervid
[fö]relupit, den okunnighet, vårdslöshet
[o]ch egennytta som vissa ämbetsmän vid-
[...]hafd, ~~den~~ + kostnad och tunga som ~~denna~~
~~[...] blifvit invånarne~~ anstalten i
[o]ch för sig sjelf ~~måste~~ för invånarena
[med]fört. Men + ... efter som koppskiftet
[för]svinner, efter man dess nytta och
[fr]amkommer ~~deraf~~ de utstående olyckligheterne.
[S]undhets-hushållning bättre sjukbesi-
[ktn]ingen förändrad och förbättrad. Att likväl
[fo]lkets klagan under operationens
[för]kastande i värd uppmuntrad, och att
[fi]nska allmogens vanliga talemod ber-
[...]under vigt fått på det gamla sättet,
[vo]re icke svårt att upplysa. Jag vill i
[...] afseende + ~~endast~~ allenast
[...] två exempel.

+ hafva ~~hushållet invånarne en~~ uti otrolig måtta förökat den

+ anstalten är dock, i det hela betrak tad, helsosam:

+ denna gången anföra

Uti min Församling i Tavastland,
Huru månge af mantal och
varav Skattas Tunneland åker
Tunneland äng och Tunneland
Skogsmark [illegible] afmätte

Utdrag af Ortens undersökning, som utvisar räntorna i hwarje Sochn i Österbotten och Cajanaborgs län, för et mantal.

	Jordebocks Räntan: Gwartals penningar		Rättskins penningar		Smör à 2 Ör 8:/		Fisk à 1 Ör 20:/		Lax tiende 24:/		Strömming à 4 Ör tunnan		Tjära à 1 Ör 16:/ tunnan	Dagsverken	Fång hö à 16:/	Summa Jordebocks räntan i penningar			Hemmantals räntan			Summa Silfwermynt		
I Cajanaborgs län	Dr	:/	Dr	:/	Lpd	Mk	Lb	℔	Lb	℔	T:r	Fj	T:r		Öl	Dr	:/	Hr	Dr	:/	Hr	Dr	:/	Hr
Sotkamo, Paldamo	4:/	—	—	16	—	—	—	10. 26:/	1: 24:/	—	—	—	—	—	—	5:	2.	—	8:	12.	—	13:	14.	—
I Österbotn.																								
Carlö		—		—	—	2. 18:/	—	8. 20:/ 19 3/5	—	4. 4:/ 19 3/5	1 Dr	1.	—		—	7:	15.	14 2/5		—		24:	13.	12.
Kemi, Ijo, Pudasjervi		—		—	—	2. 18:/	—	8. 20:/ 19 3/5	1: 1 Dr	12 6:/ 9 3/5	—	—	—		—	7:	17.	4 4/5		—		24:	15.	2 2/5
Uleå, Muhos		—		—	1 Dr	4. 4:/	—	8. 20:/ 19 3/5	—	10. 12:/	—	—	—		—	8:	—	19 1/4		—		24:	30.	16 4/5
Salo, Sikajoki		—		—	1 Dr	4. 4:/	—	8. 20:/ 19 3/5	—	4. 4:/ 19 3/5	1 Dr	1.	—		—	8:	1.	14 2/5		—		24:	31.	12.
Calajoki, Pyhäjoki, Lohteå, Lappfjerd, Nerpes		—		—	1 Dr	4. 4:/	1: 1 Dr	4. 30:/ 19 3/5	—	4. 4:/ 19 3/5	—	—	—		—	8:	11.	4 4/5		—		25:	9.	2 2/5
Lappo, Ilmola	3:	—	—	16.	1 Dr	6. 22:/	—	8. 20:/ 19 3/5	—	8. 9:/ 14 3/5	—	—	—	3: 4:/	1: 16:/	8:	16.	9 3/5	16:	29.	21 3/5	25:	14.	7 1/5
Ny Carleby		—		—	1 Dr	6. 22:/	—	8. 20:/ 19 3/5	—	8. 9:/ 14 3/5	1 Dr	1.	—		—	8:	24.	9 3/5		—		25:	22.	7 1/5
Mustasaari, Malax		—		—	1 Dr	6 22:/	—	8. 20:/ 19 3/5	—	10. 12:/	1 Dr	1.	—		—	8:	26.	19 1/5		—		25:	24.	16 4/5
Gamle Carleby, Kjelvio		—		—	1 Dr	6. 22:/	1: 1 Dr	4. 30:/ 9 3/5	—	4. 4:/ 19 3/5	—	—	—		—	8:	29.	4 4/5		—		25:	27.	2 2/5
Laihela, Storkyro, Lillkyro		—		—	1: 2 Dr	8:/	—	8. 20:/ 19 3/5	—	4. 4:/ 19 3/5	—	—	2 3:/		—	8:	29.	14 2/5		—		25:	27.	12.
Pedersöre		—		—	1 Dr	6. 22:/	1: 1 Dr	4. 30:/ 9 3/5	—	8. 9:/ 14 3/5	—	—	—		—	9:	2.	—		—		25:	31.	21 3/5
Wörö		—		—	1: 2 Dr	8:/	—	8. 20:/ 19 3/5	—	8. 9:/ 14 3/5	—	—	2 24		—	9:	2.	9 3/5		—		26:	—	7 1/5
Cronoby		—		—	1: 2 Dr	8:/	—	10. 26:/	—	4. 4:/ 19 3/5	—	—	2 24		—	9:	2.	19 1/5		—		26:	—	16 4/5
Lirmingo		—		—	1: 2 Dr	8:/	1: 1 Dr	4. 30:/ 9 3/5	—	10. 12:/	—	—	—		—	9:	22.	9 3/5		—		26:	20.	7 1/5

Anmärkningar

Cajana län, som består af Sotkamo och Paldamo Sochnar, är afskildt ifrån det öfriga Österbotten för den stora olikheten i Skattläggningen.

I Cajana län utgöras årligen 10 gråskin af röken, men ej efter mantalet.

Gwartals och rättskins penningar äro lika öfwer hela Österbotten och upföras derföre allenast 2 gånger, ena gången för Cajana län och den andra för det öfriga Österbotten.

På en tunna spannmål räknas otta fjerdingar.

En tunna strömming har fyra fjerdingar.

En tunna tjära har 48 kannor.

Dagsverken lika öfwer hela Österbotten, äfwen så fång hö, undantagande Cajana län, i hwars Jordebok intet finnes hwarken dagsverken eller fång hö. Och för denna likheten äro dagsverken och fång hö upförde allenast på et ställe.

Fång hö räknas til 30 pund 25 marker å pundet. Härwid anmärkes äfwen, at å hwarje fång hö beräknas gamla gärningen 10:/ å hwarje helt mantal, utom hwad i dess columna utsatt är.

Hemmantals räntan är utsatt allenast på twenne ställen, emedan Cajana län har sin egen hemmantals ränta, och den i hela det öfriga Österbotten är lika. Den är ej specificerad i sina persedlar, emedan särskildt förteckning på dem medföljer.

Förteckning som utwisar icke allenast

Behållne af afkortade mantal, utan ock, thet som för-bedit ähr till Kongl. Maj:tt och Cronan influtit af un-derlydande Socknar uti Korsholms Södra Fögderie af Österbottns Höfdinge dome [illegible] [illegible] gewesen [illegible] [illegible] För [illegible] åhr 1770.

		Mantal.	Silfwer-mynt. Dr	ö.	p.
Lappfierds	Sochnar.	75 5/16			
Närpes.		146 1/8			
Malax		75 7/8			
Mustasari		169 13/24			
Laihela.		91 7/24			
Ilmola.		138 1/4			
Therafe Afgår.		Dr 696 19/48			
Präste Hemman.	9 7/16				
Capellans Wonden.	9				
Wasa Schola Hemman.	1 17/48				
militien på lön Indelte.	58 1/6				
Lands Staten på lön Indelte	183 5/16				
Landmännens likaså.	6				
Wasa Stad underlagde Hemman. 15 1/12					
Christina Stad likaledes. 5 5/6	20 11/12				
Öde Hemman.	1/6				
utlagde nybyggen som under frihet.	20 5/48	308 11/24			
Behållne.		387 15/16			
Ofwanstående Behållne mantal [illegible]		Dr 696 19/48			
[illegible] [illegible] af Hemmantals Räntan med Förhöjningen efter markegångs Taxan.			34630.	3.	12.
Fracht Penningar å Räntan af [illegible] [illegible]			257.	29	8
Transport			34888.	–	20.

Transport	34,888

Tionde Spannmål.

124 Tunnor 10 Kappar råg. á 12 Dr 21⅓ /. — 1574.20.		
183 Tunnor 29 Kappar Korn á 10 Dr 26 2/3 /. — 1992:10.4.	3566.	30
Tionde Spannmåls Fracht Penningar.	73.	15
Mantals Penningar.	3669.	
Lagmans Räntan.	403.	10
Häradshöfdinge dito.	806.	20.
Båtsmans Penningar.	1003:	10.
Mönderings Penningar.	101.	
Krono fiske m.m. Arrende medel.	50.	24
Gjärnings Ören.	100:	24.
Lön- af [illegible] afgiften.	3578.	26
Skjuts Hjelpen.	1483.	12
Förmedlingen.	12,265.	14
Summa.	61,990.	31.

Krono mantals räntan i Österbotten, för et halt Mantal.

Landtågs gärden.	Förhandlade Qvantum	Dr	:/:	Pen.
Spannmål a 2 Dr 8:/: Tunnan	1 T:a 5 Kr	3:	21	—
Smör a 1 Dr 20:/: lb	5 ℔	—	13	—
Torr Kiött a 24:/: lb	1 lb 10 ℔	1:	4.	—
Humbla a 1 Dr 16:/: lb	2½ ℔	—	6	—
Talg a 1 Dr 16:/: lb	1 ℔	—	2	9 3/5
Oxar a 8 Dr 8:/: st	1/16 st	—	16.	12.
Får a 24:/: st	1/2 st	—	12.	—
Gäs a 12:/: st	1/4 st	—	3.	—
Höns a 3:/: st	1 st	—	3	—
Ägg a 3 3/5 Kr st	10 st	—	1.	12.
Hö a 24:/: lass	1/2 lass	—	12.	—
Halm a 12 Kr Kärfvan	5 Kärfvar	—	2.	12.
	Summa	7:	—	21 3/5
2 Winter Körslor		—	12.	—
Wallputter Hjelpen		1:	17.	—
Boskaps penningar		2:	—	—
Skjutsfärds dito		3:	—	—
Dagsverks dito		3:	—	—
Summa af hela Kronomantals räntan		16:	29:	21 3/5

NB. Dagsverkspenningarna förvandlade til 6 öre och 12 Dränge dagsverken.

Skattegjärden utgjöres af Lydes-hemmanen a 9:/: för hwarje behållit halt mantal, Prästbordet oberäknadt.

Hemmantals räntan i Cajana Län

Winter körslan	Dr	—:12.
Boskaps penningar	2:	—
Skjutsfärds dito	4:	—
Dagsverks dito	3:	—
Summa	9:	12.

Upgifter ifrån Wasa Län, År 1794.

Mantal			
		Frälse	Summa
		7 1/4	2564 3/4
			264 3/8
		7 1/4	2565 5/8

	Summa Personer
	55068.
	107.
	55175.

Pro Memoria

Enligt förslager och ritningar som finnes på Kontoret här til Wasa Hofrätts byggnad blifvit anslagen år 1777 — — — Rdr 28017:29:6

detta förslag blef år 1783 til ökt med — — 9550:10

Sa — 37567:39:9:

Hvaraf hafva redan blifvit användt de förstnämnde — — — Rdr 28017:29:6

Jemte den 1784 anslagne Summan — — 5000 —

Sa — 33017-29-6

I denna Summa är likväl icke ännu uptagit Vice Presidenten Silversparres arfvode, som hade öfverinseende öfver arbetet, som til hösten stiger til 2467 Rdr

och arbets Manskapets underhåll circa — 350 —

När nu den förra Summan lägges härtil som är 33017:29:6

blir Summan som tills Dato utgjort Rdr 35834:29:6

eller 645027 Dlr 2:/: Kmt.

Hemmantals räntan i Cajana Län

2 Winter körslan ——— Or ——— 1/12.

Båt Penningar ——— 2. ———

Hofrätts Huset består af corps de Logis och twå flygel byggningar. Corps des logis af 3 wåningar. Den nedersta som är til hälften under jord består af Kalvar och Kufferier och rum för betjeningen. Den andra äro Presidentens bonings rum, och i den tredje Hofrättens Sessions rum och Archiver. I flyglarna äro utsedt til Presidentens behof. — Corps de Logis är i det närmaste färdigt. Ena flygeln är ognommad och står til widare ombyggnad, [illegible] Holländskt tegel som i förlidne sommar införskrefs ~~[illegible]~~ til den andra flygeln är nu allenast grunden lagder.

§ 2

1794 war ingen annan export än salt til Ry[...]

§ 3

Inga andra Fabriquer finnas i Wasa, än Talders Kobbudds Fabrique, hwarom medföljer ytterligare beskrifning.

Ganska få fruktträn äro ännu så långt komne att bära någon frukt. De som så wäl i äldre som senare tider blifwit planterade hafwa mer-

87

ehrendels gått ut, antingen igenom climatets hårdhet eller felaktig ordning wid deras skötsel. Underwarande Landshöfdingen Cederström har anlagt en ganska wacker och stor trägård wid sockne kullan i Korsholms ägor. Apotequaren har ofwan en dito wacker och stor trägård inom staden, för medicinal wäxter; och hwarde desse bada blifwa en prydnad för staden då de komma i stånd. — Man skal wara ämnad inrätta en promenad trägård på den så kallade grytan; men därmed är ej ännu någon början gjord. Skullat är [illegible] det behöfwes ansenligen fyllnad [illegible] planterring af träen.

Då den af Kongl. Maj:t gillade grundritning öfwer staden är upptagen en rad med ~~[illegible]~~ linder som skulle planteras rundt omkring staden; men därmed är ej ännu någon början gjord.

88

Upgifter från Wasa Län, År 1794.

Mantal				
[illegible]	[illegible]	Frälse	Summa	Summa Personer.
		7 1/4	2200 3/4	
			264 3/8	
		7 1/4	2565 1/8	
				55068.
				107.
				55175.

Hemmantals räntan i Cajana län

2 Winter körslan ——— Ör ——— 1/12.

Mantals penningar ——— 2: ———

Vägen [illegible] Kungsgatan hvilken går ifrån nya gästgifvaren til Korsholm äro 4 [illegible]

[illegible] äro utbygde och [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] stå [illegible] refuning.

I staden äro 4 öl [illegible] 2 [illegible] och 2 [illegible] [illegible] [illegible] Caffe hus.

Upgifter från Wasa Län, År 1794.

	Mantal			
	Skatte	Krono	Frälse	Summa
Hemman				
Gamla	1790 1/4	~~481~~ 503 3/4	7 1/4	~~2300~~ 2301 3/4
959 st. Krono Nybyggen, som stå under frihet.	16 3/8	248	—	264 3/8
Summa	1806 5/8	751 1/4	7 1/4	2565 1/8

Mantalsskrifne Personer,

	Summa Personer
Som betala Mantals penningar	~~55068~~ 55068.
Adel och dessvederlikar, med Barn och Tjenstefolk, som äro frie från Mantals penningar, men betala andre utskylder	107.
Summa	55175.

3. Till at conservera The Frö.

Hufwudmålet uti alla fröns förwaring under en så lång resa och så många föränderliga climater, är, at förwara dem så mycket möjeligit är ifrån större grad af kiöld och hetta, samt at bewara dem ifrån utwärtes fri luftens gemenskap; fördenskull är nyttigt at på flera sätt förse och förwara the kiärnorne i dubbla fro Golsor, dels i wax-satt papper, dels i bomull, dels i torr och grusaktig sjösand, i glas flaskor eller blydosor, flera inom hwarandra satta, antingen genom lödning eller ombundit wax-satt papper, så at fri luften i det möjeligaste måtto utestänges, hwarefter de i fartyget på de mäst Tempererade ställen förwaras.

NB Torde och wara nyttigt, at lägga något sönderstött saltpetter eller annat kylande salt emellan flaskorna, som stå inne i hwarandra.

3o Det hwita frö af det Kinesiska Tullbrodträd, hwarom uti sielfwa materien förut.

4o Frön af det träd och materie, af hwilken man Cantion förfärdigar.

No 4 Frön af Gossipio Annuo eller Annuela, bomulls träd eller de buskar, hwilket samme åhr sås och bärgas bomull utaf.

5. Frön af det träd som bär Talg, hwilket på Chinesiska heter ou Kieou Mou.

6o Frön af det träd, hwaraf de få fernissa, hwilket på Chinesiska kallas Tsi Su.

7o Frön af det träd, hwaraf fås olja, på Chinesiska kallat Tong chu.

8o Frön af det träd, på hwilketts blad maskar äro som förfärdiga wax, samt och frö af samma maskar eller Insecter, hwilket kallas Pe la Chu

9o Frön af alla gramina och papilionaceis jemte flera wäxter, som brukas och tiena till boskaps och andra creaturs föda.

10o Frön af alla slags örter, af hwad classe plantarum de wara må, som de såå, antingen til sin, creaturens eller foglars föda.

11o Frön af de Kål och blomwäxter, som de cultivera i sina trägårdar

12o Qwistar af deras Salix eller Wijde, som skyar at med warning och de giöra mattor, etc. hwilka tagas längre tiden, planteras i landet wattnas med det bekanta, hwilket begynt wäxa uti Arijgenie locis.

yhtensä myöden, lehdet koottaisiin syksyllä puista pudonnuna — Kyllä luultaan, että nämät näin koottuna ja estämättömästi majuuntununna; alati eläimildä syötäisiin ylönmjelisesti ja terveyden turmioxi; vaan jos lehdet koottaan lehden lähteessä, halla aamusella, ennen kuin

13. Sättet huru de i Canton kläcka ut ägg i ugnar eller dynga, hwad hufwudsakligen i acht tages;
1° sättet af kläckningen samt graden af hetta de gifwa åt äggen, hwilken med Thermometer måste utrönas.
2° Huru ungarne, när de först kommit ut, skola emottagas, och Tota libris(?) af Moder som kan skyla dem under sina wingar.
3° Huru de sedan uppfödas och försörjas.

14°. Alla Vegetabilia, hwarest från samlas, som ofwannämnde tid, förwaras jämwäl in exemplaribus siccis. NB Gramina läggas in cum radice, och om möjeligit wore, så ta dem så (1°) in prima spica, som (2°) in florescentia och (3°) in ipsa fructificatione.

15° Öfriga Oeconomica wid Chinesernas Landtbruk, där hwarjehanda particulariteter observeras och antecknas, jämte deras Redskap och Instrumenter.

16° Deras Porcellains bruk och andra Fabriker.

Lyhy kokous, niiden Neuwoin ja Ilmoitusten,
jotka aika ajalda ovat julistetut Maanmiehelle
tiedoxi, kuinga tapahtuvasa tavallisen karjan-
ruan puuttesa, hän taita ja mahta pelasta
eläimensä nälästä ja tarjendelevasta hukkaan-
tulosta.

Tavallisen eläinten-ruan vähä vara eli kokonainen varattomuus, elatuxexi tarpellisen karjan ja juhtain, koettelee äärimmäsä määräsä maanmiehen tarkautta ja harrasta huolen pitoa — Täsä hädäsä tulee kuitengin armias Luoja hänen apuunsa, saati hän sen tundee ja sitte huomaa hyväxensä käyttää.

4 (Kornun eli re-pun)

Lehdet lehtipuistamme, sekä yxinäns että sekoitettuna muun karjan-ruan kansa, ovat terveellinen ja maukas ravindo eläimille — Tämä viljackaammasti epäilemätä saataisiin, jos Jämtlandin ja usiambain paickakundain Lündisellä pohjan maalla, esimerkiä myöden, lehdet koottaisiin syxyllä puista pudonnuina — Kyllä luultaan, että nämät näin koottuna ja estämättömästi mahjundunna; alati eläimildä syötäisiin ylönmjelisesti ja terveyden tuamiseksi; vaan jos lehdet kootaan lehden lähtesä, halla aamusella, ennen kuin

on ehtinyt maan märkyys mädändää, niin ei ole arvattava, että ne siihen saacka puisa rippuvana olisit kelpamattomixi pahendunet — Näinmuodoin saadun lehti-sadon, turmelematoinna pysyvän, pidemmätkin ajat, vahvistaa edellä mainittuin Länsi-Pohjalaisten vastansanomatoin koettelemus — lehdet levitellään kerta kerralda kuiville olille valjuisin vajoihin, sekoitettuna akanoilla eli peluilla; ja jos enämbi olis kuin niihin mahtuu, kuivataan, usein pöyhittynä lämbymisä huoneisa — Mezät näiden käytösten kautta, säästetäisiin siitä haaskiosta kuin lehtiä koottaisa tähän tavoin tapahtuu, ja saattaisit epäilemätä enämmän hyödytystä — Pitkottain tämän kaupungin ymbäristöllä on tainkaltainen lehti-saanda kauvan aikaa tapana ollut, ja myös viimeis Syxynä havaittiin kuinga lähtenet lehdet eritiin ahkeruudella.

Moninaiset kasvamet, kovain ruotoinsa ja teräinsä tähden suisella eläimildä hyljätään, niinkuin ohdacket, Tackiaiset, nokoset, suijet ja muut näiden kaltaiset; vaan ovat otolliset talvi-ravinnoxi, sitä suuremmasta syystä, kuin sanotaan, näistä muutamain, erinomaisesti maitoa lisäävän — Niitetyt ennen heitimistä, ja ennen kuin ruoto ja terät karkenevat, ne valmistetaan varisa liotettuna, karjan-

ruaxi, kaiketi kelpavaxi, ja nostavat pikaisen odevan toisexi vielä runsaammaxi niitoxi, vähällä vaivalla tehtäväxi, näiden kasvanden kasvaisa enimmästi läsnä huoneita ja asuinpaikkoja.

Koettelemuxesta opittua, eläinden, nyelisesti syövän ja terveydexensä ravittavan Nauriilla Naattinensa, tarjopi näiden viljellys etusan avun karjan-ruan puuttesa — Naurit meidän Maasamme tavallisesti kylvetään niin myöhä, että edellä käyden melkein vakaisesti arvattava on, vuodentulo heinistä ja olkista — Jos tämä heikoxi näkyis, mahtaa kukin tarvettansa myöden sen runsaammalla nauriskylvöllä palkita — Pitkälliset poudat ja heldeet kevä-vuotta, hämmendävät ruohon ja viljan kasvon; vaan Nauris-touvon aikaan pehistynyt maa, usiasti sade-kuuroilda virvotetaan, avuxi sekä siemenden itämiseen että tämän touvon toivottuun menestykseen — Naurit monin muodoin käytetään karjan ruaxi, taicka raakana vähembiin lohkoin leikattuna, eli hauduxi keitettynä ja pienettynä pelu-silpuin seasa — Saxan-maalla ylistetään seuraava valmistus, muita paremmaxi — Naurit, kaikenlaiset naatit kuin syys vuotta tarjona ovat, niinkuin myös Kupuin lyka-lehdet ja muut näiden kaltaiset hyynnä suruotaan likimitten niin pieneksi kuin tavallinen happama kaali; koottu vara suolalla sekoitettu lisätään pihlajan marjoilla ja lehdillä, ja kovasti sullotaan nestämättömiin astioihin, navetosa pidettäviin, suljetaan myös niin lyiteyillä pohjilla että päälle-

pandu paino, sen vielä kovemmaxi likistää — Haxi viikkoa näin ollunna, on se tarpexi hapannut eläimille annettavaxi, taicka yxinänsä eli ikinä kuin höyste ruonon myyn elatuxen parannuxexi — Itsesänsä moninaisia tauteja on se myös sangen käytettävä karjan terveys pidoxi ja voimansa pidättämisexi — Jos kulutus tässä työsä yletlisexi näkyis ja tilattomuus astioille, navetossa havataisiin, olis kukatiesi asia ajettu, silleistä tiviisti kootulla panduilla, senkaltaisella kuin Hollandian suojana Suomessa pidetään — Vähimmäkin väletäisiin tämän kautta työläs työn teko, naatein ja rohtain kuivaamisessa Syys vuotta, niinkuin myös kelvollisembi ja kestävämbi vara saadaisiin.

Petzat ja Kivet, Pohjaisista eläimistä likisimmässä heimolaisuudessa meidän koto karjamme kanssa, elävät enimmästi havenista +, kerroittain tällä Maan miehiä käyttämään samat aineet koto eläinden elatuxexi — Täydellisesti on myös koetteleminen vahvistanut, niiden siihen olevan sovelijaat — Puissa kasvavaiset havenat + kasitetaan jokaisella vuodenajalla, taicka riipien eli vuolimella; vaan ne kuin maasta nousevat, niinkuin Petzan jäkälät /: syystä näin nimitetyt, ollessans Petzain paras ravindo, :/ nostetaan etusammasti, Syys-Kouvan aikoina, jona ne, mullasta puhtaana, jättävät jälkeensä juuret,

+ eli Naavoista

+ eli raavat

toisen vuoden tulon tuottamaan — Nämät ja kaicki kootut havenat, pidetään taivasalla, sillä huoneissa ne pian mahtuunduvat ja sentähden karjalda hyljätään.

Kangas Kanerva kasvava Sanda Nummilla, joisa harvoin lehti-puita tavataan, palkitsee tämän puutteen jos syxyllä sen vesat viikatteella eli vesuilla katkaistaan, läjätään, ja talvisella vähittäin eläinden eloxi annetaan.

Puolan-varret, mannar ja Suo Kanerva, kaikenlaiset Sammaleet, ja sekin ruskia sammal jossa karpalat kasvavat, mainitaan soveliaaxi hädän aikoina karjanruaxi; vaan olkoot nämät, niinkuin vanhat Katto-olietkin, perityssiydessä viimeiset välikappaleet, koeteldavat.

Jos nimitettyin aineitten ezindö ajallansa, on laimi lyöty, jos puitoxet aina talveen asti ovat ouotona olleet, niin tässä tuskasa ei tule tarvaxi mikään Metsäimme puita parembi.

Kuoret lehti puista, liioitengin Pihlajasta ja Haavasta, ovat kelvolliset hätävarat, puissa pieniin lastuin vuolitut, suolavedellä priiskatetut ja kohdastansa eläimille annetut, eli myös kuivattuna ja jauhettuna silpuun sekaan sekoitetut.

Petäjän ja Kuusen kaarnan alla asuva hienombi kuori, on Kato-vuosina käytetty ihmisten ravinnoxi ja tästä päättäin, otollinen eläinden ~~ravinnoxi~~ elatuxexi — Karja tällä syötetty tulee kyllä hoikaxi ja salkimaisexi, mutta kaunista karvalla ostettaa sillä ruualla hyvin menestyvänsä.

Karjan luondo on syödä katkomata koko aikiansa, ja siten syömäröinnä ison ajaan märepsiä — Koska sijs enämbi erällä annetaan kuin nauta nauttia voi, niin loppu vältämättömästi raiskataan kelvottomaxi, eläinden hengittämisestä ja naveton hajulda.

Kuivista oljista, jotka itzesänsä ovat kehnot ruaxi, koska ne kokonaisina karjalle syötetään, tulee ennen osa ruckaan sonnan sexa — ylön pitkät, yhtä paavaa suuhun mastumaan, ottaa eläin ainoastans suupalan päästä ja jättää jääneen mitan jalkoinsa tallattavaxi, eikä enää sitten kajoa nälkäsenäkään — Sentähden pidäis kaicki oljet juurvattaman puolen kortelin pitkixi palasixi, jotka sitten ammeisa varilla haudotaan, kannen alla yli yötä liotetaan, varsa myöden suoloilla ja jauhoilla sekoi-tettuna eläimille jaetaan — Vaivannäkö olkein pienendämisesä, tulee täysixi sen kautta palkituxi, ettei niitä niin paljo tällä muotoa pideltynä, kulu, kuin taisin estämättömästi tapahtuu.

93a

[illegible]	Lytsskär		Brigg	1	60
	Krittiholm		Klinck Skuta	1	30
	Dito		Båt	1	8
	Gislö		Dito	1	10
[illegible]mola	Otamo		Klinck Skuta	1	35
	Buondi		Dito Dito	1	22
[illegible]ma	Santsi	Svana	Klinck Skuta	1	60
	Kiiltojemi	Hanastad	Dito D:o	1	40
	Tyskamo by	Lax	Dito D:o	1	36
	Kursila		Dito D:o	1	40
	Kirslax	Sophia	Dito D:o	1	30
	Launijsaari	Helena	D:o D:o	1	30
	Kukkola		D:o D:o	1	40
	Nikdö	Jungfru Margaretha	D:o D:o	1	35

Ernst	Christophersson	1	16
Johan	Nilsson Orbart	—	24
Henrich	Ernstsson	—	24
Per	Olsson	1	16
Lars	Larsson	1	16
Knuth	Johansson	1	16
Zacharias	Sanderjan	1	16
Nils	Mailer A.	2	—
Ernst	Ehrsson	—	24
Hans	Caspersson	—	24
Per	Danielsson	1	16
		R. 39	8

Förteckning uppå Björneborgs Stads jemte Ulfsby Sastmola och Sythara Socknars Fartyg.

		Fartygets		
		Namn.	Slag	
Björneborgs Stad		Swarta Örn	Fregatt	1
		Hertig Carl	Fregatt Snegg	1
		Vandringsman	Klinck Skuta	1
		Nordstjerna	Dito Dito	1
		Swahn	Brigg	1
		Sjö Lav	Klinck Skuta	1
		Hwita Gåsen	Dito Dito	1
		Mars	Dito D:o	1
		Bartold Rudolph	Snaw	1
		Fortuna	Klinck Skuta	1
		Neptun	Jagt	1
		Secundus	Dito	1
		Sjöhästen	Dito	1
		Lydna	Dito	1
		Margaretha Elisab.	Brigg	1
		Hoppet	Dito	1
Sochen	By			
Ulfsby	Torbonäs		Klinck Skuta	1
	Fredrichsforss Bruk		Jagt	1
	Kummnäs		Dito	1

Baatz Längd af Uhleå Stadh pro A:o 1663.

		D.	Ör
Daniell	Kröger	1.	16.
Johan	Berchmöller	2.	—
Anders	Göransson	1.	16.
Staphan	Michelsson	—	24.
Anders	Lauhan	—	24.
Isach	Abramsson	1.	—
Joachim	Prüll	1.	—
Johan	Engqvist	—	24.
Henrich	Forbus	2.	—
Jacob	Hansson	1.	16.
Mickel	Mattsson	1.	—
Johan	Hedraus	—	24.
Philip	Michelsson	1.	—
Oloff	Hurala	1.	16.
Johan	Nogstadius	1.	16.
Gabriell	Ulrichsson	—	24.
Östen	Erichsson	1.	16.
Erich	Östensson	1.	16.
Nils	Nordvarr	—	24.
Maria	Pikke	—	24.
Märthen	Josephsson	—	24.
Carell	Lamron	—	24.
Clemet	Christophersson	1.	16.
Johan	Nilsson Urtant	—	24.
Henrich	Clemetsson	—	24.
Peer	Michelsson	1.	16.
Larss	Larsson	1.	16.
Knuth	Johansson	1.	16.
Zacharias	Sandersson	1.	16.
Nilss	Waikos Ä.	2.	—
Clemeth	Erichsson	—	24.
Hans	Caspersson	—	24.
Peer	Danielsson	1.	16.
	Summa	39.	8.

		dal	ör
Erich	Philipsson	—	24
Oluf	Tallmer	—	24
Johan	Nielsson major	1	16
Lars	Svensson	2	—
Jöran	Skreddare	—	24
Johan	Jönsson	1	—
Nills	Erichsson	2	—
Hemming	Nillsson	1	—
Henrich	Mårthensson	1	16
Hans	Persson	2	8
Henrich	Jacobsson	1	16
Staphan	Lukkoj	1	—
Erich	Matthsson	1	16
Johan	Christensson	—	24
Henrich	Erichsson	1	—
Simon	Simonsson	1	—
Oluf	Andersson	2	8
Anders	Jacobsson	1	—
Michell	Erichsson	—	24
Anders	Matthsson	—	24
Erich	Lintulla	—	24
Simon	Lukkoj	—	24
Thomas	Jöransson	2	8
Karin	Krelle	1	—
Erich	Thomasson	1	—
Michell	Smedh	—	24
Lars	Bullsmedh	—	24
Jöran	Skinnar	1	8
Oluf	Josephsson	1	—
Simon	Mimbare	1	8
Gabriell	Wahl	1	16
Simon	Kiilkar	1	—
Lars	Suilla	—	24
Clemet	Jöransson	—	24
Josep	Mattsson	—	24
	Summa	40	16

		dall	ör
Jöran	Alft	—	24
Lars	Clarsson	—	24
Matts	Kiiniska	1	—
Johan	Mendell	1	16
Lars	Trumbell	—	24
Jöran	Hansson	1	—
Bengt	Jöransson	1	8
Lars	Matthsson	1	8
Matts	Erichsson	—	24
Johan	Arstola	1	—
Matts	Arstola	1	—
Sighell	Sighelsson	1	—
Erich	Sutahan	—	24
Matts	Andersson	1	16
Matts	Jöransson	1	—
Abram	Wanninen	—	24
Henrich	Josephsson	1	—
Mårthen	Persson	—	24
Matts	Döningi	—	24
Erich	Tyrri	—	24
Simon	Natti	—	24
Hans	Suppoj	—	24
Joseph	Mattha	1	—
Simon	Nasulla	—	24
Jacob	Lindo	—	24
Erich	Saarela	1	16
Thomas	Tylikka	1	—
Bertill	Copparslagare	—	24
Sigfridh	Sigfridsson	1	—
Hans	Erichsson	—	24
Nills	Manninen	1	—
Bertill	Olsson	—	24
Anders	Erichsson	—	24
Johan	Hansson	—	24
Hans	Thomasson	—	24
	Summa	32	8

		Daler	ör
Jacob	Prällij	—	24
Jöran	Lemetsson	1	—
Andres	Virlaare	1	—
Matz	Matkaforsue	—	24
Thomas	Thomasson	—	24
Erich	Starchsson	1	—
Michell	Bengtsson	2	—
Joseph	Jöransson	—	24
Michell	Sigfridsson	1	16
Oluf	Nilsson	—	24
Thomas	Jeckä	—	24
Erich	Raihä	1	—
Henrich	Mattilainen	2	8
Mårthen	Rajastin	1	16
Lodvick	Andersson	—	24
Henrich	Henrichsson	—	24
Påvell	Mårthensson	—	24
Matz	Pöltti	—	24
Erasmus	Andersson	1	16
Matz	Mattzson	1	16
Andres	Olsson	—	24
Matz	Persson	—	24
Hans	Hansson	1	—
Christoff	Aukia	—	24
Elias	Tenmäinen	—	24
Thommas	Andersson	1	—
Marcus	Andersson	—	24
Erich	Smedh	—	24
Sophia	Äukia	—	24
Jacob	Blaßmester	1	—
Gabriel	Larsson	—	24
Henrich	Maikko	—	24
		31	16

		Daler	ör
Erich	Nilsson Keiser	—	24
Sigfridh	Leinonen	1	—
Johan	Marcusson	—	24
Henrich	Tuäsktig	—	24
Hans	Erichsson	—	24
Michell	Werdare	—	24
Sigfridh	Porhoj	—	24
Oluf	Typpoj	1	—
Matz	Muttoj	—	24
Pehell	Jöransson	1	—
Johan	Jensson Cortens	1	—
Henrich	Nirkkuinen	—	24
Sigfridh	Mattzson	—	24
Matz	Karelinen	—	24
Henrich	Wennalare	—	24
Andres	Mäckelo	2	—
Juliana	Aurkia	—	24
Thomas	Michellsson	—	24
Sigfridh	Staphansson	1	—
Jacob	Tumpsa	1	—
Simon	Matinsson	—	24
Sigfridh	Lammejnen	—	24
Jacob	Hänni	—	24
Sigfridh	Hindersson	1	16
Michell	Bootice	1	16
Simon	Werdare	1	16
Hans	Peralainen	—	24
Sigfridh	Nilsson	1	—
Jacob	Larsson	—	24
Abraham	Olsson	—	24
Erich	Toppälainen	1	8
Pehell	Inkeinen	1	—
Danniell	Jöransson	1	8
Simon	Jonsson	1	—
Carell	Michellsson	1	8
		33	16

		d:r	ör
Johan	Mårthensson	1	16
Thomas	Muppola	1	—
Sigfredh	Sohr	1	—
Jacob	Olsson	—	24
Per	Frantzson	1	—
Simon	Smeltare	1	—
Erich	Nilsson Wärd:rn	1	—
Philip	Klemmakarn	—	24
Jacob	Smedh	—	24
Matts	Mattsson	1	—
Per	Klemmaltare	1	8
Anders	Philipsson	1	—
Jacob	Jöransson Mälti	1	—
Jöran	Simonsson	1	—
Hans	Terstoy	1	16
Nils	Mattsson	—	24
Matts	Olsson Palin	1	—
Jacob	Jacobss. Smedh	1	—
Erich	Thomasson Pukoin	1	8
Anders	Thersson	1	16
Lars	Stolmakare	—	24
Michell	Smittj	—	24
Bertill	Thomasson Fiske	—	24
Henrich	Linrola	—	24
Matts	Rötöper	—	24
Bengt	Mattsson	—	24
Johan	Turala	—	24
Michell	Carlsson	—	24
Anders	Jacobsson	—	24
Erich	Mattsson	—	24
Josep	Sylainen	—	24
Matts	Smedh	—	24
Hans	Kåkstena	—	24
Simon	Rendiu	—	24
	Summa	31	16

97

		d:r	ör
Sigfredh	Mårthenss: ö	—	24
Anders	Terstoy	—	24

Desse befans aldeeles Uthfattige

Samuell	Skippare	—	24
Nils	Göransson	—	24
Johan	Christersson	—	24
Josep	Josepsson	—	24
Kirstens	Matts	—	24
Jacob	Pätilainen	—	24
Henrich	Klursn	—	24
Johan	Hennainen	—	24
Jöran	Simonsson	—	24
Per	Ukaicko	—	24
Oluf	Sussj	—	24
Bertill	Mattsson	—	24
Hieronimus	Jönsson	—	24
Oluf	Hennainen	—	24
Bertill	Thomasson	—	24

Datum Åbo Rådhus den 27 Aprilis 1663.

In fidem Senatus subscr.

Jacob Carlsson Notarius.

Förslag Uppå Uleå Stadz Accijs Pro Anno 1663.

	Bryggnings Till d. behof		Bryggnings Till Salu		Brennings Till d. behof		Brenning Till Salu		Slachtare Accijs		Kiöttmang. Accijs	
Januarij	9	13^{3}	4	8^{4}	7	12^{2}	1	18^{4}	2	23^{4}		1^{3}
Februarij	7	23^{2}	7	9	6	4^{3}	1	25^{4}	1	8^{4}		5^{3}
Martij	12	24^{2}	10	17^{4}	9	19^{4}	2	22^{2}		27^{2}		11^{4}
Aprilis	15	2^{4}	5	22	11	21^{3}	1	14		29^{4}		8^{3}
Maij	18	4^{2}	3	14^{2}	9	27^{3}		28^{3}		9		
Junij	8	29^{4}	3	2^{4}	7	14^{2}		14^{2}				
Julij	3	1^{3}	1	27^{3}	1	15^{4}		9^{4}		9^{3}		2
Augustj	8	28^{4}	4	24^{4}	3	24		11	7	3^{3}		
Septemb.	2	26^{3}	3	30^{4}	2	10^{3}		31^{4}	16	29^{2}		21^{4}
Octob.	7	5^{4}	5	16^{4}	3	14^{3}	1	8^{4}	42	22^{2}		
Novemb.	5	16^{4}	3	25^{4}	3	24^{3}	1	6^{2}	4	7^{4}		8^{4}
Decemb.	6	30	3	12	6	1		19^{4}	10	31^{2}		1^{4}
Backtrugz												
	106	14	57	17^{4}	72	29^{3}	13	17^{2}	88	11	1	26^{3}

	Tapperians Accijs		Toobacks Accijs		Fisterie Accijs		Öhl och Brennewijn ifrån andre Städ.		L. R. dragh andeel		Stadens Andeel		Summa	
Januarij			6	8	1	20^{2}		4	30	22^{2}	2	23^{4}	33	14^{2}
Februarij			23		1	27^{3}		16	47	1	2	23^{3}	49	24^{3}
Martij			1	8	1	17^{3}		4	35	21	4	2^{3}	39	23^{2}
Aprilis					1	8^{2}		6	32	27^{4}	3	21	36	16^{4}
Maij					1	11^{4}		8	30	18	3	20^{3}	34	6^{3}
Junij					5	13^{4}			23	10^{3}	2		25	10^{3}
Julij	32	27^{4}	90	12		29	13	20	166	21^{4}		27^{3}	167	16^{4}
Augustj					1	26^{4}	6		29	8^{4}	3	14^{4}	32	23
Septemb.						5^{3}			23	25^{3}	4	2	27	27^{2}
Octob.									50	28	9	7^{4}	60	3^{2}
Novemb.	7	7^{3}	106	27^{3}		4	21	16	144	27^{2}	2	9^{3}	157	1^{3}
Decemb.						27		10	25	19^{4}	3	17^{4}	29	5
Backtrugz									147	16	73	24	221	8
	40	3^{2}	227	23^{3}	16	28^{2}	42	20	788	22^{2}	116	2^{3}	914	21^{3}

Sjönnes och forsarnes Strömrensnings arbetet kan företagas bör watudraget nödwändigt afwägas och beskrifwas, såsom någon slags plan uppgiöras til Manskapets, Sysselsättande genast wid ankomsten til arbetsorten at tiden då icke bortspilles med undersökningar och Rådslagningar.

Denna undersökning bör förrättas af en skicklig i Strömrensnings arbetet samt Mechaniquen kunnig man, hwilken ock bör praesidera arbets styrkan, ~~[illegible]~~ wid hwarje arbetsort, hwarefter Directeuren kan requirera Manskap til hwarje ort, utan at låta Manskapet spilla tiden med Marcher fram och tilbaka som öfwer kostar kronan, til dess ... ... arbetet [illegible] kunna verk...

100

Käre Bror!

Som Bror är Ledamot af Hushålls Sällskapet och har nit för alla nyttiga företag; så kan jag ej underlåta at vidare i förtroende communicera med Bror et wigtigt och högst nyttigt förslag, som man här har å bane. Detta förslag går därpå ut, at til ernående af ... göra en betydande inrättning af det här widsträckta gränslösa ägande wattu-rikat; som låter därigenom utföra sig, at wattuhöjden i Uleå träsk fälles några alnar. Naturen tycks gynna detta företag, ty ... ska forsen, hwarigenom Uleå träsk faller i Uleå Elf, är så brant utföre stupande, i synnerhet i forsarne fallet, at ofta båtlaster och manni-
[illegible]

Wärdkalas, Kanal, ... och ... kallar.

[illegible]		[illegible]	
3.	4½		
2.	19.		
1.	5½		
	24		
	14.		
	5.		
	5.		
	9½		
		2.	9½
		1.	4.
		2.	1½
9.	10½	5.	24½

E. M.

103.

Ymnee og förra Strömrensnings arbetet
kan företagas bör watudraget nödwändigt
afwägas och beskrifwas; samt någon slags
plan uppgöras til Manskapets sysselsät-
tande genast wid ankomsten til arbetsorten
at tiden då icke bortspilles med undersök-
ningar och Rådplägningar.

Denna undersökning bör förrättas af en skick-
lig i Strömrensnings arbetet samt Meka-
niquen kunnig man, hwilken ock bör prof-
stycken ~~[illegible]~~ wid hwarje arbets ort,
hwarefter Direction kan requirera Man-
skap til hwarje ort, utan at låta Manska-
pet spilla tiden med Marcher fram och
tilbaka som öfwer kostar Kronan, til exem-
pel då [illegible] arbetet [illegible] kunna verk-

ofwanför hufwud:ådran djupt; hwarföre de-
ras bör med dräglig kostnad kunna fördju-
pas til winnande af några alnars lägre wat-
tuhöjd i Uleå träsk.

Detta förslag har redan i flera år wa-
rit påtänkt; men härtils blifwit handte-
radt såsom blott et discours ämne, hwarom man
hyst olika tankar. Anledningen at fors-
ka härpå har warit, at sedan de widsträckta
skogarna, som tilförene i Paldamo Sock-
en gifwit tilfällen til swedjande, tjära:brän-
ning och djur:fångst, på sina ställen blifwit för-
hugne utödde; hafwa många blifwit de-
öfwertygade, at landtbruket är den natur-
ligaste och waraktigaste näring; hwarfö-
re åkerbruket äfwen här är i wäxande til-
gående. Tilfällen til åkrarnes utwidgande
saknas här ej heller; men brist på äng-
ars underhållande af tilräckeliga dragare,
nödig kreatur til åkrarnes gödslande lägger
och oöfwerwinneligt hinder i wägen.

Men skulle wattuhöjden i Uleå trä-
sk fällas några alnar igenom fördjupnin-
gen och sänkningen af Niska fors; så

101.

man säkert erhålla mer än dubbel och kanske
fyrdubbel tilökning af äng, och sedan såtaden i
stånd at i samma mån tänka på åkrarnes
utwidgande; ty Uleå träsk, af ungefärligen
10 a 12 quadrat mils area, har grunda stränder
nästan öfwer allt och utom ordenteliga smär-
re wikar nog större, som til större delen skul-
le uplandas, och uplandningarna skulle, med
obetydande undantag, blifwa gräsbärande.
Af de större wikar äro Mieslahti och Tormuan-
lahti hwardera 1 mil långa och ¼ mil breda,
och Vuottolahti större än de förra. Denna skul-
le således igenom uplandningarna af sjelfwa
Uleå träsk 1 mils area af bördig äng eller 23,111.
tunnland minst erhållas, då Liminga stora
ängen ej utgör mera, än något öfwer 15000
tunnland. Men utom detta skulle flera
smärre träsk, som hafwa sit utlopp i Uleå träsk
och samma wattuhöjd, som det smärre, af hwil-
ka Kiwesjärwi är 1 mil lång och ½ mil bred och
Sokajärwi ½ mil lång och ¼ mil bred, äfwen de
tillika med Uleå träsk utan särskildt arbete
dels med ringa särskildt arbete til det mästa
uttorkad. Den förmånen ej heller deraf
minst [illegible] på följd af watnets fällande

104.

Wirdkalo, Kanal, [illegible]ken och [illegible]skia kallas.

M^2	[illegible]	al.	[illegible]
3.	4½		
9.	19.		
1.	5½		
	2¼		
	14.		
	5.		
	5.		
	9½		
		2.	9½
		1.	4.
		2.	1¼
9.	10½	5.	24½

Innan och förrän Strömrensnings arbetet kan företagas bör watudraget nödwändigt afwägas och beskrifwas; såsom någonslags plane uppgjöras til Manskapets sysselsättande genast wid ankomsten til arbetet, [illegible] at tiden då icke bortspilles med undersökningar och Rådslagningar.

Denna undersökning bör förrättas af en skicklig och i Strömrensnings arbetet samt Mechaniquen kunnig man, hwilken ock bör præses(?) ~~[illegible]~~ wid hwarje arbets ort, hwarefter Directeuren kan regrivera(?) Manskapet til hwarje ort, utan at låta Manskapet spilla tiden med Marcher fram och tilbaka som äfwen kostar Kronan. til exempel om på ett år arbetet supponeras kunna verk[illegible]

Merkala(?), Kanal, [illegible] och Skiedkallan(?)

3. 4½ — 2. 19. — 1. 5½ — 24 — 14 — 5. — 5. — 9½ — 2. 7½ — 1. 4 — 2. 1½ — 9. [illegible] 5. [illegible]

Di(?) Uleå träsk, at många sanka ängar och mossar som nu ligga i sammanhang med det närmaste lika högd, som Uleå träsk, skulle sedan kunna ifrån frost-näsen(?) til bördiga marker förwandlas.

Utgrändningen och fördjupningen af Kiska fors tjenar således ej allenast til at genomfarten säkrare, utan äfwen i den mån har til landtbruket uppgjelgande(?), at jag ej tror, at någon annan forssrensning i hela Finland har så nyttiga påföljder, [som] Kiska forssen. I anseende til denna öfwertygelse har jag redan länge warit wi[illegible] ti at yrka på utförandet af nämnde fors[rensning] om hwars nytta de flesta af Ståndspersonerne och äfwen en stor del af bönderna äro öfwertygade. Men som de, hwilka jag wille skulle directe drifwa på saken, [hwilket] jag i min ställning ej kunde så wäl göra, woro orätt(?) samma; så började för någon tid sedan, för at bringa saken i gång, en brefwäxling med Häradshöfdingen och Ordinarie Landtmätaren Holmbom. Han instämde i sina tankesätt med mig och gjorde derföre för en wecka sedan en resa hit til mig, för at underhandl[a]

[illegible]

102

förslagit; hwarigenom man äfwen nu hunnit så långt, at man, igenom en Inlaga til Landshöfdingen, underskrefwen af några Ståndspersonner och nio bönder, anhållit om förordnande åt Häradshöfdingen Holmbom, at igennom en i nästa sommar skeende syn och afwägning i Kiska forss undersöka möjligheten och kostnaden af förslaget. Man hoppas, at flere och kanske större delen skola göra et med dem, som gjort början för at få saken i gång.

Om förslaget wid dess befinnande låta wärdt hålla sig, kommer Häradshöfdingen Holmbom äfwen at sedan hafwa inseende öfwer det förestående arbetet. Han har, såsom Edra äfwen sedt kännare honom, speculativt hufwud och äfwen erforderliga insikter i Mechaniken.

Ehuru nyttigt förslaget gemenligen är, möter det dock många hinder. Somliga de af Ståndspersonerna, som först gått i saken, äro stadiga, utan swigtande, och andra åter, ledde dels af en förwänd öfwertygelse dels af en låg politik, arbeta emot. Många af allmogen åter anse allt för orimmeligt, [illegible]

låta gifwa sig sundare öfwertygelse, främ
för kostnaden. Jag har därföre företag-
mig at igenom Bror i förhand underrä
ta mig, om det är möjeligt, at af Hush
Hållsfonden få något penninge-förlag
stort och under hwad wilkor. Kunde man
häruti hoppas nöjaktigt undersöd, skul
det säkert blifwa lättare at formå m
at ingå i förslaget. Man kunne imman
anfordraliga som gått för sig, häruti dä
de wända sig til Hushålls fonden;
men det wore dock förut nyttigt at
ta, hwad understöd man i sådant har at
wänta af Hushållsfonden. Bror tål ... med
förska lämna mig svar at benägit fö
Jag är

Bror

Summan ag förrän Strömrensnings arbetet
kan företagas bör wetenskapen nödwändigt
afwägas och beskrifwas; såsom någon slags
wara uppgiord til Manskapets sysselsätt-
ande genast wid ankomsten til arbetet, utan
at tiden då icke bortspilles med undersök-
ningar och Rådplägningar.

Denna undersökning bör förrättas af en skick-
lig i Strömrensnings arbetet samt Meka-
niquen kunnig man, hwilken och bör profwa
arbets styrkan [illegible] med hwarje arbets art,
hwarefter Directionen kan reqvirera Man-
skap til hwarje ort, utan at låta Manska-
pet spilla tiden med Marcher fram och
tilbaka samt öfwer kosten Kronan, til exem-
pel om på ett år arbetet suponeras kunna verk-
ställas ifrån [illegible] til [illegible]
..., kan arbetsstyrkan genast fördelas förwid
[illegible] hela Commenderingen ej kan
sysselsättas på ett ställe. o. s. w.

Undersökningen för påföljande arbete bör
tid ske året förut, deraf Mekanicus, då
arbetet ej pågår mer än 3. månader
[illegible] af tid [illegible] kostaller [illegible]

[illegible] wore, at nu genast i åhr någon
[illegible] hit beordrades at bereda arbetet
til kommande åhr, at ej mykket ...
... på tiden må ske.

[illegible] af Director borde ej få wiss lön utan
24. s under Commande tiden om dagen och skjuts,
hwarefter Directionen [illegible] på [illegible] af [illegible]
... för et om året, såsom deraf fogat ... at
kan t. ex: drifwit arbetet ofwan om [illegible] för
Strömfallet wid [illegible] wara

Mekaniq, Kanal, och Strömrensn., och Skriftställen.

143. för	all. 2.
3. 4½	
9. 19.	
1. 5½	
24.	
14.	
5.	
5.	
2. 3½	
1. 3.	
2. 1½	
9. [illegible]	5. 3½

ned sprängdt, skulle han få 7. tl. á 600
de Desertion och åter då Skarn och tjenst
skall vore i ordning en bestämd summa
med sådane vilkor torde arbetet mera
skyndas då egen interesset väcker; deraf torde
och uppkomma en stor fördel. Den me
tigen at kunna gjord beting med arbets
manskapet. Då en viss styrka gjordt de
föreskrefna genom natt och dag finge de
gå hem. Manskapet önske och kom
vänne. NB. Den arbets Commenderin
åtföljande Officerer borde i alla fa
fullt tractamente för 7. månader
och arbetet af Commenderingen fulla
ordes på dess månader annan hade han
intet interesse at afvakta påstående arbete
utan rönar för visst at, dess tractament
då han annars åtnjuter lön. — Som Meka
nicus obehindrat måste resa med arbets staten
at efterse arbetet vore bäst at Direction
finge efter profning år. Likaså om [illegible]
penga. de kunna lätt [illegible].

Handräckning åt Mechanicus vid undersök
ningarne, [illegible] närmast liggande Sokne
[illegible] under Krono Betjentes tillsyn ovil
korligen utgöra.

Som Vederbörande Jordägare torde få rätt at hos
emigen klaga öfver Directionens åtgärd rörande
[illegible] undersökningar, [illegible] på det n
uppehålle derigenom icke må äga rum, at undersök
ningarne gå minst ett år förut, så at intet
ter afbeswär öfver Directionens beslut må [illegible].
Förrättning av Mechanicus till September månad
början detta år —

Afvägning af några Trakter i Wesilax och Birckala, hvarefter detta föregifvits summa grafvas en Kanal till Communication emellan Kulovesi i Kyrö och Wesilax eller Birckala Sjöar, förbi de [illegible] Nokia fallen.

1°

Ifrån Birckola [illegible] vid Lana å i Wesilax — som [illegible] ifrån [illegible], faller vid Kyrö [illegible], [illegible] väg ifrån Birckola i Kulovesi, till början af [illegible] Strand, en knapp [illegible] från Wesilax Sjöar, [illegible] etc.

Ifrån [illegible] begynt [illegible], omkring vid 40, 50 lang och 61, 21 bredd, på [illegible] Charta öfver Åbo och Björneborgs Läns — blott [illegible] at göra [illegible] Traktens obefintligheten. [illegible] den strand som derifrån [illegible] faller till Wesilax [illegible] (blott [illegible], att [illegible] början Wesilax [illegible]. Lana å [illegible] Birckola [illegible] 4. t. [illegible] och [illegible] famnar [illegible] botten — [illegible] 9. Julii efter [illegible], som [illegible] och fiunnas [illegible], med Diametern af en [illegible] [illegible] och med dubbla [illegible] Compas [illegible], monterad Astrolabe, dirigerad efter [illegible] till horizontal, [illegible]

				alt ³ fam	alt ft
miten [illegible]	i 3. Compas afvisade [illegible]	60 famnar	[illegible] ängs. [illegible] jordbryn [illegible] från den [illegible] lera. [illegible]	3. 4½	
B	340.	60 famnar	ditto äng	2. 19.	
C.	350.	45.	d° d°	1. 5½	
D.	40.	19.	½ äng ½ [illegible]	2¼	
E.	40.	10.	[illegible], några stenar	14.	
F.	40	14.	d° d°	5.	
G.	40	16.	d° d°	5.	
H.	d°	19.	[illegible], några stenar, öfver [illegible] äng	½	
I.	4010.	26.	½ ditto ½ [illegible]		2. 9½
[illegible]	d°	40.	lod äng		1. ¾
[illegible]	d°	12.	d° d°		2. 1¾
Transp.		290.		9. 10½	5. 4½

Transp. 298.				9.	12.	5
M.	0	70	lerång			3
N.	0	21	d:o d:o			1
O.	Ohl.	26	Hestäng, tran bad wäng			1
Q.	0	30	Madal hestar			2
R.	d:o	20	wan, blöt äng			
S.	d:o	30	d:o d:o			
T.	d:o	60	d:o d:o			
U.	30	70	d:o d:o	0	0	0
V.	0	30	Skarp sparlig, [illegible]	0	0	0
X.	0	40	d:o d:o			
Y.	0	25	d:o d:o			
Z.	0	45	d:o d:o			
a	Nkl	40	d:o d:o			
b.	d:o	70	Brändt skarp			2
c.	d:o	20	d:o d:o			
d.	d:o	21	d:o d:o			
e.	d:o	30	d:o d:o			
f.	0	30	d:o d:o			
g.	0	41	d:o d:o			1
		1012		9	d:o	24

Ifrån Jägala Wijn Miskala, ... ifrån [illegible] Byn, wakra ... häsnan i Järvii skjal ... [illegible]

[illegible] ... af Läsnala Wäll, hvari afrundad ... ifrån Tolljärvi grafwen båd nedkom ... af en Kragg sänkt ... och i [illegible] ... hvilket ändring skrifwit ... att Wägen ... efter Läsnala åkrar ... falla ... dicularis famnar, och med ... så [illegible] consideration af, att bottnen ... grafwar ... [illegible] Warkola ... och wid fruktan för de ... hestar, som nu ... sjönmel[illegible] till ... vatten ... Sarkola Wall ... att ... någon [illegible] ... Sarkola ligger ½ à 2 [illegible] wäg från Seukola.

D:o

Ifrån Jägala Wijn Miskala, ... till Maristo wikan, ... ifrån ... wid 61.28 bredt och 41 ... lång, ... af 200 ... famnar ...

längt, straxt först i 17 stationer ... med en gammal Stadsväg ... med några ... ifrån Jägala Mäkila och Kolmola Gammal åkrar, ... Wägen, som går ifrån Kolmola till Jägala, hvilken ... ifrån Wattnet wägnet.

					78	22	
... ifrån ... A	30	48 famnar	delt åker wan, delt äng		3	17	
B.	d:o	48	äng, några stan		1	18	
C.	d:o	40	wan blöt äng				9.
D.	d:o	46	[illegible]			2.	1.
E.	d:o	45	d:o d:o				16
F.	d:o	49	d:o d:o				19.
G.	0	49	d:o litet hestar		10		
H.	d:o	57	d:o d:o		11		
J.	d:o	40	d:o d:o		14		
K.	d:o	36	d:o d:o		11		
L.	1010	53	Hårdwall		9		
M.	d:o	44	d:o några stan			1.	4.
N.	d:o	57	blöt äng[illegible]			1.	12
O.	d:o	37	d:o d:o			1.	5.
P.	d:o	39	d:o d:o			1.	19
Q.	30	33	d:o d:o			3.	4.
R.	d:o	40	d:o d:o				8.
Här började att grafwa wika till Kattalanne, som flyter i Terniyärwi							
S.	0	47	lerång			3.	1.
T.	0	44	[illegible]		14		
W.	Ohl.	16	Hestäng [illegible]			1.	24
V.	d:o	16	ditto d:o			4.	8.
X.	d:o	14	d:o ditto			3.	4.
Y.	d:o	24	½ d:o, ½ blöt äng [illegible]			2.	18.
Z.	d:o	29	ditto blöt wan			2.	11.
a.	d:o	21	d:o d:o			1.	15.
b.	d:o	40	d:o d:o			2.	4.
c.	d:o	44	wattnet [illegible] i Mariesto wik			1.	19
S:a		1018.			87.	10.	36

Där wattnet ... som i ... mycket ... ligger ...

och Werckala Tjärn omkring 6 alnar högre än Nokia Elfs vattenhöjden. och kunna ej af en dessig grund nästan totalt uttappas [illegible] kostsamt är. Men dessa fattar [illegible] torde kanske impracticabla blifva.

Ifrån Station 7/8 hvarest vikat [illegible] vid till Kattilakammi till detta [illegible]

a — 80 — 74 — — ång — — — — 11.

b. — d:o — 26 — — — d:o och deras grund

Canalen tycktes ej vara öfver 200 famnar längt. dess djup kunde ej mätas i brist på båt och ökstock. men föregafs af Jacipale [illegible] och Mäkola [illegible] vara omkring 8 famnar djupt, samt ega en dubbel botten. Ifrån dess 80 ända till Tervajärvi, var först 20 famnar, något sly [illegible]. sedan circa 40. famnar, grofta [illegible], som ej kunde vägas, men vattnet flöt dägligen till Tervajärvi.

Där man [illegible] i en liten ökstock, mätta jag Tervajärvi Canalets djup, efter circa 50 famnars [illegible] — Canalets [illegible] något. Vid b. och omkring [illegible] grundet [illegible].

A = 10 al. B = 15 d:o. C = 14. D = 12½. E = 17. F = 24. G = 27. H = 24. J = 15. K [illegible] = 17½. L = 11. M = 11. N = 10. O. P [illegible] circa en 6 Stationer [illegible], blef [illegible] grundare och mättes ej mera — N. 50.

Härifrån [illegible] vara [illegible] allmänt bekant, att [illegible] på en [illegible] vid Canalets [illegible] [illegible] och [illegible], faller [illegible] Elfs grund [illegible] väg i [illegible] Canalet. Och [illegible] detta [illegible] ifrån [illegible] grund till [illegible] därifrån, sedan [illegible] uttappats, genom Tervajärvi [illegible] vara det [illegible] kanske [illegible] till [illegible] ifrån Tervajärvi [illegible] förbi Kemola [illegible] och [illegible] att [illegible] möjlig att [illegible]

[illegible]

[illegible] Kemola

SCH

Utdrag af Directionens öfver Garnisons Soldats Barns Privilegerade Schole Inrättningen på Sveaborg Protocoll, hållit den 14. October 1797.

Öfver Läraren för denna Garnisons Barna Scholor Herr Lars Johan Stigzelius förebragte, med anmälan, det han ogentaligen [illegible] ifrån Åbo hitkommen, at efter inhämtad kännedom af Undervisnings sättet inom Scholorne och Schole-Cassans närvarande tillgångar, föreslå Directionen, en i sammanhang därmed tjenlig förbättring af Schole Barnens Information. Han Öfver Läraren, som om det ena och andra redan gjort sig noggrannt underrättad, ansåg det nu mera blifvit en nödvändighet at Inrättningen något utvidgades, eller tillöktes med en så kallad Öfver Schola eller Class, hvarutinnan de Scholarnes skickligaste kunna intagas, och under Herr Öfver Lärarens Egen handledning och tillsyn, bildas till dugliga Medborgare och Tjenstemän,

så i Militairen som i andra Stånd; Och s[å]
som Herr Öfver Läraren icke allenast ön[skar]
erhålla den utgående Kungliga Räntan af Sch[ole]
Cassans nu varande hela Capital, såsom en lö[n]
lön, men äfven hos Kongl. Maj:t blifvit a[f]
Directionen i underdånighet anmäld, till åtnjut[ande]
af innehafvande summan med Lärare uti Soldat[e]
manna Scholor, nemligen dubbla Ränta lö[n],
från den tid, då Herr Öfver Läraren till d[en]
Beställning af Consistorium i Borgå förordn[a]-
des.

I följd häraf, underställde Herr Öfver
Läraren till Directionens pröfning, om icke Sch[ole]
Cassans nu varande Capital, såsom fond till
omnämnde Kungliga lön, kunde från Stiftets Sch[ole]
Cassans inkomster särskiljas, för att till detta
behof särskildt disponeras; hvarutom Herr Ö[f-]
ver Läraren äfven förbehöll sig kunna sk[öta]
Fond och till läns för Egen Kassa, med [illegible]
[illegible] tryggning af Lånen.

Det vore icke så mycket för Egen del, Herr
Öfver Läraren yrkade dessa väsendtliga förm[åner]

än för Öfver Lärare Sysslomålet uti denna
Schola, som fast mer och nödvändigtvis i afsigt,
att bringa samma Sysslomål i en Författning,
hvarigenom Schole Inrättningen, vid Herr Öfver
Lärarens afgång framdeles, så mycket lättare
kunde erhålla en annan Öfver Lärare, med den
Skicklighet och drift som Embetet kräfver.

Allt detta tog Directionen i öfvervägande
och stadnade efter någon öfverläggning härom,
vid följande

Beslut.

Såsom med ändamålet af denna Schole In-
rättning, hvarken kan inverka, än ännu blir, att
uppfostra fattiga Soldate och Handtverkares Barn
till Tjenstemän eller lärande Medlemmar i
Samhället, utan egentligen åsyftar en sådan
uppfostran och undervisning, hvarmed Soldater
och Handtverkare kunna varda belåtne, samt
att desjemte med nödigt underhåll bispringa de
Barn, som genom föräldrarnes frånfälle eller
deras fattigdom, lida nöd och sakna det oum-

fattigaste af deras behofver, Bröd, Klä-
och Wärma; Skulle Directionen, till den af
Herr Öfver Läraren nu projecterade förbättring
undervisnings wägen, genom inrättandet af en
Öfvre Schola eller Class, där de skickeligaste
Gossar i Under-Scholorne, kunde intagas och
under Herr Öfver Lärarens egen handledning
tillfyra, danas till dugliga Medborgare och Tjänste-
män, så inom som utom Militairen, med
nöje kunna dess bifall, om sådant möjeligen
kunde werkställas utan den gravation för den
Cassan, som Herr Öfver Läraren tillika före-
slagit: Men, då detta icke står at förena
med Schole Cassans närvarande tillgångar och
utgifter, hvarken skulle leda hela Inrättning
ifrån dess rätta och sanna ändamål — och Kongl.
Maj:t, uti Dess Nådiga Resolution af den
15. Januarii 1782. rörande denna Schole Inrätt-
ning, dessutom endast har anbefallt en så-
dan undervisning, som kunnas uti nu wa-
rande Scholor bibringas, nemligen — at läsa
Bok — undervisas i Christendomen — i [illegible]

Sticka och Sy-sömnad, samt räkna och
Skrifva, då bägge därtill förnämligast, och hvar-
till Böcker och Materialier skall bestås; —
Kan Directionen ej gerna något afstående gå-
ende förbättrings project. Directionen will
underlåtit låta sig angeläget vara, at efter
hand bringa Inrättningen till all den fullkom-
nan, som med dess Hufvudsakeliga afsigter och
Schole Cassans interest kan sammanstämma.

Häraf följer, at den begärda årliga Lö-
nen, hvartill Räntan af Schole Cassans när-
varande hela Capital årligen skulle åtgå,
icke kan beviljas Herr Öfver Läraren, men
Directionen som fogat sig, genom en slik ut-
räkning blifvit altså uti stånd satt, att
till underdånigste följe af Kongl. öfvergående Nå-
diga Resolution, handhafva undervisningen in-
om Scholorne, hvartill endast i belöningar ut-
går 96. R:dr årligen, och derjemte besörja
de fattigaste Barnens årliga underhåll, obe-
räknadt den märkeliga förlust, som Schole-
Fondens hänjemnt hindrade tillväxt och följande

innevarande ombestånd, skulle till stundande förrättningar förfaras. Men alldenstund Kyrkoherden af Ingermanlands Pastoren Ehrewördige och Höglärde Herr Magister Eric Stigzelii till Schole Cassan donerade 333. 1/3. Rdr, enligt 1:a punkten i Donations Brefwet daterat den 30. December 1777., endast bör användas till lön för en Offentelig Schole lärare på Sveaborg; will Directionen så snart efter som härtill skett, till samma behof årligen disponera berörda Summa Medel, utgörande årligen 20. Riksdaler; Och skulle Herr Öfwerläraren åtaga sig, at till Directionens fullkomliga nöje, emot detta ringa Arfwode, med den tillökning deraf, som Schole Fonden efter hand kan medgifwa, samt den inkomst som för privat lectioner på stället bör tillflyta, [illegible] till sysslomål med förenande 3:ne Scholor, blefwe detta ett förbindande skäl för Directionen at hos Kongl: Maj:t, i underdånighet anmäla Honom till dubbla tjenste års åtnjutande.

Så wida af Schole Cassans nu warande Capital ofwannämnde Donation 333. 1/3. Rdr endast en af

f.

Lärarens disponeras till belöning för en Schole lärare, blir ock så endast desse 333. 1/3. Rdr den Summa, som ifrån Schole Fonden skulle ifrånskiljas, emedan hela den öfriga Fonden består af Gåfwor, sammanskottade af sådana Medel, hwilka icke äro gifne eller anslagne till någon annan wiss, utan till bestridande af förrättningarnes eller förefallande utgifter gemensamt, hwaribland till den Wärnlösas och nödlidandes underhållning med föda, kläder och Wärma.

Hwad slutligen widkommer de Rum, som Herr Öfwerläraren för egen del och sjelfwa Scholan sig förbehållit, skall erforderligit antal deraf blifwa Herr Öfwerläraren tilldelt, så fort Han sig har inställt och berörde Hus [illegible]; då Directionen äfwen hos Kongl: Krigs Collegium will anmäla Honom till erhållande af nödiga Wed och Lysnings Medel.

Hwaraf af detta Beslut, Herr Öfwerläraren, genom Protocolls Utdrag behörig del undfå.

Ort och tid som ofwanskrifwit

In fidem Protocolli

[illegible]

Secreterare i Directionen.

Till.

Vid det de af denna Stads respective Församlingar som hittills varit tillförordnade Fattighus-Föreståndare, uti allmän Sockenstämma den 25 sistförledne Februari gjorde som sin åligande förvaltning tillhörig varda; ~~[illegible]~~ om tillstånd af den inrättning som till de fattigas försörjande här i Staden ven vi[+] ~~[illegible]~~ ifrån Staden, och anförande samma inrättnings ytterligare förbättring[+] at hvilket förslag och utlåtande, som härhos ~~i orginal~~ bifogade uti afskrift utvisar.

Sockenstämman, som hvarit den hemställan hvilken angående urfvade för Församlingarnes Stadsen i anseende till deras uppgift föreslagne hvarit blifwit gjord, har funnit, at samma[+] dertill hörigt bifallet; ~~[illegible]~~ som öfrigt nödigt, at enligt Fattighus-Directionens tillstyrkande, och emot de öfrige punkter i ofvannämnde och härhos bilagde Utlåtande, innan det till slutligt Kyrkostämmans i allmän Sockenstämma skulle föredragas, meddela de förnämsta respective Kassörer och Consister utlåtande som uti Sina Stadens Församlingar; och hvar ~~[illegible]~~ uppdragit[+] Fattighus-Directionen, at om verkställigheten af detta ~~[illegible]~~ på behörig vägar.

+ hafwa de tillika

+ uppgifwit

+ ostridigt

+ tillika

+ icke drygare beräknade ut

o uphäft ~~för~~

+ ~~Stadens~~ Församlingarnes

4 och [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] anmodan,

Til följe 4 ~~deraf~~ anhåller
Fattighus-Directionen, som om Kl.
har för detta ingångna och Chri-
steliga wärdt befunnit och främdeles
[illegible] och [illegible], hos Kl. [illegible]
[illegible], at Kl. [illegible] sig [illegible]
det sig [illegible] [illegible], dess ytterst
wore detta ~~[illegible]~~, til Fattig-
Directionen ~~[illegible]~~ [illegible]:
det Församlingarna [illegible] [illegible]
[illegible] i tilstånd at [illegible] ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ [illegible] och [illegible]
Med ~~[illegible]~~ [illegible]

Kl.

13. 4 [illegible] denna Stadens [illegible], [illegible] Kl. [illegible] til Fattighus.

~~[illegible]~~

4 [illegible]

Som tiden ~~[illegible]~~ nu inne, at [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] af den Fattighus-Direction hwilken förr at [illegible]
~~[illegible]~~
af denna Stadens respective Försam-
lingar tilsatt och wald, enligt des
tillika utgifwande instructioner [illegible]
~~[illegible]~~ ombytes; så
[illegible] Directionen ~~för~~ sin plikt, at
för Församlingarnes i Staden in-
samlade tillopp dessa Medlemmar,
för sin hjertliga fordra förwaltning och
[illegible] Christeliga anstalts närwaran-
de tilstånd, tillika [illegible] göra
do.

Directionen har, efter den henne fö-
reskrefna instruction, 4 sökt i möjliga-
ste måtto sörja för, at de fattiga uppe-
hållits wård och underhåld, som hon
efter [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] til en [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Ofwanföriga
personer, som til denna Stadens fat-
tiga [illegible] [illegible], [illegible] i [illegible]
[illegible] [illegible] at de
[illegible] en [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]; [illegible] efter möjlig-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] har efter de nödlidandes
[illegible] behof [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible] om deras tilstånd

4 och medelst de utwägar och me- del som dertil henne tillfört [illegible],

flitigt inhämtad, och tillika deraf underhållas eller biträdas, och pre-
var hållen at de sin bewiljade [illegible], merendels [illegible], som wissa
lott willigt undfått. [illegible]summa medborgare åtagit sig
De innevarande Fattig-Rotar har [illegible] at underhålla och försörja til-
rectionen så mycket som [illegible] fattiga; så har Dire-
först, hela orubbadt bibehålla; ctionen dels igenom den Sammingar-Capill-
allmoset jemte hvad [illegible] förting som [illegible] Hofrätts-[illegible] til
ändringar och förrlemna [illegible] fattigas hjelp sig åtagit, dels [medels]
dighetar gjort ~~[illegible]~~ nödiga flere frivilliga gåfvor som
digt at afhjelpa. [illegible] ömhet och frivilliga med-
De flesta Städernes respective inwånare til at [illegible] Christeligt om-
wånaret [illegible] och Christeligt förwänt, tilsvid i stånd satt,
ga ut och willighet, at igenom [illegible] ut allmoset fylla den brist som
delas bland fattiga hvad de til de [illegible] rotaret sammanskott genom [illegible]
rat hjelp bewiljat, har i denna förändringen upkommit, utom at
lemnat Directionens omsorg at bispringa sådana fattiga; för hvil-
möda. [illegible] tilgång [illegible]
til befordra de warelöse och fördig rota, och hwilka [illegible]
tiga Wärnanes undervisning i [illegible] underhållning, antingen med
Christendom, och [illegible] sysselsättning [illegible] underhåll, [illegible] med
[illegible], har Directionen ut [illegible] och understöd [illegible]
[illegible]; [illegible] som [illegible], efter hvars omständigheterna
afstå at denna skydda [illegible] sytts [illegible]. Til sådant [illegible]
och dem til beständigt fall [illegible] underhåll [illegible] fat-
[illegible], för at dem til landshöfdinga i detta [illegible]. Och har
tats [illegible] upfödas, ut [illegible] [illegible] intagits, som [illegible]
[illegible]; och [illegible] April til d. 28 Decembris uti
at [illegible], [illegible] Fattig-Cassan inflytit, bestigit
[landet med] [illegible] uti [illegible], [illegible] til 244 [illegible] 41 ß.
[illegible] och [illegible] 4 r. Specie; hwaraf under [illegible]
så at [illegible].
Förutom de innevarande Rotar, [illegible] disponerade 55
[illegible] allmosa-hjon [illegible] 47 ß. 4 r. Specie: så at behålle-

+ utöfver öfningar til des nyttiga sysselsättande

+ ordentliga Fattig-

[illegible] + [illegible]

+ [illegible] [illegible] specie til [illegible] [illegible] utdelning [illegible] anwände, och [illegible] til

+ förmänas

+ förskott [illegible] med 4 dar, til [illegible] [illegible] hwarwid [illegible] [illegible] och [illegible] 4 inkomster och [illegible] Directionens [illegible] [illegible]

ningen i Cassan öfwerwarande [illegible] ofrygeliga Tiggarnes [illegible]
deg belopp sig til 188 [illegible] 42 [illegible] [illegible] af de förmögnare under-
specie [illegible] til framlagning nödwändi[illegible] stöden, och [illegible] [illegible] [illegible]
liga behof äro besparade. [illegible] de förmögnare [illegible] utaf

Efter genningen [illegible] i [illegible] den [illegible] [illegible] til de
[illegible] deraf [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ständiga försörjande; så
[illegible] öfwer alla [illegible] [illegible] Directionen gjort alt hwad i
[illegible] ford, [illegible] [illegible] [illegible] förmåga stått til detta [illegible]
[illegible] som Instructionens 6 §. [illegible] [illegible] och [illegible], [illegible]
[illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mycket mera [illegible] [illegible]
[illegible] i Directionens [illegible] otilbörlige [illegible], som [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] och til [illegible]
[illegible] [illegible] inkomster [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] fattig-cassan [illegible]
[illegible] [illegible] införd. [illegible] utdelning. [illegible] de

Det har warit [illegible] för Di- [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] alt [illegible]
rectionen at [illegible], med hwad [illegible] om [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] denna inrättning [illegible] och [illegible] [illegible], och
[illegible] [illegible] och [illegible] [illegible] [illegible] och [illegible] [illegible]
och det har [illegible] at fördubbla [illegible] [illegible], til [illegible]
Directionens [illegible] at til [illegible] af [illegible] [illegible] och [illegible]
[illegible] [illegible] och [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] af [illegible] grund-
wända de medel som i [illegible] [illegible], har [illegible] Directionen
[illegible] [illegible] [illegible] förwaltning [illegible] [illegible] hos Högwälborne Herr
[illegible] [illegible]. [illegible] som [illegible] [illegible] General-Majoren och Landshöf-
ctionen icke [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] och [illegible] [illegible]-
[illegible] [illegible] hos [illegible] [illegible] [illegible] til Stadens [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible]- Magistrat, at [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] fattig-fonden [illegible] [illegible] [illegible]
til [illegible] [illegible] och [illegible]- Policens [illegible] [illegible] ifrån en [illegible]
stod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] det [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible]

+ [illegible]

+ nödig

+ [illegible] och

af förmodan ~~[illegible]~~ at
Stadens respective invånare ~~[illegible]~~ hwad förmåner ~~[illegible]~~ af den samma
~~[illegible]~~ ut[illegible] at winna, särdeles med den [4] [illegible]-   [4] efter hand
igenom en obidig och illa öfwer- [illegible] til ännu större och fullkomlig-
lagd hjelpsamhet sjelfwa lägg[illegible]t: och hoppas Directionen jämwäl, at
~~[illegible]~~ [illegible] sorgfällighet och bemödan-
hinder i wägen, under den korta tid som med
för det uppstående helsosamma [illegible]ta wart warit tystlåtet, ~~[illegible]~~ af
undanwälte winnande, utan ofwer[illegible] [illegible] samt med borgares förtro-
ta sådana oblyga tiggare, och [illegible]nde och bifall.
säga dem at för Barnhus-Direc- Men som Directionen icke tror
nen til underhåll erhållande sig [illegible] dermed hafwa fullgjort sin plikt,
underbarligen ämnade. Widrande i [illegible] som det närwarande sedt, ~~[illegible]~~
de Stadens invånare sjelfwa i [illegible] wärda de gåfwor [4] ~~[illegible]~~   [4] hwilka
mötte Directionens afsikt och bemö- [warit] samma updragna, enligt den föreskrift
dande: så kan emot detta ondo in- ~~samma~~ tillika bekräfta [illegible] gifwarna; ä-
gen tilräcklig bot upfinnas: och [illegible] jämwäl wänjer sig förslitad
[illegible] fästa sin omtanke på ~~[illegible]~~ framtiden,
det bifwer ingalunda Directione~~[illegible]~~, och med tillhjelp af den er-
skuld, om ~~Staden~~ invånarna sjelfwa [illegible]enhet som sig redan [illegible] för-
friat ifrån en olägenhet hwil- [illegible]fwa, hwad sina handlar [illegible]-
ken de [4] sjelfwa wara och [illegible] någre omständigheter, [illegible] regle-   [4] skulder
tra. de ~~[illegible]~~ för inrättningens be-
Ehuru alla inrättningar i [illegible] och förbättring synes nög-
början måste widkännas [illegible] [illegible] och nödwändigt; så utbeder
hinder brister och ofullkomlighe- Directionen ~~[illegible]~~, at densamma
ter, som icke ännu [illegible] med ti[illegible] tillika ~~[illegible]~~ til respective för-
den, och efter föregående längre samlingarnas ompröfwas och öf-
erfarenhet kunna ~~[illegible]~~ [illegible]erläggning så uppgifwa.
ingemansdjup; hwilket at [4] ~~[illegible]~~ den   [4] i ansende til
Barnhus-inrättning som [illegible] i Directionen winner sig derwid, at
Staden [illegible] ingen bekräftelse widbragen [illegible] närwarande inrättningen til
i sin [illegible] ~~[illegible]~~ måste intrasta: fattigas försörjande, icke ännu
så ~~[illegible]~~ [illegible] dock Directionen, at [illegible] [illegible]ende [illegible] prof och til widare,
dens respective invånare [illegible] af Stadens församlingars bifall
sak nogsamt tillfullo at erfa- widbragen. Synnerligen til [illegible] med fort-

tig-rotäringar, som den frivill[illegible] at lyda sin [illegible] ädla böjelse:
lina hvilken til allmose-givare[illegible] fonden # kan sig förena
underhåll och hjelp, [illegible] [illegible], at den til [illegible] icke blifver
[illegible] skulle utgöras, kunna [illegible] [illegible].
derwid at hvar och en [illegible] [illegible] Directionen
teresents frivillige [illegible] [illegible] sammanslutna in-
och hjelpsamhet [illegible] sin [illegible] exempel framdeles torde
[illegible] och [illegible]. Directione[illegible] af sig [illegible], [illegible] #
skulla ingen [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] bestånd kan [illegible]-
at [illegible] # grund vara [illegible], [illegible] [illegible], [illegible]
tiden [illegible], och utan [illegible] [illegible] m. m. [illegible] Directio-
[illegible] bestånd, [illegible] Protocoller [illegible], [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] i framtiden [illegible]
en [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] blifven at [illegible]-
borgare at [illegible], [illegible], om [illegible] [illegible] icke #
[illegible] uppfylla en [illegible] [illegible] Directioner, som enligt 2 §. af sin
som [illegible] och [illegible] [illegible] och [illegible]
[illegible]. I [illegible] fall, [illegible] interessenterne [illegible], [illegible]
en [illegible] [illegible] och [illegible] och [illegible], [illegible] i den
[illegible] [illegible] och [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sin
[illegible] och allmosor icke nödig. [illegible]: [illegible] [illegible] icke [illegible]
de flere [illegible] [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] at [illegible] och [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] och [illegible]-
[illegible] skola contribuera; [illegible]; [illegible] [illegible] icke
[illegible] [illegible] [illegible] icke [illegible] [illegible] [illegible]:
[illegible]! [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ~~icke~~ [illegible]
~~[illegible]~~ i [illegible] af sina [illegible] [illegible] # [illegible], eller fonden
[illegible], i det [illegible] [illegible] [illegible] och beständig, [illegible] at
[illegible] [illegible] deltaga, och [illegible] contribuerande med borgares
[illegible] obillighet at [illegible] [illegible] blifva determinerad, i propor-
[illegible] sig fullgörande [illegible] efter [illegible] förmögenhet, # och
[illegible] och [illegible], [illegible] en executiv [illegible].
[illegible] [illegible] de öfriga contri[illegible] [illegible] af [illegible] grunder, [illegible]
buerande [illegible], och [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nödigt,

Margin notes:
+ [illegible]
derwid
+ [illegible]
+ [illegible]
+ [illegible]
[illegible]
+ [illegible]
+ ~~[illegible]~~ + [illegible]
+ någorlunda
# beständig,

at förwandla en skyldighet [illegible]tiga olägenheter, [illegible] emedan den Christeliga kärleken [illegible] sig uti [illegible], måste försvinna. Wid [illegible]
nläggen, [illegible] til en borgerliga [illegible] af den bewillning[illegible]
[illegible]; så at det ingalunda [illegible] inwånarena sig [illegible] til detta [illegible]
[illegible] til hwart och ens godtycko [illegible] utsätt, hwarkar man derimot, at
och hwar mycket [illegible] vill til de fattig [illegible] de största, och deribland [illegible]
[illegible] understöd bidraga. [illegible] sundra förmögen med borgare, [illegible]
[illegible] [illegible] förordningar om [illegible] sig [illegible] hwad man af dem [illegible]
[illegible] och [illegible] [illegible] wänta, [illegible] [illegible]
i [illegible], af den 11 April 1763; i [illegible] [illegible] sundre [illegible]
1 art. 3 §. uttryckeligen [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] — skola wara förpligtade [illegible] [illegible] [illegible] sig [illegible]
[illegible] egen kostnad draga försorg uttryckeligen [illegible] skyldig-
om sina fattiga, och til den [illegible], och [illegible] derwid i [illegible]
borde inwånarena i hwar församling [illegible] [illegible] [illegible] til de
ling, sig [illegible] om [illegible] rådgöra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
om sina fattigas försörjande [illegible] eller andra ~~[illegible]~~ någon ~~[illegible]~~ [illegible] rimligt
samt fastställa det medel som ~~[illegible]~~ förhållande.
[illegible] til [illegible] [illegible] Dessa skäl hafwa förmådt
[illegible] underhåll; [illegible] [illegible] [illegible], at ~~[illegible]~~ til de respe-
[illegible] [illegible] [illegible] församlingarnas ~~[illegible]~~ öfwerenskommande
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] förbätt-
[illegible] för sådana fattiga, [illegible] denna Stadens Fattighus-
som [illegible] oförmögne [illegible] [illegible] och den för Fattighus-Di-
[illegible] samt [illegible] inwånarena [illegible] [illegible] [illegible] instruction, [illegible]
[illegible] i proportion af andra [illegible] [illegible] at fastställa:
skylder.

[illegible] det [illegible] [illegible] och hwar som
Uti dessa [illegible] ord [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible]
ligen ~~[illegible]~~ utstakad. ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] eller förmögenhet, o-
~~[illegible]~~ efter ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible], at af Christeligt medlidande
[illegible] det [illegible] som denna Stad [illegible] [illegible] gifwa och bidraga til de
inbyggare til sina fattigas under[illegible] [illegible] underhåll [illegible] [illegible]
håll borde [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] förmögenhet och goda wil-
[illegible] [illegible] och billig grund at [illegible] [illegible]: [illegible] at [illegible],
[illegible], och de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] församlingarnas ledamöter, samt

4 at [illegible]

4 och tillägningen [illegible]
4 [illegible] [illegible]

4 [illegible] hwarje inwånares wil-
[illegible] [illegible] at til de fatti-
gas försörjande bidraga, och
grunden hwarefter sådana
[illegible] skola utgöras,
[illegible]

på det ringare må fälla likaså
på den andra, efter deras närva-
liga förmögen, ingen bör sig un-
dandraga sig at til Tullig-[illegible]
betala utafsinstama er [illegible] sum- urligen
ma, i proportion af hvad han de-
[illegible] vid allmän taxering, eller
[illegible] de uti 1770 års allmänna Be-
villnings-förordnings 1 art. 1, 3 och
4 §§. utsatte grunder, för han-
del, Stat, näring och [illegible], eller
förmögenhet, ~~lik~~ för deras ut-
gifter til Kronans betalning.

Och vilja Directionen[+] ~~sådant~~ fall, ~~Di-
rectionen~~ förskutta et särskilt pro-
ject, til bevarande af den ut-
gift, hvarpå ~~[illegible]~~ sådana gär-
der, hvar och en [+] borde erläg-
ga.

+ denna åtgärd godkännas

~~[illegible]~~

+ invånares framsteg

2° Som Bevillnings-taxeringen år-
ligen eller år [illegible] i Maji [illegible]
med; så kunde Directionen i Borgmästare
och Rådets [illegible] Magistraten [illegible]
Borgerskapets 16de del taxering
punkta förtalning [illegible] öfversigt
under Magistratens jurisdiction
hörande Stadens invånare: [illegible]
oförmögna, eller sådana som til Be-
villnings erläggande, för fatti-
dom skull icke blifvit debiterade
utom som eller [illegible]
[illegible] som ej [illegible] [illegible]
[illegible] förmögenhet, [illegible]
[illegible]-[illegible] och [illegible],

Stads-vakter, Båtsmän, med flera fat-
tiga ringare [illegible], med de
i vår [illegible] eller själfva [illegible]
Staden, [illegible] [illegible];
[illegible] Kongl. Hofrätts-Lands- och
Academie-Staternas Betjeningar
[illegible] och i Staden bo-
ende Studenter och Betjenter
[illegible].

3° De Corpser som i likhet med hvad
Kongl. Hofrätten för det närva-
rande deras [illegible] och [illegible],
skulle hvarje 1/4 eller 1/2 år själfva
[illegible] sig låta uppbära och til Di-
rectionen inleverera de på dem
belöpande och efter [illegible]
[illegible] grund utmätande summor; skulle
[illegible] [illegible] hindra Di-
rectionens besvär. Men som det [illegible]
[illegible] för så [illegible] med Bor-
gerskapet och de dit hörande invåna-
re, [illegible] [illegible]: så kunde
[illegible] sammansättningen i [illegible]
[illegible] eller den [illegible], [illegible] och
andre fattiga [illegible] mänst-
ring, i [illegible] [illegible] af [illegible]
[illegible], undsen af Directionen [illegible]
[illegible], eller [illegible] u de in-
vånare, som kunna [illegible] utgöra [illegible],
[illegible] deras utförd summa i [illegible]
[illegible], hvad hvar och en, efter den [illegible]
[illegible] förestagna grund bör
[illegible]; ~~[illegible]~~ [illegible] Directionen [illegible]
[illegible] uti den ofvan omförmälde för-

+ eller så ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ sig göra kunde,

tningen öfver alla Staden inne-
varande: och hvilken utgift kommer
at räknas som went, tagit ifrån
den 1 Julii detta, til hvilken
det sedan unnt.
4:o Wurden om de fattige tilläggas
med hel och hvilken utgifter Di[...]
ctionen, i så måtto at öfverenkom[...]
melsen om underhållet til deras [...]
och belöpp, blifwer Directionen up[...]
dragen. och sedan, [...]
~~til föregående högst war~~, den f[...]
tige sielf hör en wiss Wolmacht[...]
ta inom Staden efter deras [...]
hvilket uttagen de til underhåll [...]
wilkor samt genom Wolmachtsmannen [...]
af interessenterne indrifne pen[...]
gar. Hwad igenom dödsfall, oför[...]
mögenhet, eller utan utrikes [...]
ning ute kan, genom Wolmachtsmannen [...]
uttagas indrifwas; bör vidare [...]
tig-Cassan af deras contante m[...]
del fylla, samt sedan med reste[...]
indrifwande utgå at efter omstän[...]
digheterna försämra. Dessutom [...]
kunna de fattige til at hwar [...]
ordentelig och qvittelig utsp[...]
kande af deras underhåll. Dir[...]
ctionen blifwer utaf [...]
tilfullo, at efter ordentelig [...]
höfwa noggrannare tildela hw[...]
je fattig det erforderliga und[...]
derhåll, i proportion af den un[...]

[...]ningen Classificationen och hwad de-
[...]en föreskrifwit war, och som det
[...]omvarande Orten sig göra.
5:o De inwånare ortens, som icke ännu [...]
[...] Rotar blifwa indelte; borde hwar-
[...]är 1/4 år, wid den stående underför-
[...]dran, til fattig-Cassan inbetal-
[...]la, [+ hwad efter] ~~hwad~~ den summa ~~[...]~~ til hvilken de
[...]wid taxerade, den åligga.
~~6:o Directionen [...]~~
~~[...] de fattige [...]~~
~~6:o Til~~ 6:o De inkomster, som i Instru-
ctionens ~~[...]~~ sednare til fattig-Cas-
sans wissa fond uppräknade, böra
[...] intagas.
1. ~~De~~ Penningar som i Kyrkan med
~~[...]~~ håfworna til de fat-
tigas hjelp, ordenteligen insamlas, och
[...]teligen samt efter allmän i [...]
[...] hållande sed, hwarje Söndag
[...] fattige tilföras.
2. De fattige [...] wanliga [...] af [...]
inventarii med Bouptekningar och arf-
skiften, som enligt Kongl. Maj:ts nådiga
Resolution och Kongl. [...] allmän-
[...] med [...] til-
[+ utarbetande, och [...]]
[...]ning, och deras [...] til Försam-
lingarnes ~~[...] sedan efter [...]~~
[...] ~~öfriga~~ wärit, til deras utske-
[...] fattigas hjelp, och under sådan
[...]
4. De Wåder som i Kyrkan ~~[...]~~ tilerkännas
[...]ligen de fattiga ~~tillfalla~~, til ske-
[...] ifrån den [...] ~~til~~ Kronan [...]
[...] uttryckeligen tillagt, och ifrån

4:o De afgifter som af hvarje ny Borgare [illegible] i Staden til de fattiga [illegible] [illegible] erlägges.

5:o Såsom vid många andra församlingar, särdeles i Stockholm, är öfligt, at vid som högtids-dagar, genom utsatta Tafflor vid Kyrkodörrarna [illegible] allmosor för de fattiga insamlas; så synes ey heldre olämpligt vid samteliga denna Stadens respective församlingars Kyrkor, antagas.

o Så fort det sig medgifves göra lärer

ⱶ Svårigheten som at förmoda, at Fattig-Cassan blifver i stånd, at [illegible] göra [illegible] [illegible] årlig besparing; så at utom det som til de fattigas nödiga underhåll erfordras, någon fond efter hand må kunna samlas til upbyggande af et Fattighus, som til en del af de [illegible] allmose-Hjonens [illegible] framdeles kan finnas nödigt.

Uti de förra tydeligen skiljes.

Af dessa Källor hafva Directionen ock en god hjelp för de Församlingarnes Fattig-Cassor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hel [illegible] [illegible] böra förskaffas. ⱶ

7:o Denna Directionens sjelfständighet bör de Stadens respective Församlingar finna för godt, at icke allenast i [illegible] genomse [illegible]; utan at til dess [illegible] [illegible] nagon gemenskap de, [illegible] med de särskilta Kyrkoråd och corpser som utgöra Församlingarna, samt Kongl. Hofrätten och Academie-Staterna, samt Magistraten och Borgerskapet, communicera; samt derefter, [illegible] [illegible] förslaget [illegible] samlade, och [illegible] til [illegible] [illegible] [illegible] confirmation [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] Fattigvården [illegible] [illegible] [illegible], och de [illegible] icke [illegible] [illegible] en [illegible] [illegible] i Directionens instruction redan finnas [illegible].

8:o Igenom denna förordning skulle ei likväl icke [illegible] någon af Församlingarnas Ledamöter den frihet, at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fattig antaga. Det kunde [illegible] [illegible] [illegible] Directionen förbehållet, [illegible] [illegible] [illegible] underhållet [illegible] [illegible]

fattiga, efter den class hvartil han i anseende til torftighet bör räknas, kan anses [illegible] mot den summa som [illegible] [illegible] bör [illegible], eller om något deraf af[illegible] til Cassan i contant med in[illegible].

9:o [illegible], och til [illegible] en heldre [illegible] förbättring kan medhinnas [illegible] [illegible] i ordning, [illegible] med de fattiga [illegible] försörjande [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

10:o Skulle [illegible] [illegible] finnas, hvarom Directionen [illegible] ingalunda tviflar, at [illegible] denna [illegible] fattigas [illegible] hjelp, [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hvad [illegible]; så hafver Directionen [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], at Directionen [illegible] recommenderar den til de Respective Församlingarnas [illegible] Kyrkoråd, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], til [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] och [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Stadgar ##, och [illegible] Församlingarnas Kassor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Directionens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

+ äfven medborgare

+ och [illegible] fattighet,

+ [illegible] til sit uppehälle hjelpas i denna bidraga

o i denna Stad:

+ utan at dess [illegible] [illegible] göras [illegible] [illegible] vidlyftig eller [illegible],

Ehuru det [illegible] [illegible] [illegible], at öfver Directionens göromål, [illegible] öfverläggningar och beslut, et ordenteligit Protocoll måste föras, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vidlyftig förvaltning fordras [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] Directionen icke tror sig kunna fordra någon [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sig åtaga: så underställer Directionen, huruvida icke [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de fattigas underhåll [illegible] [illegible] [illegible], församlingarnas godtfinnande, om och huru [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], som kunde [illegible] [illegible] [illegible] föra Protocollet i Directionens sammankomster?

+ [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] och [illegible] til de fattiga [illegible] förärne;

+ och Kyrko-Stämman [illegible]

+ samt Fattighus-Directionens instruction [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], hvilken [illegible] [illegible], [illegible]

[illegible] [illegible]

4 skäl de hälsedt upbuna,

bestånd; och de derföre sett directionen anstalt, at til någon betalning derföre, dem måtte warande ~~hus Sveriges~~ af de upstående medel ~~för de wid upstående tilfällen, äro nu til Barnhus Cassan inkomande~~ och Troligt: sed recommenderas directionen jämwäl denna deras begäran hos Stadens respective Församlingar, sed ungefärt hålla, som derigenom torde upmuntras at med desto större nit de fattigas förmån wid ofta nämnde tilfällen bewaka, hwarigenom denna utgift kan lända Barnhus Cassan til mera winst än wärklig kränking.

12/16 14
16/16 1832 12
24/16 27.40 1632

S. W.
Str. Borgersk. 1 —
K. W.
Sw. Saggs. 4
Stenstad 4
Hosman — 8
Rotm. Nagg 5
Mees — 6
N. W.
Lindeberg — 4½
Claesson — 1½
Lagergren — 2
Stockton — 4
1. W.
Hedig — 4
Edholt — 2
K. Alberg — 4
Fö. Agrelius — 3
... — 10

[illegible]

7o Hem städt med utdelning; at i fall förstöra
8o Handarbete: ...
9. Hand...

4 Hur de [illegible] uphäfwas,

bestand; och de derföre har directionen ansökt, at til ungens beklädning derföre, dem måtte beviljas ~~Dess Tercial~~ af ~~Ro~~ ungdomens medel ~~...~~ ~~dem nu upstämmdes tilfällen~~ ~~nu til Fattig-Cassan inbetalade~~ [illegible] & Trolands: Hvid recommenderas Directionen jämwäl denna deras begäran hos Stadens respective Församlingar, hvid ungefär hålldes, hvari de derigenom torde uppmuntras at med desto större nit de fattiges förmån wid ofwanberörde tilfällen bevaka, hwarigenom denna utgift hos bemälte Fattig-Cassan til mera winst en wärdelig Lindring.

14/6 14
16/6 1832 12
24/6 27.40 1632

1ⁿ Hvem tilökn. af fattige hjelp? Minska orsaken: inflyttning: betaga hopp om lätt understöd: uppmuntra industrien

2ⁿ Tänka på arbets-hus: först i smått; grand plan till arbete, administration, betjening, föda? Om ej utarbete? Lämpa genom subscription.

3ⁿ Om tänkas, nödigt at få Gaj: påkalla upplysning publice.

4ⁿ. At de betingade roteras lindras.

5ⁿ Om nu något blifvit? quale experimentum fuenit? om de begrafne etc.

6ⁿ Om barnens underwisning i skrift och läsning: hvad pröfning? Särskildt uppsigt på detta.

7ⁿ Hvem skedt med utdelning; at i fall förstöras förskottes.

8ⁿ Hvad utsettes i hjelpen; de vidgalaga: hvarföre användts. Om pranning hvartaun fått?

9. Hvad vartunn förstadt, at hwarna liggan i husen, och på gator?

4 Ggr de Gulendad upburnd,

besvärad; och de derföre hos Direc-
tionen anhållit, att till någon betäck-
ning derföre, dem måtte bevil-
jas ~~deg Dostand~~ utaf ~~B~~ uppkommande medel ~~för~~
~~den dä ind uppkommande tillfällen Dir-~~
~~ren till lättig: Dessa inhemska~~
bey. x Bredvid: Hvad recommenderas Di-
rectionen jämväl denna deras begä-
rans hos Ständerne respect. ...

Mot tiggeriet.

1. [illegible] ej [illegible], ni medan [illegible]

1º kangörd, at bistå sjuke, til medic. stotsel och mat.

2º Tror ej, at i publikt hus fattige kunna fådas för det pris som [illegible] och [illegible] dela deras underhåll. [illegible]

3º Anstalt, at få barnen på landet.

4º Hvad åt, hum taxeras i andre Städer: i Stockholm. Ej magistraten här, där flere Städer.

4º Ej sker [illegible]; ty 1º blir fastigt, 2º oks af tilfälliga [illegible].

5º Lika med bevilln. blir fömycket. T. Ex. [illegible] circa 7 R. Har månge [illegible] så mycket? Men at følja den proportion, är jag ej emot.

6º

1º at behofvet för fattiga af hvar class sätter. Ex. Staten för Hospitalet. Do för [illegible].

2º At lämnas til intressenterne at proportionera sig emellan; om ei [illegible], determineras af Directionen och Landshöfdingen?

3º At om vi bytta fattige, skal [illegible] [illegible]

4 i händelse at ge [illegible], om accorderas [illegible] för vissa intressenters del), och à fattige [illegible] ger det, determineras [illegible]; i annat fall [illegible] med andre i [illegible] har den fattige det sielf för [illegible] beräknas det ej?

4º At 1 el 2 gg årligen revision, och om nödigt omlagte [illegible], på gifvande och tagande.

5º At tiggares ökning [illegible]

6º At arbets-hus genom subscription inrättas [illegible] administreras. [illegible] i miniatur. Hvad slags [illegible] skal skaffas?

7º Hvad straff för dem, som ehuru roterade, almosa berättigade, dock tigga?

[illegible] fås igen; [illegible], och desse [illegible]

[illegible]

Mot tiggeriet.

1. Bör man ej sönder riva, ni undanbyggde bi det som ni med nästligast: utom forsd landet och de fattigas ~~[illegible]~~ nämnaste behof; och tiggeriets utförande. At ej nödig fes deraf; at och de fattige ej fårtigt [illegible] [illegible]

2. Om tiggare, kostsamt; ty vid publike hus fordra på pragd, som ej är hjelpsamhet. 2° skal betjening nytt skal vara med, som kan undvikas. De fattiga som ha fattighet, betjenas längst mer, utan at de fattige vid battre.

3° Blir dock ej tillräckligt för alla. Ulse flokar bättre i sina kojor, än i palatser. Mångas hoppsamling erkänd för skadlig.

4° Sålades ej barn vid. Erkänt af öfverheten sjelf: erfarenheten visat skadan.

1° at behofvet för fattiga af hvar klass lätt sättes. Ex. Staten för hospitalet. D° för barn.

2° at lämnas til intressenterne at proportionera sig emellan; om ej sämjas, determineras af directionen och landshöfdingen?

3° at om vil bygga fattiga, skal stå fritt.
~~[illegible]~~ 4 i händelse at ge pgr, om accorderas in naturen, utsättes ut för varken. Hvarom uppstar; om någon intressent gör det, determineras straff; i annat fall för inte, så beräknas det ej?

4° at 1 el 2 gg årligen revision, och om nödigt ... omlagda skrifter, påyrkande och tagande.

5° at tiggarnes ökning sålunda hämmas.

6° at arbetshus genom subscription inrättas. Skal administreras. [illegible] i [illegible]. Hvad slags ... af [illegible] skal skaffas?

7° Hvad straff för dem, som ehuru roterade, el. almosa berättigade, dock tigga?

8° Hur almosan skal ... ut [illegible] församlingens ... stå igen; ... och detta ...

2° at sätta ge pgr, och torgare roteras.

3° at ej pomeur ... hos magistraten: ty kan ge anl. at d:o, det börs angå torgare.

4° at bli hus.

5° at

19 Oct. Conf
26 D:o D:o
2 Nov. ... Conf
9 Nov. Conf
23 Conf
4 Dec. Conf
14 Dec. Conf

Hänne den 3 April 1751 om 28 daler ... [illegible]
[illegible]
Cass.
[illegible] 244 ...
553 ...
[illegible] 188 49 ...

7 Jul. — 16 —
25 — 42 —
25 — 16 —
41 — 1 – 16 —
7bri. — 1 – 46.

4 – 20

68
48

...at i det möjeligaste afböja klagomål och tvi[s]tiga öfverdrefna pretensioner, som fram deles kunna yppas emellan allmogen och deras utsedda rotar angående ... och skötsel, torde Herrar Deputerade, som äro tyst... ...te med inrättningen af fattigstaten i Åbo, finna ...rigt, at til vederbörandernas antagande föreslå en ... spis eller matordning för d:o fattige, bestämd til ... qvalité och qvantité. I denna omständighet... ...er i ... tänkar...

...mest fö-
...hvilka
...de allmogen,
...l nåd-
...n, och bönders
...i det, at
...mas från
...alltid för
...a deler
...vik van

7 Jul.	—	16
35	—	42
25	—	16
41	—	1–16
7[illegible].	—	1–46.
		4–20

68
48

At i det möjeligaste afböja klagomål och tröjande öfverdrefna pretensioner, som framdeles kunna yppas emellan allmosehjon och deras utsedda vårdare angående spis och skötsel, torde Herrar Deputerade, som äro sysselsatte med inrättningen af fattigstaten i Åbo, finna nödigt, at til vederbörandernas antagande föreslå en viss spis eller matordning för de fattige, bestämd til qualité och qvantité. I denna omständigheten yttrar jag följande tankar.

Alldenstund de så kallade rotfattige allmennast förskrifva sig från den classen af våra medborgare, hvilka gå under namn af menige eller den arbetande allmogen, blir det ~~naturligast~~ billigast at dessa personers kost i det närmaste lämpas, efter våra arbetande gärningsmäns och bönders vanliga matämnen och tilredning. Naturligt blir det, at bestämmandet af deras föda rätta sig efter deras förut vanda matordning, så vida menniskokroppen altid får nödvändig ställning i sina fasta och flytande delar och excretioner af den spis, som man blifvit van [illegible] [illegible] ... öfverenst om-

7 jul.	—	16
25	—	42
29	—	16
41	—	1-16
261.	—	1-46.
		4-20

68
48

At i det möjeligaste afböja klagomål och til̊ jenta
öfverdrefna pretensjoner, som framdeles kunna yppas
emellan allmosehjon och deras utsedda rotar angående
[illegible] och skötsel, torde Herrar Desmberade, som äro sysse-
[illegible]te med inrättningen af fattigstaten i Åbo, finna
[illegible]rått, at til vederbörandernas antagande föreslå en
[illegible] spis eller matordning för de fattige, bestämd til
[illegible] qualité och qvantité. I denna omständigheten
[illegible]er jag följande tankar.

Ändenstund de så kallade rotfattige allmennast [illegible]-
[illegible]ifva sig från den classen af våra medborgare, hvilka
[illegible]mä under namn af menige eller den arbetande allmogen,
så blir det ~~naturligast~~ billigast at dessa personers kost i det när-
[illegible]ste lämpas, efter vara arbetande gärningsmäns och bönders
[illegible]lige matämnen och tilredning. Naturligit blir det, at
[illegible]fastställandet af deras föda rätta sig efter deras förut
[illegible]de matordning, så vida menniskokroppen altid får
[illegible] nödvändig ställning i sina fasta och flytande delar
och excretioner af den spis, som man blifvit van
[illegible] ... stydande om-

7 fil. — 16
35 — 42
25 — 16
41 — 1 — 16
261. — 1 — 46.
4 — 20

68
48

At i det möjeligaste afböja klagomål och tvistande öfverdrefna pretensioner, som framdeles kunna yppas emellan allmosehjon och deras utsedda vårdare angående kost och skötsel, torde Herrar Deputerade, som äro sysselsatte med inrättningen af fattigstaten i Åbo, finna rådligt, at til vederbörandernas antagande föreslå en viss spis eller matordning för de fattige, bestämd til qualité och qvantité. I denna omständigheten yttrar jag följande tankar.

Alldenstund de så kallade vålfattige allmennast härröra sig från den classen af våra medborgare, hvilka komma under namn af menige eller den arbetande allmogen, blir det ~~naturligast~~ billigast at dessa personers kost i det närmaste lämpas, efter våra arbetande gärningsmäns och bönders vanliga matämnen och tilredning. Naturligit blir det, at upfyllandet af deras föda rätta sig efter deras förut hafde matordning, så vida menniskokroppen altid för en nödvändig ställning i sina fasta och flytande delar och excretioner af den spis, som man blifvit van at nyttja, hvilka hälsan och kroppsstyrkan styrande omständigheter lättast rubbas af en ovan spis. En sådan efter vanan afpassad matinrättning medför jämte den förmån för vårdinteressenterna, at sådana födande ämnen äfven tillika äro tillgängelige, samt i följe af minst betunga de mindre förmögne vårdinteressenter

7 jul. — 16
25 — 42
25 — 16
41 — 1–16
24 — 1/2 – 46.

68
48

under det de sielfva förtära en tilgänglig tarfvelig spis, …
af ömhet för menniskligheten och öfvertygade om sitt förestå…
ende, äro villige at deltaga efter råd och vilkor uti ~~den~~ …
Christeliga och medborgerliga anstalten.

Med den tarfveliga kosten, som jag tänker föreslå, …
står jag ingalunda någon nöd eller onaturlig spis, …
en sådan, som innehåller tilräckeliga närande dela…
utan någon mycket främmande och ovan skadeliga eller …
til vantrefnad ledande ämnen, och hvilka desutom …
för tilredning intet fordra mycken omgång kostnad och …
velle.

Hvilka dessa födoämnen äro, samt huru de allmännast…
redas, därom får man kunskap, då allmogens kök och ~~bord~~ …
bords anrättningar efterspanas och beses. De flesta af…
rö med persedlar hemtar han af sin åker: den som har …
tilräckeligare Ladugård eller fiskrika sjöar, får nogot …
af dem. Åkern lämnar honom våra vanliga säders korn…
ärter bönor ~~och~~ [och rötter och kål.] rofvor: af dem mer eller mindre blandade …
~~tilredde~~ tilredes bröd och supanmat: Den förnämsta vinst…
han äger af sin Ladugård, utgör ~~han~~ hvera miölken. Den ofra…
afkastningen går merendels från hans mun, utan något …
och saltadt, som vid större högtider och i andetiden, blir en läck…
get för några få. De som ei bo i skären, hafva som tilkost …
ved…id, miöl, nors och strömming, sällan färska, men allmän…
saltade. Dessa äro de tarfveliga och tilgängeliga ämnen, hvarme…

…niga allmogen närer sig. Han gör vanligen tre mål om dagen.
…mättningarna utgöra de af bröd och supan mat med någon tilkost
…saltad fisk. Den skattas för förmögen som kan bestå sig rent råg
…, som i allmänhet nog synes: de flesta ~~äro nöjde~~ tro sig vara
…bärgade då de förtära bröd tilredt af 2 delar råg och en del
…m. Supan eller varma maten [bestås] af miölvälling, med eller utan
…ffe, rofvor, kålrötter, och miölk öl och kålsoppor eller mos
…gröt med doppa af surmiölk, spisdricka eller svagöl.
…dessa drager hans kropp behörig styrka. Den af dylika spisämnen
…gna närings safter är lämpad efter des vanliga lefnadssätt,
…gör ei häftigt öfver magen, som vore olägligt. Hans arbets-
…tilstånd.

I grund af en dagelig erfarenhet, kan man taga det för
…afgjordt, at jo mindre kroppen genom möda och arbete för-
…es; desto mindre är ock ersättningsbehofvet, äfven som ock
…ka matsmältningskrafterna. Men jo svagare denna
…mogan är, desto mindre antal behöfves [ock] af matvaror.
…mycket sammansatt mat, eller den som innehåller svårt
…ande oenlige salta och kryddade ämnen, så ock de
…är mycket födande i mindre mått förtärda än som
…svara emot kroppens behöriga afsöndringar, äro i sanning
…ohelsosamma och skadeliga för sådane personer, som an-
…alas til nödstallige, emedan de naturligt vis utgöra
…dem, hvilka äro ~~ålder~~ vanföra af ålderdom sjukdomar eller

7 jul. — 16
35 — 32
38 — 16
41 — 1–16
261. — 1–36.

68
48

~~eller~~ eller barn under 10 a 12. år, med hvilka personers uppeh[illegible] af kornblandadt råg miöl. Den fattigas bröd bör lagom syras
hog rörelse lösa lefnad, sådane matpersedlar ei instämma, eller [illegible] i anseende til deß vanliga födoämnens ställning til syra: brödet borde
ras näring og hälsa ei befordra. Efter denna grund skulle jag [illegible] tilredes og gräddas, hvarå politien skulle hafva ett vakande öga.
fattigkosthållningen utsätta rökt kött, fläsk, ost, torrfisk [illegible] det försäljes af vederbörande bagare. När ~~den~~ rotfattige ~~menska~~
smörrätter jemte andra med främande starkt lukt og smak begåf[illegible] af de mindre förmögna, bör de åtnöja sig med sådant bröd,
anrättningar, hvarmed påckande tienstefolk i städerna måste [illegible] gifvaren og deß barn äta. De öfriga spisa dem med sådan
derstellas; och detta så mycket mer, som dylik tilkost vanlig[illegible]lanning, som tienstefolket bekommer. De som ligga på sin bädd
ei faller på vår friska arbetande menighet, lott, som väl i ans[illegible] af ålder og sjukdom, samt andra vanföra, hvilka likväl
De til deß genom idkeligt arbete försvagade matsmältn[illegible] arbeta med strumpstickan spånråck, dessplåckning fjäder-
förmåga kunde upplösa og förvandla dem til en förmånlig [illegible]itning m.m. samt barn, som desutom få tilräckelig kapan föda
närings saft, i fall hans inskränkta vilkor skulle lemna [illegible] vanligen ei äta mycket bröd. Barn kunde få en sama portion
tilgång på sådane af honom för läckerheter ansedda mat[illegible] äldre i anseende til deras tilväxande näring.
persedlar.

I anledning af egen erfarenhet torde man medgifva, at [illegible] dagelig frukost föreslås jemte den bestämda dageliga portion
något ombyte i dageliga spisen är en behagelig omständighet [illegible]bröd miölvälling, efter årstiden og tilgången tilredd med
för smaken. At äfven i denna sak lämpa sig efter den vanli[illegible]e, rofvor kålrötter og sur ~~miöl~~ eller söt miölk om Söndagen.
ga menniskonaturen, ville jag at föreslå, ~~at~~ vår fattig med- [illegible]antiteten däraf för åldrige og sjuklige personer blir högst 1 stop
borgare skulle niuta dylik förmån ~~at~~ ömsinstäne i afseende på [illegible]ället, hvartil omtränt åtgår 7 lod miöl. Annan tilkost tarfvas
middagskosten. [illegible]t. De som äga råd torde bestå sina rotfattige til frukost om
[illegible]dagen 4 a 6 lod smör på bröd, då vällingen indrages.

Dagelig brödförrådet för ålderiga sjuka og barn kunde [illegible] afterne spisas fattige 3 dagar i veckan med miölgröt
bestämmas til 1½ mark mjukt bröd. i denna quantité lyser [illegible]raf en tilräckelig portion kan med 12 lod miöl tilredas.
mycken frikostighet då man jämför den med den portion, [illegible]oppa däsutom nyttjas sur miölk ½ stop eller svagdricka.
som kronan består åt Soldater, ryttare och båtsman, som i fall [illegible]t 6 a 8 salta strömingar, en bit salt [illegible] eller [illegible].
på sjön og arbets commenderingar niuta 2 marker spiskt bröd om [illegible]öfriga qvällar ombytes med sur miölk salt fisk eller
dagen, og det af sammanmalt råg eller som på örlogsskeppen [illegible]miölvälling, kokta rofvor kålrötter potatoes soppade.
[illegible]ska.

7 jul. — 16
39 — 42
35 — 16
41 — 1–16
Ha. — 1–46

68
48

Til middagsmåltid om Söndagen, då stora helgedagar ei
bestås Kornsgrynsvälling med pölsa rofvor eller miölk.
quarter gryn ~~borde~~ borde dertil förslå. Högtidsdagar och
allmogen firar sina vanliga ansesser torde $\frac{2}{3}$ marker
Ox eller fårkött med gryn eller kål tilredas.
Mån- och Torsdagen projecteras ärtsoppa eller
af ¾ ~~quart~~ eller 1 quarter grå ärter. och ½ lod miöl til
ning, kokad med pölsa eller saltat kött eller en bit
salt fläsk.
Tis och fredagen ölsoppa af 3 quarter svagdricka
miöl och ½ quarter miölk, med tilkost af vattnlagd
ströming id bragen eller små fisk.
Ons och Lögerdagen hafversoppa med spikon sill, ½
mark saltgrönt kött, salt id eller bragen.
De årstider som tilgång och drägeligt pris är på
ströming, sylta, korf, kunna middagstilkosterna
synnerhet Tis ~~fred~~ Ons fred. och Lögerdagarne
ökas.
Til dryck förestås väl tilredd svagdricka af maltad
korn med någon liten tilsats af malt. önskeligt vore
at vår kryare i Åbo i denna delen men uppfylde
sin skyldighet en hälften skedt, den fattige til förmån
och besparing i anseende til kostnad m. m.
Sänglijggande utfattigas kläder borde af deras medlamenter
som äro men förr of sig, utan betalning såsom andra

[illegible]

[...] hysstrar snygga och twättas. Alla vanföra och sängliggande
[...]ngar, som ei hafva anhöriga, hvilka kunna deltaga. Deras
[...], [illegible] borde årligen
[...] vil ~~[illegible]~~, desse hedrare til lindring i en annor
[...] besvärlig omvårdnad. Begrafningskostnaden
[...] bestridas af en allmän fattigcassa, såsom ock en nödig proviand
[...]dicin. De äldre utfattiga kunde genom lottning, at undvika
[...] och mannamon, på utanne indelas på ett eller högst 2ne år.
[...] interessenterna, som ifrån eget kök ei kunde spisa
[...] fattiga, skulle emot en viss penninge afgift skyldiga at
[...] dem föda ~~m~~ men och varma, lämpad efter deras andel i interessent
[...]pet, hvarom de sjelfva först skulle samrådas. och en årlig
[...] matvarornes pris uprättad taxa och ~~prisordning~~ fastställ
[...]ändig prisordning. De stridigheter, som uppkomma antin
[...] emellan interessenterna inbördes eller emellan dem och
[...] fattiga, borde först upptagas och afgöras af en Wederbörlig
[...]lig Direction, årligen utvald af alla contribuerande
[...] i proportion af deras medlemmars bidragande til denna
[...]ttel. Enär rösterna vore lika, skulle Landshöfdingens utslag
[...] decision. Den ringa qvarlåtenskap, som fattighjonen endast
[...] bestå i kläder persedlar, borde tilfalla andra fattighjon efter deras död.
[...]n deltaga borde värdas i dårhus, och liderliga på Tukthus.
[...] någorlunda arbetsför, dygdig och af god frägd fattig kan ei hafva
[...] på tienligt arbete, så snart han eller hon efter möjligheter fått
[...] til at uparbeta och återställe det som dem ombetros.

7 jul. — 16 ✝
35 ——— 48 ✝
25 ——— 16 ✝
41 ——— 1 – 16 ✝
Ju. ——— 1 – 16

68
48

…dg. Project war at betäcka 1387 d:r
… : Namn 1048 d:r 16 ß. samman-
… och resten i Collectes, etc
… 16 d:r 32

Tra fröns. 6 incl.
…ange gifvit anledn. blott skälig men
…an refusen, ergo frukta för bestånd, om ej
…iges.
…t med ungnåd tillbjud.
…ll jamna … at wäckt beskyllande ej lidas när
… ej upmuntran andra til lenija, … deras
… fadotrole. … ofwil. Ved ej förmått alls
…il jemkte; … i början nyaste tumulter
…kt; ej än tredt nödigt at rätta alls; ej
…d säker at … ej … ; men giord
… Och … tiggeriet … , hopar inväna-
… kadna frukten af omsorg, … fattige, u-
…at upmuntras til skadelig … ;
…dning i wackelig nåd.
~~…dg. nåde af Protocollet.~~
~~… principer … til …~~
~~…egfar, …~~

… utan … förut under
… derunt …
…igneligt … ej … wacken tillskott
förhands … ;

… infört af … 1 … mankar … re…
…nes

7 Jul. — 16

25 — 42

29 — 16

41 — 1 – 16

[illegible] — 1 – 46.

68
48

[illegible] Project war at [illegible] 138 [illegible]
[illegible]: [illegible] 1048 [illegible] 16 [illegible] [illegible]-
[illegible] och [illegible] i Collectes, etc
[illegible]. 16 [illegible]. 42
[illegible]. 8 — 16
[illegible]. 4 à 5 [illegible] (Ek[illegible] 2)
[illegible] 2, 4 a 8 4. [illegible]
[illegible] [illegible] 1, 1.16, 40.

[illegible] utan [illegible] i [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], och vi [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] at en [illegible] [illegible], men [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] och [illegible] at [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] til [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] och [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] til [illegible] [illegible]; [illegible]-
[illegible] Magistratens [illegible] at [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] 2. [illegible] [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible].
5. [illegible] [illegible] at en del [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible], m. m.
6 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] och.
[illegible] [illegible] -- [illegible] -- [illegible]
[illegible] -.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] under
[illegible] [illegible] [illegible].

2. [illegible] at [illegible] [illegible] tilskott
[illegible] [illegible] [illegible].

+ [illegible] [illegible] at -- [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible], [illegible]

7 Jul.	—	16
35	—	42
25	—	16
41	—	16

68
48

/ Direction, som fått fogo sig uthra-
tion, och jämte etc, och

Taxering borde bli nödig, utan
til quinnornas medel mindre fund nog
och den ministeri.

Synes det ej öfverlämnas til en
~~Direction~~ personer, som for sin kunnighet
och är behof, och någå i vidlyftig
vil nämna
~~1:o om barnen.~~
~~2:o om hyggnad~~
~~4:o~~
4:o Huru sig skall. Men dock mindre
noje, som förut dagligen får
lagt: och hos Rådm. några förslaget
ej öfverlämnas.# Kan gena undgånge
det fullo . . . ; så öfverlämnar til
Decision.

halst och denna Räkningar-anstalt ifrån af
Höfvet d. 14 Dec. 56, skulle gälla til si-
ban, om det seden öfverensstämmer at de af
Rådm. några det föreslagna quantum si-
dan skulle prefixer; och som och nu är nyo
afgjordt.

	1 kl.	2 kl.	4 kl.	Cast.	S:a hofar
K. qu.	18	9	1	5	44
Östra qu.	1	2	16	4	22
Klosterqu.	10	6	7	4	27
Norra qu.	12	4	2	7	24
Södra qu.	18	7	8	10	44
S:a	58	27	34	40	149.

de 40 ackidon, har 9 g. 11 fl. 4 gubbar 7 quinnor.
Öfrige — har 17 — 17 — 14 — 62 q:r
Summa gossar 26, fl. 28 — g. 17 — q:r 69.

44.
27
58.
119
140
91

58.
27
44.
119

Dessutom gick mer el mindre fy
på ladugården el bortre lid, det kan
ved par hjelp.
understödd, börjar el tillfälliga blefve
ter, genom bönade ändringar.